

Tyrnävän kunta

Taloussuunnitelma

2025–2027

Talousarvio

2025

Sisällysluettelo

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	5
2 TALOUSSUUNNITELUA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	9
2.1 Talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen liittyvät kuntalain pykälät	9
2.2 Talousarvion yhteys kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sekä taloustietojen raportointiin	9
2.2.1 Talousarvion toteutumisvertailu ja osavuosikatsaukset	9
2.2.2 Taloustietojen raportointi	10
3 TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027	11
3.1 Tyrnävän visio.....	11
3.2 Tyrnävän kuntastrategia	11
3.2.1 Tyrnävän kunnan strategiset valinnat	12
3.2.2 Tyrnävän arvoperusta.....	12
3.2.3 Strategiset valinnat ohjaavat päätöksentekoa	13
3.2.4 Strategian läpileikkaavat teemat.....	13
3.3 Taloussuunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät	15
3.3.1 Yleinen talouden kehitys	15
3.3.2 Kuntien talous.....	16
3.3.3 Tyrnävän kunnan talous suunnitelmakaudella.....	16
3.3.4 Konsernitavoitteet.....	18
3.3.5 Väestön kehitys	19
3.3.6 Riskien hallinta.....	20
3.3.7 Palvelusuunnitelmat osastoittain	20
4 HALLINTO- JA KEHITTÄMISOSASTO	21
4.1 Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	22
4.1.1 Yleishallinto	22
4.1.2 Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä	24
4.1.3 Maaseutupalvelut.....	27
4.1.4 Yhdyskuntasuunnittelu.....	27
4.2 Tuki- ja sähköiset palvelut.....	30
4.2.1 Toimistopalvelut	30
4.2.2 Talouspalvelut.....	30
4.2.3 Tietohallinto.....	31
4.3 Henkilöstö ja hyvinvointi.....	32
4.3.1 Henkilöstöhallinto	32
4.3.2 Hyvinvointi.....	35
4.3.3 Työllisyyspalvelut.....	36

5 SIVISTYSOSASTO	39
5.1 Opetuspalvelut.....	41
5.2 Varhaiskasvatuspalvelut.....	46
5.3 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut.....	48
6 TEKNINEN OSASTO	57
6.1 Rakennusvalvonta	58
6.2 Liikenneväylät ja yleiset alueet.....	60
6.3 Kiinteistöt.....	61
6.4 Ateria- ja puhtauspalvelut.....	63
7 TALOUSARVIO 2025.....	67
7.1 Tuloslaskelma.....	70
7.2 Rahoituslaskelma.....	71
7.3 Talousarvion yhdistelmä.....	71
7.4 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto	72
7.5 Bruttomenojen osuus	72
7.6 Nettomenojen kasvu osastoittain.....	73
7.7 Nettomenojen kasvu tulosalueittain	73
7.8 Investointiohjelma 2025–2029.....	75
7.9 Talousarviokaava	78

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Talouden kasvunäkymä

Vuonna 2025 Suomen talousnäkymät osoittavat vähitellen elpymisen merkkejä taantuman jälkeen. Vaikka inflaatio on hidastumassa ja kotitalouksien ostovoima paranee, mikä tukee yksityistä kulutusta ja talouskasvua, julkisen talouden haasteet jatkuvat.

Syyskuun puolivälin ennusteissa pessimistisin arvio vuodesta 2024 on Suomen Pankilla: Suomen Pankin ennusteen mukaan Suomen talous supistuu 0,5 % vuonna 2024 ja vuonna 2025 talous kasvaa 1,1 %. Elinkeinoelämän ETLAn ennusteen mukaan Suomen bruttokansantuote supistuu 0,2 % vuonna 2024 ja vuonna 2025 talous kasvaa ETLAn ennusteen mukaan 1,4 %. Suomella on kiire etsiä itselleen uutta kasvun kaavaa, jotta hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitäminen nykyisessä laajuudessaan on mahdollista.

Talouskasvun piristymisen ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys, eikä yksittäinen asia, kuten pelkkä korkojen lasku siihen riitä. Kasvun tiellä on monia hidasteita, ja esimerkiksi Ukrainan sotaan ja Yhdysvaltain vaaleihin kytkeytyvät riskit ovat suuria ja saattavat vaikuttaa talouskehitykseen.

Asuntokaupan hiipuminen on pysäyttänyt vapaarahoitteisen rakentamisen lähes täysin. Myönnettyt rakennusluvut eivät ole lähteneet kasvuun, mikä kertoo syvästä kriisistä. Rakentamisen alakulo painaa investointeja yhdessä talouden heikon kehityksen ja vaisujen vientinäköymien kanssa.

Työmarkkinat ovat sopeutuneet heikkoon suhdanteeseen lomautuksilla. Työllisyysasteen lasku ja työttömyysasteen nousu näyttäisivät pysähtyneen, mutta selkeää käännettä parempaan pitää odottaa ensi vuoteen. Työttömyysaste saattaa nousta tänä vuonna jopa 8,4 prosenttiin, mutta arvioidaan laskevan ensi vuonna 8,2 prosenttiin. Työttömyys kasvaa vielä loppuvuonna, koska talouskasvu on nihkeää ja rakentamisen tilanne säilyy heikkona.

Inflaation laantuminen kääntää palkansaajien ostovoiman kasvuun tänä vuonna. Myös korkotason lasku ja palkankorotukset lisäävät kotitalouksien kulutusvaraa. Kuitenkin epävarmuus talouden tilasta hillitsee yksityistä kulutusta loppuvuoden aikana, etenkin suurempia hankintoja siirretään.

Julkisen talous on kroonisesti alijäämäinen. Parantuvasta suhdanteesta ja hallituksen sopeutustoimista huolimatta alijäämä pysyy yli kolmessa prosentissa ensi vuonna. Ilman pysyvästi nopeampaa talouskasvua julkista taloutta on lähes mahdotonta saada tasapainoon. Yhteen vaalikauteen rajoittuvia ja poliittisesti hyväksyttävissä olevia leikkauksia on rajallisesti. Tällöin päädytään helposti päätöksiin, jotka pienentävät alijäämää vain väliaikaisesti, ja pahimmillaan kääntyvät tarkoitustaan vastaan pitkällä aikavälillä.

Verotulot ja valtionosuudet

Julkisen talouden ennusteen merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä siitä seuranneiden markkinahäiriöiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen ennustettua voimakkaammin ja pitempään.

Vuoden 2025 talousarvion laadinnassa Tyrnävälle on ennustettu tulevan verotuloja yhteensä 12 850 000 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa vastaava luku oli 12 250 000 euroa. Valtionosuuksia on ennustettu tulevan 11 550 000 euroa. Vastaavasti vuoden 2024 talousarviossa valtionosuuksiksi ennustettiin 11 150 000 euroa.

Kuntastrategia 2022–2026

Tyrnävän kunnassa laadittiin vuonna 2019 kuntastrategia vuosille 2020–2026. Vuonna 2022 kuntastrategia päivitettiin laajasti. Mm. strategian toimeenpanoa ja seuranta on tehostettu laatimalla toimeenpanosuunnitelma ja mittarit. Mittareita seurataan osavuosiraportointien yhteydessä kolme kertaa vuoden aikana ja lisäksi sisäisesti viikoittaisen tilannekuvan avulla. Strategisissa valinnoissa on painotettu niin kylien, lasten ja nuorten kuin yrittäjyyden tukemista. Vision mukaan Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Lähipalvelut, sivistys ja hyvinvointi, turvallinen ja sujuva arki sekä elinympäristön kehittäminen ovat kunnan toiminnan keskiössä. Kunta toimii aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja luo mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehittämiseksi. Tyrnävän kunnan

toimintatavoissa korostuu asiakas- ja asukaslähtöisyys sekä laaja hyvinvointinäkökulma. Kuntastrategia linjaa vuosittaista talouden suunnittelua.

Tyrnävän Kehitys Oy

Tyrnävän kunnanhallitus perusti Tyrnävälle kunnan 100 % omistaman kehitysyhtiön kokouksessaan 14.12.2020 §311. Tavoitteena on kehittää ja lisätä kunnan elinvoimaa sekä ottaa vahvemmin haltuun elinvoimapolitiikkaa ja yritys- ja yrittäjyysnäkökulmaa. Perustamissopimus allekirjoitettiin 18.1.2021 ja yhtiöjärjestys hyväksyttiin kunnanhallituksen päätöksellä 18.1.2021 §20. Elinkeinostrategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 24.5.2021 §28.

21.2.2023 kehitysyhtiön hallitus hyväksyi yhtiölle toimintasuunnitelman ja mittariston, jotka mukailevat kunnan strategiaa. Toimintasuunnitelman mukaan yhtiön tavoitteena on tulevina vuosina lisätä mm. Tyrnävällä töissä käyvien osuutta sekä jalostuksen työpaikkojen osuutta. Toteumaa ja mittareita tullaan seuraamaan säännöllisesti ja aina osavuosiraporttien yhteydessä aina valtuustotasolla asti. Vuoden 2025 rahoitus tullaan toteuttamaan kunnan kanssa tehtävän palvelusopimuksen mukaisesti.

Vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma 2025–2027

Tyrnävän kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma toteuttavat kunnan strategiaa. Linjauksissa näkyy vahvasti vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito.

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma on valmisteltu edelleen monien jo pitkään kestäneiden epävarmuustekijöiden sekä monen muutosprosessin ollessa kesken tai valmistelussa. Myös talouden rajut haasteet ovat lisänneet poikkeuksellisen paljon talousarvion laadinnan vaikeuskerrointa. Tavoitteena on kuitenkin kunnan strategian tehokas toimeenpano ja tuottavuuden parantaminen. Talouden lähivuosienkin hallinnan kannalta keskeistä on oman toiminnan sopeuttaminen ja tulovirran lisääminen. Vuosien 2025–2027 aikana joudumme kunnassa sopeuttamaan toimintaa voimakkaasti yhteensä yli 1 miljoonan, jopa 1,4 miljoonan euron edestä huomioiden inflaation vaikutukset. Tavoitteena on saada vuosien 2025–2027 negatiiviset tulokset käännettyä pian positiiviseksi, koska suunnitelmakauden aikana kunnan ylijäämä supistuu 1,1 miljoonaan euroon.

Vuoden 2025 talousarviossa toimintatuottojen arvioidaan olevan 5 903 739 euroa. Toimintakulujen puolestaan arvioidaan olevan 28 078 050 euroa. Toimintakatteeksi muodostuu näin ollen -22 174 311 euroa. Vuosikatteen arvioidaan 1 375 689 euroa (TA20 2 125 814 €, TA21 2 459 663 €, TA22 2 321 325 €, TA23 2 310 806 €, TA24 1 731 534 €) ja tilikauden tulokseksi ennen investointivarausten purkua -1 223 548 euroa ja investointivarausten purun jälkeen -1 023 548 euroa.

Investointiohjelma 2025

Vuosina 2019, 2020, 2021, 2022 ja 2023 investointeja tehtiin maltillisesti. Vuosi 2024 on raskas ja joudummekin rahoittamaan investointeja kalliilla lainarahalla. Vuoden 2025 investoinnit palautuvat jälleen ”terveemmälle” tasolle vuosikatteen painuessa kuitenkin vajaat 1,6 miljoonaa euroa poistoja pienemmäksi.

Investointiohjelmassa edellisten vuosien suunnitellut nettomenot (alv 0 %) olivat

2016	8 630 500 €
2017	10 013 000 €
2018	3 082 500 €
2019	2 546 000 €
2020	2 164 000 €
2021	2 825 000 €
2022	2 652 500 €
2023	5 215 000 €
2024	9 435 000 €
2025	2 770 000 €

Vuosikate osoittaa sen, mitä jää jäljelle investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on ”riittävä”, jos se on vähintään poistojen suuruinen.

Tyrnävän kunnan vuoden 2025 talousarvio näyttää poistojen osalta 2 599 237 euroa ja vuosikatteen osalta 1 023 548 euroa.

Vuoden 2025 investointiohjelma sisältää mm. Murron uuden kaava-alueen ja Palkin alueen kunnallistekniikan, rakennusten investointihankkeet, teiden ja kevyenliikenteen väylien perusrakennustöitä, kuntoratojen ja puistojen parannustöitä sekä useita muita pienempiä kohteita. Kokonaisuudessaan vuoden 2025 investointiohjelma on nettona 2 770 000 (alv 0 %) euroa.

Kunnan lainakanta

Voimakas investoiminen lisää kunnan lainakantaa. Onneksi vuodet 2019–2022 olemme pystyneet pienentämään lainakantaa. Vuosina 2023 ja 2024 lainakanta on kasvanut Kirkkomännikön uudisrakennushankkeen vuoksi. Edellisten vuosien lainamäärä per asukas oli seuraava:

2014	2 511 €/asukas
2015	2 342 €/asukas
2016	3 409 €/asukas
2017	4 510 €/asukas
2018	4 990 €/asukas
2019	4 812 €/asukas
2020	4 740 €/asukas
2021	4 582 €/asukas
2022	4 441 €/asukas
2023	4 693 €/asukas
2024	(arvio) 5 871 €/asukas
2025	(arvio) 5 937 €/asukas

Riskit ja päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

Riskienhallinta on olennainen osa johtamista. Tyrnävän kunnassa tehdään systemaattista riskienhallintaa, jonka avulla kunnan uhkana olevat riskit saadaan saman tavoitteellisen suunnittelun piiriin kuin kunnan muutkin toiminnot.

Riskien hallintaan kuuluu mm. jatkuva talouden seuranta ja siihen liittyvien riskien minimointi ja ennakointi. Kunnassa toteutetaan myös yksikkökohtaista riskienhallintaa, johon olennaisesti kuuluu mm. yksikkökohtaiset turvallisuuskävelyt. Turvallisuuskävelysten perusteella ennaltaehkäistään erityisesti henkilö- ja omaisuusriskien realisoituminen.

Tyrnävän kunta kehittää riskienhallintaa koko ajan osana toimintojaan. Tavoitteena on päätösten vaikutusten ennakoarvioinnilla, ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä, resurssien keskittämisellä, tiedolla johtamisella ja sisäisillä vastuukysymyksillä suojautua riskien realisoitumiselta.

Edellisten vuosien tapaan Tyrnävällä toteutetaan päätösten vaikutusten ennakoarviointia osana riskienhallintaa. Kunnassa tehtävät päätökset ovat usein mittavia ja laajoja, ja ne vaikuttavat syvästi kuntalaisiin, kunnan työntekijöihin ja kunnan talouteen. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tuleekin ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen ja kunnan elinvoimaan ja imagoon. Vuoden 2024 aikana otimme käyttöön erillisen EVA-lomakkeen, jota käytetään merkittävimpien asioiden päätösten tukena.

Vuonna 2024 teimme myös laajan riskiarvioinnin, joka tehdään vuosittain pienempimuotoisena ja aina kolmen vuoden välein laajana. Vaikutukseltaan suurimmat riskit vuonna 2025 ovat iäkkäät ja huonokuntoiset kiinteistöt (16), henkilöstön poissaolot (15), kaavoituksen (12) ja elinvoiman kehittämisen (12) resurssit. Myös lähivuosien voimakkaat sopeutustoimet ja niiden kerrannaisvaikutukset vaikuttavat moneen yksittäiseen riskiin. Myös erilaiset turvallisuusriskit ja -uhkat kasvavat koko ajan. Meidän tuleekin systemaattisesti ja etupainotteisesti pyrkiä ehkäisemään riskien realisoituminen.

Tulevaisuus

Vuotta 2025 ja tulevia vuosia leimaa vahvasti erilaiset ja monitasoiset epävarmuustekijät sekä huoli rahoituspohjasta. Kansainvälisen talouden muutokset, kuten finanssikriisit tai geopoliittiset jännitteet, voivat vaikuttaa julkisen sektorin taloudelliseen asemaan.

TE-uudistus lisää kuntien tehtäviä merkittävästi ja valtion rahoitus uhkaa jäädä pahasti alimittaiseksi uudistuksen myötä. Valtionosuusjärjestelmän uudistus siirtyy vuodella tullen voimaan nykytiedon mukaan aikaisintaan 1.1.2027. Myös Ukrainan sodan aiheuttamat suorat ja epäsuorat vaikutukset näkyvät vahvasti myös tulevina vuosina.

Niin Suomen kuin Tyrnävän velkaantuminen uhkaa edelleen kasvaa, joka johtaa korkeisiin velanhoitokuluihin ja heikentää talouden kestävyttä. Väestörakenteen muutokset haastavat myös tulevaisuutta. Samaan aikaan työikäisten väestön määrä vähenee, joka johtaa pienentyneisiin verotuloihin ja talouskasvun hidastumiseen.

Oman tulevaisuuden haasteen tuovat mahdollinen poliittinen epävakaus, jolloin kyky toteuttaa talousuudistuksia voi heikentyä. Nämä kaikki muutokset ja uhkat yhdessä ja erikseen ennakoivat haastavia vuosia julkiselle sektorille ja erityisesti kunnille.

Tehkäämme kuitenkin hartiavoimin töitä ja uskokaamme positiiviseen tulevaisuuteen!

Tyrnävällä 13.11.2024

Vesa Anttila

Kunnanjohtaja

2 TALOUSSUUNNITTELUA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

2.1 Talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen liittyvät kuntalain pykälät

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista, varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista, takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Valtuuston tulee päättää myös kunnan liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista. (KuntaL 14 §)

Valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa kunnan taloudenhoidosta (KuntaL 90 §)

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Kunnallisessa liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta. (KuntaL 39 ja 67 §)

Kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä

- Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.
- Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan talouden tavoitteet.
- Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.
- Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous - ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.
- Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisveloitetta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kuntalaki 110 a§ (väliaikaisesti voimassa 1.12.2020 – 31.12.2025) Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen covid -19 -epidemiasta johtuvien taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Tällöin valtiovaraministeriö voi kunnan hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

2.2 Talousarvion yhteys kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sekä taloustietojen raportointiin

2.2.1 Talousarvion toteutumisvertailu ja osavuosisikatsaukset

Talousarvio ja kirjanpito ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Kirjanpito tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan seurata talousarvion toteutumista ja laatia tilinpäätökseen sisältyvä talousarvion toteutumisvertailu (KuntaL 113§).

Taloussuunnitelman ja tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan pääosin samoja periaatteita. Talousarvioon ja tilinpäätöksen talousarvion toteutumisvertailuun sisällytetään sisäiset erät, jotka on kuitenkin eliminoitava tuloslaskelmasta ja taseesta kunnan tilinpäätöksessä. Lisäksi on eroja liikelaitoksen käsittelyssä.

Talousarviossa käytetään käsitteitä meno tai tulo kaikista taloustapahtumista. Talousarviossa menoa käytetään yleiskäsitteenä tarkoittaen talousarviovuodelle jaksotettujen toimintamenojen lisäksi myös muuta rahankäyttöä, muun

muassa investointimenoa, lainan lyhennystä, antolainausta sekä pääoman lisäystä. Talousarviovuodelle jaksotettuja tuloja ovat esimerkiksi verotulot, valtionosuudet, maksu- ja myynti ja muut toimintatulot, korkotulot ja muut rahoitustulot sekä lainanotto.

Talousarvion toteutumisvertailu on tärkeä osa kunnan tilinpäätöstä. Toteutumisvertailussa esitetään erikseen käytötalouden ja investointien toteutuminen sekä tuloslaskelma- ja rahoitusosien toteutuminen. Tavoitteiden toteutuminen voidaan esittää tehtävittäin toimintakertomuksessa tai talousarvion toteutumisvertailussa. Koko kuntaa koskevien strategisten tavoitteiden toteutuminen esitetään tavallisesti toimintakertomuksessa. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen voidaan esittää tehtävittäin ja hankkeittain toimintakertomuksessa tai erillisenä yhdistelylaskelmana. Tuloslaskelma- ja rahoituslaskelmaosien toteutuminen esitetään laskelmamuodossa. Toteutumisvertailut tulee rajata tietoihin, jotka ovat valtuuston talousarviossa asettamien tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden seurannan kannalta välttämättömiä.

Talousarvion toteutumisvertailussa seurataan sekä tavoitteiden että määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumista. Toimielimien tulee seurata talousarvion toteutumista säännöllisesti, esimerkiksi neljännesvuosittain. Toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan toimielimille talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla.

2.2.2 Taloustietojen raportointi

Kunnan on tuotettava tietoja kunnan toiminnasta ja taloudesta kunnan toiminnan, hallinnon ja talouden ohjausta, johtamista ja seuranta varten sekä kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Kunnan on salassapitosäännösten estämättä toimitettava lain nojalla säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot Valtiokonttorille yhteen toimivuuden edellyttämässä muodossa. Kunta vastaa toimittamiensa tietojen oikeellisuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotettavista tiedoista sekä tietojen tuottamisen ja toimittamisen menettelytavoista ja ajankohdista. (KuntaL 120 a§) Taloustietojen raportointia ohjaa Automatisoidun raportoinnin käsikirja (AURA).

3 TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

3.1 Tyrnävän visio

Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle

3.2 Tyrnävän kuntastrategia

Tyrnävän kuntastrategia Tyrnävä kylien kunta vuosille 2022–2026 hyväksyttiin 13.12.2022 § 78.

Tyrnävän kuntastrategia kiteytyy strategiaan sisällytettyyn sloganiin ”Tyrnävä. Mukavamman arjen kotikunta”, joka kertoo Tyrnävällä asumisen mahdollistamasta väljemmästä, laadukkaammasta ja turvallisemmasta arjesta tinkimättä kaupunkiseudun tarjonnasta.

Kuntamme elinvoima, vetovoima ja pitovoima sekä edellytyksemme kasvulle rakentuvat maaseudun ja kaupungin leikkauspisteessä. Tarjoamme mukavampaa, luonnonläheisempää ja edullisempaa asumista ulkoliikuntamahdollisuuksien äärellä sekä laadukkaat arjen lähipalvelut (mm. päiväkodit, Pisa 2022 -menestystäkin saavuttaneet koulut) siten, että kuntalaistemme on helppo hyödyntää päivittäisessä elämässään myös kaupunkiseudun koko tarjontaa.

Yritystävällinen Tyrnävä on mukavamman arjen kotikunta myös kunnassamme toimiville yrityksille. Kunnan elinkeinoyhtiö Tyrnävän Kehitys Oy on kunnassamme toimivan ja kuntaamme sijoittuvan yrittäjän asialla. Tyrnävän Kehityksen maksuttomat, palveluhenkiset ja ratkaisukeskeiset yrityspalvelut sujuvoittavat prosesseja sekä tarjoavat tukea, neuvontaa ja sparrausta läpi yrityksen elinkaaren.

Strategian lähtökohdat

Kuntastrategia on kunnan johtamisen työkalu. Siinä perehdytään toiminnan nykytilaan, määritellään toiminnan keskeiset painopisteet ja kehittämiskohteet sekä ennakoidaan tulevaisuuden haasteita ja pyritään löytämään keinoja niihin vastaamiseen. Kunnan strategiassa määritellään, mihin suuntaan Tyrnävän kuntaa kehitetään ja miten tulevaisuuteen varaudutaan. Kuntastrategia on strategia, jolla valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista, ja jonka mukaisesti kuntaa johdetaan.

Strategiseen työskentelyyn liittyy kiinteästi toimintaympäristön hyvä tuntemus ja kriittinen tietoisuus paremmasta. Kehittämistyön on oltava tavoitteellista toimintaa, jossa myös muutokset ovat mahdollisia. Kehittämistyölle on asetettava aina tavoitteet, joita arvioidaan säännöllisesti. Toimintaa muutetaan tarvittaessa tavoitteiden mukaisiksi.

Tyrnävän kuntastrategian lähtökohdana on itsenäinen yhteistyötä tekevä kunta. Tulevaisuuden muutoksiin vastataan pitämällä kuntatalouden vakautta edelleen yhtenä keskeisenä strategisena painopistealueena. Kuntatalouden hoidossa on toimittava pitkäjänteisesti ja pidättyvästi siten, että tasapainotila suunnitelmakaudella saavutetaan. Kunnan vakaa talous luo perustan muulle kehitystyölle.

Uuden strategian vision mukaisesti lähipalvelut, sivistys ja hyvinvointi, turvallinen ja sujuva arki sekä elinympäristön kehittäminen ovat kunnan toiminnan keskiössä. Kunta toimii aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja luo mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehittämiseksi. Tyrnävän kunnan toimintatavoissa korostuu asiakas- ja asukaslähtöisyys sekä laaja hyvinvointinäkökulma.

Kunnan menestyminen nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä on riippuvainen monista tekijöistä. Keskeistä on kyky tunnistaa yhteiskunnalliset muutokset ja etsiä niihin aktiivisesti ratkaisumalleja niin kunnan sisällä kuin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Onnistuminen edellyttää laaja-alaista näkemystä ja tasapainotilan saavuttamista keskeisten tavoitteiden välillä sekä määrätietoista työtä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuntastrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

Strategian toimeenpano

- Vuosittainen talousarviovalmistelu (aihiot strategiasta toimialoittain)
- Vuosittain arviointia toteutetaan tilinpäätöksen ja tarkastuslautakunnan havaintojen pohjalta
- Osavuosikatsaukset mahdollistavat tilikauden aikaisen tarkastelun sekä mahdolliset korjausliikkeet

Hyvinvointikertomus osana hyvinvointijohtamista

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Sote-järjestämislain 6§ velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus.

Tyrnävällä on säännöllisesti kokoontuva hyvinvointityöryhmä. Tavoitteena on vahvistaa poikkihallinnollisia hyvinvointirakenteita osana kunnan johtamista ja kytkeä hyvinvointijohtamisen näkökulma osaksi kunnan toimintaa sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Tavoitteena on myös lisätä luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden hyvinvointijohtamisen osaamista ja kehittää kuntalaisten osallisuutta ja järjestöyhteistyötä hyvinvointityössä.

Hyvinvointikertomus on olennainen osa kunnan normaalia vuosittaista strategia-, talousarvio-, toiminta- ja käyttösuunnitelmatyötä ja liittyy tilinpäätökseen ja arviointiin. Hyvinvointikertomustieto liitetään muuhun toimintaympäristötietoon ja hyödynnetään talousarvion suunnitteluohjeiden ja itse talousarvion laadinnassa.

Erityisesti hyvinvointikertomuksen pohjalta on noussut koulutuksen merkitys hyvinvoinnin ja tasa-arvon tuojana.

Turvallisuus

Tyrnävä on kyselyn mukaan koettu yleisesti ottaen turvalliseksi kunnaksi. Yleistä turvattomuuden tunnetta on vähän, mutta parannettavaakin on. Tehty selvitys on turvallisuustyön pohjana. Kuntalaisten turvallisuus ja toisaalta turvattomuus muodostuvat monista eri tekijöistä.

Turvallisuus on hyvinvointia. Turvallinen kunta kiinnostaa asukkaita, yrityksiä ja on haluttu työpaikka. Turvallisuustyötä johtaa kunnanjohtaja yhdessä turvallisuuspäällikön, johtoryhmän, pelastuslaitoksen, poliisin ja muiden viranomaisten edustajien kanssa. Tavoitteena on, että turvallisuuden edistäminen kuuluu kaikille ja on osa jokaisen työtä.

3.2.1 Tyrnävän kunnan strategiset valinnat

Kuntastrategiatyö toteutettiin vuonna 2022 useilla eri foorumeilla. Strategiatyössä osallistutettiin kuntalaiset ideoineen osallistumaan prosessiin. Strategian laatimiseksi järjestettiin kuntalaisille avoimia seminaareja sekä tiedotustilaisuuksia kunnanvaltuustossa, kunnanhallituksessa, lautakunnissa ja henkilökunnan ja yrittäjien kanssa. Osallistuminen oli kaikilla foorumeilla hyvää ja innostunutta. Yhteistyön tuloksena saatiin Tyrnävän kunnan strategiset valinnat

- Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi
- Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle
- Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa
- Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen
- Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen
- Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Vuoden 2025 toimenpiteissä painottuvat erityisesti huolehtiminen hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista, yrittäjyyden ja lähiruoan edistäminen sekä kehittyminen kuntatyönantajana.

Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen ja kunnan elinvoimaan ja imagoon.

3.2.2 Tyrnävän arvoperusta

- Avoimuus
- Kestävyys
- Oikeudenmukaisuus
- Turvallisuus
- Vastuullisuus

3.2.3 Strategiset valinnat ohjaavat päätöksentekoa

Tavoitteet

- Kunnan toiminnan määrätietoinen tavoite on olla paras kuntatyönantaja.
- Kunnan palvelutarjonta vastaa kuntalaisten tarpeisiin ja kunnassa on mahdollisuus järjestää yksityisiä opetus- ja terveydenhuollon palveluita.
- Kuntalaisilla on mahdollisuus työskennellä niin Tyrnävällä kuin muissa kaupunkiseudun kunnissa toimivien yhteyksien päässä. Yritystoiminnan monipuolisuus parantaa kylien lähipalveluita.
- Kunnan peruspalveluiden järjestämiseen satsataan ja kunnan omaisuudesta huolehditaan. Kunnan kiinteistöt palvelevat kuntalaisia ja alueen toimijoita.
- Kuntalaisilla on mahdollisuus ajasta ja paikasta riippumatta antaa palautetta sähköisillä kanavilla ja osallistua päätöksentekoon valmisteltavien asioiden työstämiseen.
- Kunnan asumisen ja työnteon ympäristöt ovat viihtyisiä, siistejä ja turvallisia lapset ja nuoret huomioiden. Kulttuurihistorialliset arvot ja perinnemaisemat nostetaan esille ja niitä ylläpidetään ajassa.
- Kunnassa yrittäjyys nostetaan esille ja yrittäjyyteen tuetaan ja kannustetaan. Tyrnävä osaamista -brändi yhdistää paikalliset timantit. Lähiruoan tuotannon edellytyksiä vaalitaan ainutlaatuisessa ympäristössä.

3.2.4 Strategian läpileikkaavat teemat

HYVINVOINTI

Tyrnävällä on poikkeuksellinen ikärakenne. Noin 31 prosenttia kuntalaisista on alle 15-vuotiaita ja 45 prosenttia kuntalaisista on alle 29-vuotiaita, 11 prosenttia 0–6-vuotiaita. Palvelujen kehittämistä on tehty aidosti hallintokuntien rajat ylittävällä tavalla, ikärakenne aiheuttaa haasteita investointien osalta.

Strategiset valinnat hyvinvoinnin näkökulmasta

- Hyvinvoiva henkilöstö on kunnan keskeinen menestystekijä. Tyrnävän kunta käyttää monipuolisia kannustimia henkilöstön työssäjaksamisen, viihtymisen ja pysymisen edistämiseksi. Matala ja tiivis organisaatio mahdollistaa vuorovaikutuksen yli osastojen.
- Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut sekä vapaan sivistystyön palvelut lisäävät kuntalaisten hyvinvointia erityistarpeet huomioiden.
- Kuntalaisten mahdollisuus lähipalveluiden käyttöön helpottaa arkea ja lisää vapaa-aikaa. Asiointimatkojen määrään ja liikkumistapaan pyritään vaikuttamaan hyvinvoinnin ympäristön näkökulmista.
- Kunnan moniammatillinen hyvinvointiryhmä valmistelee vuosittain hyvinvointia tukevat tavoitteet ja toimenpiteet.
- Hyvinvointitapahtumat ja sähköiset osallistumisen kanavat mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen.
- Kunta tarjoaa kuntalaisille monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet. Ympäristöstä huolehditaan tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lapsiperheiden ja eri ikäryhmien viihtyisyyteen kiinnitetään huomiota ja nostetaan ympäri kuntaa sijaitsevat erityiset kohteet esille.
- Kunta edistää palvelurakenteen monipuolisuutta ja uusien työpaikkojen syntymistä. Yrittäjien hyvinvointia tukevat yrittäjätilaisuudet, tapahtumat ja liikuntapalvelut. Kunnan ruokapalveluissa hyödynnetään lähiruokaa mahdollisuuksien mukaan.

ELINVOIMA

Tyrnävällä on vahva alkutuotanto: 123 aktiivitalaa, peltoa viljelyksessä 11 131 ha, maitoa tuotetaan 4,9 milj. litraa, karjatiloja 13 kpl, 34 tilalla perunaa viljelyssä n. 1317 ha.

Korkealuokkaisen siemenperunan tuotantoalueiksi on Euroopassa nimetty viisi High Grade-aluetta. Näistä ainoa Suomessa sijaitseva alue on Tyrnävän ja Limingan kuntien muodostama alue. Muut alueet sijaitsevat Skotlannissa, Irlannissa, alue Pohjois-Saksassa ja Azoreilla.

Palvelualan merkitys on kasvanut Tyrnävällä. Eniten työpaikkoja Tyrnävällä on terveys- ja sosiaalipalveluiden alalla. Luovat alat nousevat ja mahdollistavat uuden yrittäjyyden.

Strategiset valinnat elinvoiman näkökulmasta

- Viihtyisä työympäristö takaa tuloksellisen työn tekemisen ja joustavan asiakasrajapinnan. Työnantaja huomioi työntekijää ja henkilöstö on sitoutunut.
- Kunta tarjoaa kattavasti varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut ja vapaan sivistystyön tarjoamat mahdollisuudet. Yrittäjyyskasvatus on osana opetussuunnitelmaa.
- Maankäytön ja kaavoituksen keinoin mahdollistetaan yritysten ja asukkaiden sijoittuminen yhdyskuntarakenteen kannalta järkevästi. Huolehditaan kunnan sisäisistä ja alueellisista yhteyksistä.
- Varataan resursseja hyvinvointia tukeviin toimenpiteisiin eri ikäryhmät huomioiden. Kunnan kiinteistöstä ja maaomaisuudesta pidetään huolta suunnitelmallisesti ja pitkän aikavälin tavoitteita asettaen.
- Kuntalaiset osallistuvat päätöksentekoon. Kaikessa päätöksenteossa ennakkovaikutusten arviointi on päätöksenteon perusta. Avoimen päätöksenteon kautta osallistava budjetointi tuodaan käytäntöön osana talouden suunnittelua.
- Elinympäristöstä huolehditaan suunnitelmallisesti. Ainutlaatuiset kohteet, kuten kuntakeskuksen Meijerialueen ympäristö, nostetaan omaan arvoonsa ja niitä kehitetään vetovoimatekijöinä.
- Kunta luo yrityksille kehittymisen mahdollisuuksia kunnassa. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten ja seudullisten yrittäjäyhteisöjen kanssa. Lähiruoka ja ainutlaatuinen toimintaympäristö ovat esillä eri toiminoissa.

JUUREVUUS

Tyrnävän kunnalla niin kanta-Tyrnävällä kuin vuodesta 2001 Tyrnävään liittyneellä Temmeksellä on pitkä ja vahva kulttuurinen perinne maataloudessa ja sen ympärille rakentuneessa pienteollisuudessa. Rakennusperintöä ja kulttuurista perintöä on läpi toimintojen vaalittu paikallisidentiteettiä arvostaen.

Strategiset valinnat juurevuuden näkökulmasta

- Paikkakunnalle luonteenomainen yhteisöllisyys on vahvasti läsnä myös kuntatyön arjessa. Yhteinen tekeminen laajentaa näkökulmia.
- Tyrnäväläiset arvot ja historia sisältyvät varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin sekä vapaan sivistystyön opintoihin. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia ihmisiä ja yhteisöjä siten, että kulttuuriperintö pysyy osana yhteisöä ja kehittyy edelleen.
- Paikallisia palveluita ja niiden näkyvyyttä tuetaan eri tavoin. Lähipalveluiden saatavuus pyritään mahdollistamaan kuntalaisille.
- Tyrnäväläistä rakennusperintöä vaalitaan ylläpitämällä kunnan rakennusten kuntoa ja järkevää käyttöä. Yhteisiä varoja suunnataan paikallisiin hyvinvointia lisääviin tekoihin ja alueen monipuoliseen kehittämiseen.
- Vuoropuhelu paikallisten kanssa on aktiivista. Kuntalaisten osallistuminen tukee päätöksentekoa ja kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua. Osallisuuteen on monta tapaa: vaikuttaa voi tapahtumissa, palautteilla, sähköisissä kanavissa ja kohtaamisissa. Yhdessä teemme tulevaisuuden Tyrnävää.
- Vahvalle alkutuotannolle tyypillisiä maisemia ja rakennuksia ylläpidetään ja arvostetaan. Kylät ja jokivarret pidetään yhteistyössä avoimina ja siisteinä. Ympäristörakentamisessa huomioidaan kuntalaisten toiveita.
- Tyrnävän osaamista brändin kautta nostetaan paikallisia elinkeinoja esille. Vahva alkutuotanto, erityisesti perunan viljely ja niiden jalostusasteen nosto ovat osana kunnan elinvoimatyötä.

3.3 Taloussuunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

Kuntalain mukaan lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. Tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kuntalaki on tullut voimaan 1.5.2015 kuitenkin niin, että merkittävää osaa laista on sovellettu 1.6.2017 lukien, jolloin uusi kuntavaalikausi alkoi. Laki on edelleen kunnan hallintoa ja toimintaa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki.

Kuntalaissa otetaan huomioon kunnan toiminta laajasti. Kunnan toimintaa tulee ohjata kokonaisuutena riippumatta siitä, hoidetaanko tehtäviä kunnan omassa organisaatiossa, kuntayhtymässä, kunnan omistamissa yhtiöissä tai ostopalveluna.

Kuntatalousohjelma

Kuntien tehtävien ja veloitteiden rahoituksen tasapainoa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin kuntatalousohjelmassa, joka laaditaan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.

3.3.1 Yleinen talouden kehitys

Suomen talouden tilanne vuonna 2024 näyttää olevan haasteellinen mutta myös lupaava tietyissä ulottuvuuksissa. Vaikka talous kasvoi hieman vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, koko vuoden osalta BKT:n ei odoteta kasvavan verrattuna viime vuoteen. Tämä osittuu osaltaan työtaistelujen aiheuttamiin haasteisiin, jotka ovat vähentäneet vientiä, tuotantoa ja palkkasummaa.

Hyvänä uutisena on kuitenkin, että yksityinen kulutus on vahvistumassa inflaation hidastuessa, korkojen laskiessa ja tulojen kasvaessa, mikä parantaa kotitalouksien ostovoimaa. Lisäksi investointien odotetaan kasvavan, erityisesti rakentamisen ja energiasiirtymän sekä turvallisuuteen liittyvien investointien myötä.

On tärkeää huomioida, että hallituksen toimet julkisen talouden sopeuttamiseksi saattavat nostaa hintoja sekä vähentää kotimaista kysyntää, mikä hidastaa talouskasvua myös tulevina vuosina. Vuonna 2025 kasvuennuste on 1,6 prosenttia ja vuonna 2026 1,5 prosenttia, mikä viittaa pitkän aikavälin haasteisiin, malleihin ja sopeutustoimiin, jotka voivat vaikuttaa talouden kehitykseen.

Maailmantalouden näkymät ovat parantumassa inflaation hidastuessa ja korkojen laskiessa, mikä puolestaan lisää kulutusta ja investointeja. Euroalueen ja erityisesti Saksan talouskasvu on kuitenkin edelleen heikkoa, vaikka ensi vuodelle odotetaan piristymistä. Yhdysvaltojen talouskasvu sen sijaan pysyy vahvana. Globaalisti maailmantalouden kasvuksi ennustetaan 3,1 prosenttia vuosina 2024 ja 2025 sekä 2,9 prosenttia vuonna 2026.

Viime vuonna maailmankauppa supistui, mutta ennusteet viittaavat siihen, että se toipuu nopeammin kuin maailmantalous. Toisaalta rahtiliikenteen häiriöt sekä geostrategiset jännitteet varjostavat kaupan kasvun näkymiä.

Suomen tavaravienti on kehittynyt kohtuullisesti, mutta alkuvuoden lakkojen ja heikon kysynnän vuoksi viennin odotetaan vielä vähenevän tänä vuonna. Vuodesta 2025 eteenpäin valmistautuu kuitenkin vahvempi kasvu, kun maailmankauppa elpyy ja Suomen hyvä kustannuskilpailukyky tukee tätä kehitystä. On tärkeää huomata, että nettovienti ei kuitenkaan lisää BKT:n kasvua, koska tuonti kasvaa samalla.

Vaihtotaseen alijäämä pienenee edelleen, mutta se pysyy alijäämänä koko ennustejaksolla. Vaikka kauppatase on ylijäämäinen, palveluiden tase osoittaa selkeää alijäämää, mikä johtuu itäisestä matkailusta ja kasvavasta liike-elämän palveluiden tuonnista.

Yksityinen kulutus on kasvanut huolimatta hintojen ja korkojen noususta, jotka ovat heikentäneet kotitalouksien ostovoimaa ja kuluttajien luottamusta talouteen. Vuonna 2025 odotetaan yksityisen kulutuksen kasvavan nopeammin, mikä johtuu alas laskevista koroista, parantuvasta työllisyystilanteesta ja kohentuvasta kuluttajien luottamuksesta. Käytettävissä olevat reaalitytulot kasvoivat jo viime vuonna palkankorotusten ja hidastuvan inflaation ansiosta, ja sosiaalietuuksien poikkeuksellinen kasvu tukee tätä kehitystä.

Tänä vuonna nimellinen ansiokehitys hidastuu, mutta hintojen nousun hidastuminen ja työttömyysvakuutusmaksujen alennus nopeuttavat reaalityulojen kasvua. On kuitenkin syytä huomioida, että ensi vuonna hallituksen sopeutus-toimet voivat heikentää tulojen kasvua, vaikka työllisyyden toipuminen tukee edelleen tulonkehitystä.

Inflaatio on hidastunut merkittävästi, ja hintojen nousu keskittyy pääasiassa palveluihin ja omistusasumiseen. Tulevaisuudessa kotimaiset hintapaineet näyttävät olevan vähäisiä. Arvonlisäveron korotus tulee nostamaan hintoja ja hidastamaan inflaation laskua erityisesti ensi vuonna. Hallituksen aiemmin päätettyjen välillisen verotuksen muutosten suora vaikutus inflaatioon on yhteensä noin 0,9 prosenttiyksikköä vuosina 2024–2026, mutta inflaation on kuitenkin odotettu pysyvän matalana.

Kuluttajahintaindeksillä mitattuna inflaatio on tänä vuonna laskemassa 1,8 prosenttiin, kun taas yhdenmukaistettu indeksi, jossa ei ole mukana korkoja, on 1,2 prosenttia. Vuosina 2025 ja 2026 inflaation odotetaan olevan korkojen kanssa noin 1,5 prosenttia ja ilman noin 2 prosenttia.

3.3.2 Kuntien talous

Kuntien ja kuntayhtymien talouden tila oli viime vuonna poikkeuksellisen vahva sote-uudistukseen liittyneiden poikkeuksellisten ja kertaluonteisten tuloerien vuoksi. Soten varjossa kuntien sivistystoimen kustannukset kasvoivat kuitenkin nopeasti, minkä vuoksi kuntien taloudelliset tunnusluvut ovat alkaneet heikentyä nopeasti vuoden 2024 alku-puolella.

Vuonna 2024 kuntatalouden alijäämän arvioidaan pysyvän 0,5 prosentissa bruttokansantuotteesta, mutta vuonna 2025 se voi syventyä jo 1,9 miljardiin euroon. Kuntien ja kuntayhtymien ensimmäisen neljänneksen tiedot viittaavat siihen, että menojen kasvu on jatkunut alkuvuonna odotettua nopeampana. Talouden heikkous vaikuttaa kuntien saamien yhteisöverotulojen vähenemiseen vuonna 2024, mutta muiden verotulojen, kuten kunnallisveron ja kiinteistöveron, odotetaan kehittyvän myönteisesti.

Kuntien valtiolta saamia tulonsiirtoja vähennetään sote-siirtoon liittyvien tarkistusten ja hallitusohjelman mukaisen indeksisäästön vuoksi. Kuntahallinnon alijäämä voi kasvaa yli kahteen miljardiin euroon vuosina 2026–2028, ja kulusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina hintojen nousun myötä. Kunta-alan palkkakehityksen odotetaan olevan hieman nopeampaa kuin talouden yleinen kehitys vuosina 2023–2027.

Kulutuksen volyyymi saattaa laskea tarkasteluvuosina, koska koulutuksen palvelutarve vähenee syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksena on vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluista, mikä laajentaa niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista.

Vuonna 2025 kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat, koska TE-palveluiden järjestäminen tuo kunnille uuden valtionosuustehtävän. Kuitenkin valtionosuuksiin tehdään leikkauksia vuosina 2025–2027, mikä hidastaa niiden kasvua. Verotulot ovat kuntahallinnon tärkein tulonlähde, ja hallitus on päättänyt parantaa kunnallisverotuksen tehokkuutta, mutta samalla kunnallisverotulojen kasvua kompensoidaan valtion tulonsiirtojen alennuksilla.

Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ne eivät riitä kattamaan kuntahallinnon investointitarpeita. Investointipaineet ovat edelleen suuria rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Kuntahallinnon alijäämä suhteessa BKT:hen voi syventyä 0,6 prosenttiin vuonna 2025 ja 0,7 prosenttiin vuosina 2026–2028. Menot voivat kuitenkin osoittautua ennakoitua maltillisemmiksi, jos kunnat pystyvät sopeuttamaan palveluverkkoaan ja toimintaansa vastaamaan vähenevää palvelutarvetta ja rahoitusta.

Lähde: VM, Kuntaliitto, tekstin kirjoittamisessa on käytetty apuna tekoälyä

3.3.3 Tyrnävän kunnan talous suunnitelmakaudella

Tyrnävän kunnan talous on aikaisempina vuosina ollut ylijäämäinen. Taseessa ei ole kattamatonta alijäämää ja sinne on saatu kerättyä erittäin tarpeellinen ylijäämäpuskuri. Vuodesta 2024 odotetaan taloudellisessa mielessä negatiivista tulosta. Tyrnävällä kunnan toimintamenojen kasvu on ylittänyt reippaasti kuntien keskimääräisen menojen kasvun. Taloudellisen aseman vahvistamiseksi on kunnassa tehty entistä lujempaa työtä ja toimenpiteitä talouden ja toiminnan sopeuttamiseksi. Yhdessä kunnan kaikkien työntekijöiden kanssa on haettu ratkaisuja sekä uusia toimintamalleja taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Koko kunnassa on löytynyt myös yhteistä otetta ja sitoutumista

kunnan talouden ja toiminnan sopeuttamisessa ja kehittämistyössä. Se edellyttää myös kattavaa talousosaamisen lisäämistä ja haastaa raportoinnin, jonka on oltava reaaliaikaista ja helposti omaksuttavaa. Vuoden 2025 alussa talousraportoinnissa siirrytään käyttämään Intime -järjestelmää taloushallinnon ulkoistuksen myötä.

Vuoden 2023 ja 2024 aikana hyvinvointialueuudistukseen liittyviä Sote-siirtolaskelmia on päivitetty useaan kertaan. Samoin TE24 uudistuksen siirtolaskelmia on tarkennettu vuoden 2024 aikana. Viimeisimpien laskemien mukaan Tyrnävän kunnan valtionosuudet kasvavat noin puoli miljoonaa euroa vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2024. Tämä lisäys ei riitä kattamaan valtiolta kuntaan siirtyviä työllisyyspalveluiden kustannuksia, saati inflaation takia nousseita kustannuksia tai palkkakuluja. Tämän lisäksi myös veroennusteissa ennustettiin verotulojen nousua. Kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen vuoden 2025 veroprosenteista ja päätti kunnallisveroprosentin 9,9 prosentissa. Tämä ei kuitenkaan riitä kattamaan lisääntyneiden velvollisuuksien sekä palkankorotuksien ja yleisen kustannustason nousun tuomaa vaikutusta kunnan menoihin.

Tyrnävän kunnan taloutta on suunniteltu pitkäjänteisesti siten, että vuonna 2027 kunnan taseessa olevat ylijäämät ovat noin 1,1 miljoonaa euroa.

Tuloveroprosentin kehitys	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tyrnävä	22,00	22,00	22,00	22,00	9,36	9,9	9,9
Pohjois-Pohjanmaa	20,57	20,57	20,91	20,91	8,27	8,35	
Koko maa	19,88	19,97	20,02	20,01	7,37	7,62	

Kiinteistövero				
Vuosi 2024	Yleinen %	Vakituiset asunnot %	Muu asuinrakennus %	Yleinen maapohjan %
Tyrnävä	1,12	0,54	1,12	1,30
Pohjois-Pohjanmaa	1,14	0,53	1,12	1,30
Koko maa	1,10	0,52	1,19	1,27

Kunnan talousasemaa esittäviä lukuja (Tilinpäätöstiedot)								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verotulot milj. euroa	18,0	18,2	18,3	19,7	19,9	21,6	22,1	12,1
Valtionosuudet milj. euroa	19,0	19,1	18,5	18,8	21,8	21,3	22,4	12,2
Ta-lainat milj. euroa	23,0	30,4	33,5	31,9	31,3	30,2	29,1	30,4
Ta-lainat euroa/asukas	3 409	4 510	4 990	4 812	4 740	4 582	4 441	4 664
Vuosikate 1000 euroa	1 004	1 360	-288	1 926	3 243	2 327	2 196	2 754
Vuosikate euroa/asukas	149	202	-43	290	491	353	335	422
Vuosikate % käyttötuloista	2,4	3,6	-0,7	4,5	7,1	4,9	4,5	9,9
Vuosikate % poistoista	61,8	82,8	-14,2	95,9	159,3	109,7	110,0	130,3
Investointien tulorahoitus	11,3	17,0	-9,9	250,9	290,6	186,8	128,7	63,6
Lainanhoitokate	0,5	0,5	0,0	0,6	1,1	0,8	0,6	0,8
Kassan riittävyys pv	2,7	1,0	1,0	0,1	12	16	15	8

Tunnuslukuja

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin.

Investointien tulorahoitus –tunnusluku kertoo sen, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee sen, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Maksuvalmiuden kannalta riittävänä voidaan pitää vähintään 15 päivän kassan riittävyyttä.

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Omavaraisuusaste %	Omavaraisuusaste lasetaan kunnan oman pääoman ja varausten suhteena taseen loppusummasta. Tunnusluku kertoo kunnan vakavaraisuudesta ja kyvystä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.	25	26	28	28	29	29
Suhteellinen velkaantuneisuus %	Ilmaisee, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisin maksuun. Mitä pienempi suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta.	95	88	81	76	72	126
Lainat euroa/asukas		4 991	4 812	4 740	4 582	4 441	4 654

3.3.4 Konsernitavoitteet

Määrämisvalta (omistusosuuden suhde) osoittaa kunnan mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että koko konsernin tavoitteet ja edut tulevat otetuksi huomioon.

Tyrnävän Vesihuolto Oy kuuluu Tyrnävän kuntakonserniin. Tyrnävän Vesihuolto Oy:n yhtiösopimus on allekirjoitettu 1.11.1962. Tyrnävän kunta omistaa Tyrnävän Vesihuolto Oy:n osakkeista 68 kpl/prosenttia. Lisäksi konserniin kuuluu vuonna 2022 perustettu Tyrnävän Kehitys Oy, joka on kunnan 100 %:sesti omistama tytäryhtiö.

Tyrnävän kunnan konserniohjeissa on määritelty kunnan toimivalta ja vastuu Tyrnävä-konsernissa. Konserniohje on uudistettu vuonna 2012.

Tyrnävän kunnan omistajapolitiikan tavoitteena on tuottaa laadukkaita ja edullisia palveluja kunnalle ja kuntalaisille.

Konserniohjeen mukaan tilivuoden päätyttyä tytäryhteisön tulee toimittaa kunnalle vuosikertomus sekä konsernitaseen laatimisessa tarvittavat tiedot kunnan edellyttämässä määräajassa. Tytäryhteisön velvollisuus antaa tietoja kunnanhallitukselle on lisätty lakiin. Tytäryhteisön hallituksen on annettava kunnanhallitukselle konsernin taloudellisen aseman laskemiseen tarvittavat tiedot. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee laatia kirjanpitoa yhtenäisesti siten, että kunnan konsernitaseen laatimista varten tarvittavat tiedot on vaikeuksitta saatavissa. Yhteisöjen tulee myös laskea kunnan poistosuunnitelman mukaiset poistot kunnan konsernitasetta varten.

Tytäryhteisön henkilöstöpolitiikassa noudatetaan kunnan omaksumia yleisperiaatteita elleivät asianomaista alaa koskevat sopimukset muuta edellytä.

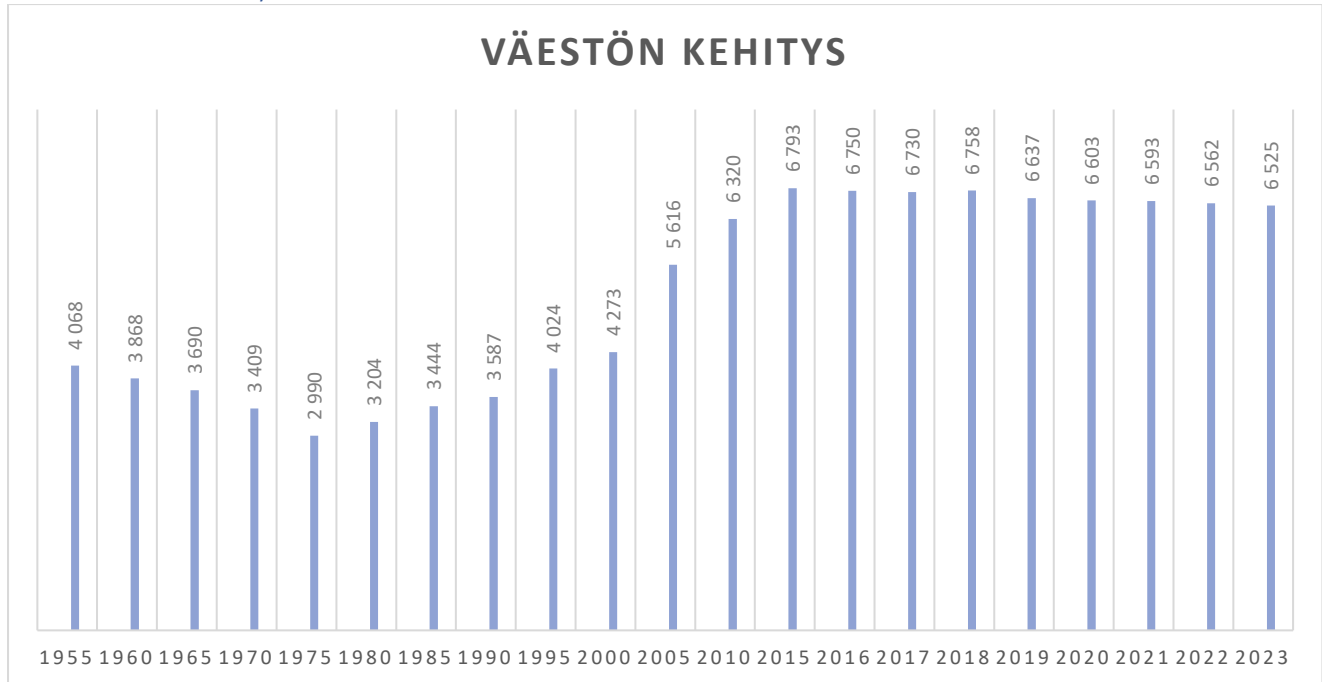
Tyrnävän Vesihuolto Oy:n tulee informoida kunnanjohtajaa välittömästi poikkeus- tai häiriötilanteista veden jakelussa tai muista vesiyhtiön toiminnan olennaisista muutoksista.

Tyrnävä Kehitys Oy:lle on laadittu oma strategia, joka mukailee kunnan strategiaa ja jota päivitetään tarpeen mukaan. Lisäksi yhtiölle laaditaan vuosittainen tavoitemittaristo, jonka yhtiön hallitus hyväksyy. Tavoitteita seurataan

yhtiöhallituksen kokouksissa sekä kunnan osavuosisraporttien yhteyksissä aina valtuustotasolle siltä osin, kun ne osakeyhtiön toiminnan kannalta ovat julkisia.

Konsernitaseen tunnuslukuja	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Omavaraisuus %	27,3	28,0	28,0	28,0	26,1	30,61
Konsernin lainakanta milj. euroa	36,2	35,2	36,6	37,3	38,7	33,2
Konsernin lainat euroa/asukas	5 390	5 313	5 544	5 657	5 899	5 081

3.3.5 Väestön kehitys

Väestö	Väestötavoite									
Vuodenvaihteessa	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025	2030
Naiset	3325	3298	3283	3308	3228	3201	3195	3176		
Miehet	3468	3452	3447	3450	3375	3392	3367	3349		
Yhteensä	6793	6750	6730	6758	6603	6593	6562	6525	6500	6700

Ikä	2023 lkm	%-osuus
0 – 5	590	9,0
6 – 12	945	14,5
13 – 18	836	12,8
19 – 64	3175	48,7
65 – 84	863	13,2
85 -	116	1,8
Yht.	6525	

Tilastokeskuksen arvio Tyrnävän asukasluvusta vuonna 2030 on 6 296. Tämä toteutuessaan tarkoittaisi nykyisen asukasmäärän merkittävää pienenemistä.

Arvio väestön ikärakenteesta 2030 ja 2035 (31.12.) (Tilastokeskus)

Ikä	v. 2030 lkm	%-osuus	v. 2035 lkm	%-osuus
0–5	543	8,6	545	8,8
6–12	735	11,7	685	11,1
13–18	722	11,5	593	9,6
19–64	3173	50,4	3186	51,5
65–84	989	15,7	1003	16,2
85-	134	2,1	180	2,9
Yhteensä	6296	100	6192	100

Pidemässä tarkastelussa Tyrnävän asukasluku on pysynyt samalla tasolla (10 vuoden keskiarvo on noin -0,2 %/vuosi). Viimeisten vuosien aikana asukasluku on kääntynyt laskuun. Asukasluvun ennakoidaan Tilastokeskuksen mukaan laskevan edelleen. Tilastokeskuksen ennuste pohjautuu kuitenkin menneeseen tapahtumasarjaa ja kunnassa on itse mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuden väestökehitykseen. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan päivähoitoikäisten määrä pysyy samalla tasolla ja myös prosentuaalinen osuus pysyy samalla tasolla. Kouluikäisten määrä pienenee sekä absoluuttisesti, vaikka prosentuaalisessa tasossa ei tapahdu oleellista muutosta. Eläkeikäisten määrä kasvaa merkittävästi vuosittain vuosina 2024–2030. Samana ajanjaksona yli 85-vuotiaiden prosentuaalinen osuus myös kasvaa huomattavasti.

Vanhushuoltosuhte (yli 65- vuotiaat suhteessa 15–64- vuotiaisiin) on Tyrnävällä 26,5 % ja arvio vuodelle 2030 on noin 31 % ja arvio vuodelle 2035 on noin 33 %. Koko maassa vanhushuoltosuhte on 38 % ja arvio vuodelle 2030 on 39 %. Tämä tarkoittaa sitä, että kun tällä hetkellä Tyrnävällä yhtä seniori-ikäistä kohti on noin kolme työkäistä koko maassa, niin vuonna 2025 enää kaksi ja puoli. Tyrnävällä vanhushuoltosuhte on huomattavasti valtakunnallista keskiarvoa positiivisempi.

3.3.6 Riskien hallinta

Tyrnävän kunnassa on tehty kartoitus kunnan toimintaan vaikuttavista riskeistä. Havaitut riskit sekä niiden todennäköisyydet, vaikuttavuudet ja vakavuudet on listattu talousarvion liitteessä 1.

3.3.7 Palvelusuunnitelmat osastoittain

Palvelusuunnitelmilla konkretisoidaan ja tarkennetaan kuntastrategian palvelujen kehittämistä koskevia linjauksia ja esitetään kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet. Palvelusuunnitelmilla pyritään turvaamaan kunnan palvelujen saatavuus ja riittävä palvelutaso.

Palvelusuunnitelmat on esitetty seuraavaksi osastoittain käyttötalouden tavoiteasettelun yhteydessä.

4 HALLINTO- JA KEHITTÄMISOSASTO

Yleiskuvaus

Hallinto- ja kehittämisosasto koostuu kolmesta tulosalueesta: yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen, tuki- ja sähköiset palvelut sekä henkilöstö ja hyvinvointi. Henkilöstö ja hyvinvointi sitovuustaso koostuu aiemmin olleista henkilöstöhallinnosta ja työllisyystoiminnoista sekä vuonna 2025 valtiolta kunnille siirtyvistä työllisyys ja elinkeinopalveluista. Osasto vastaa kunnan yleishallinnosta, taloushallinnosta, tukipalveluista, kehittämistoiminnoista sekä työllisyyspalveluista.

Tavoite 2025

Päämääränä on varmistaa, että kunnan hallinto toimii tehokkaasti ja tukee koko kuntaa uuden kuntastrategian toteuttamisessa. Toimimme siten, että päätöksenteko ja hallinto on avointa ja osallistavaa. Tehtävänä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä. Tuemme ja omalta osaltamme toteutamme hyvinvointialueuudistusta.

Kunnan taloudenpidossa kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista, kuntalaisista ja yhteisistä varoista oikeudenmukaisesti ja vastuullisesti. Varmistamme oikeiden työkalujen saatavuuden, jotta kuntaa voidaan johtaa ja kehittää taloudellisesti vastuullisella ja kestäväällä tavalla.

Toimintasuunnitelma 2025

Hallinto- ja kehittämisosasto jatkaa edelleen palvelujensa ja toimintansa kehittämistä vastaamaan uutta kuntastrategiaa kiristyneen kuntatalouden vallitessa. Koko osaston teemana on kehittää uusia innovatiivisia toimintamuotoja, kunnan sisäisiä palveluita ja uusia työkaluja.

Kunnan toimintaa järjestetään siten, että kuntalaisilla on mahdollisuus ajasta ja paikasta riippumatta antaa palautetta sähköisillä kanavilla ja osallistua päätöksentekoon valmisteltavien asioiden työstämiseen. Sähköiset osallistumisen kanavat mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen. Myös tiedon saantia tuodaan enemmän sähköisille kanaville. Avoimen päätöksenteon kautta osallistava budjetointi tuodaan käytäntöön osana talouden suunnittelua.

Osastojen välistä yhteistyötä ja tiedon liikkumista eri osastojen välillä vahvistetaan yhteisin tilaisuuksin.

Suurena muutoksena vuonna 2025 on kirjanpitojärjestelmien vaihtuminen vuoden alusta alkaen, henkilöstöjärjestelmien vaihtuminen 1.4. alkaen sekä valtiolta kuntiin siirtyvän työllisyyspalveluiden henkilöstön vastaanottaminen 1.5.

Hallinto- ja kehittämisosaston henkilöstö

Hallinto- ja kehittämisosaston henkilöstön määrä vuoden 2025 alussa on 16.

Yhteenveto hallinto- ja kehittämisosaston talousarviosta 2025

Hallinto- ja kehittämisosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	-1 931 892	142 000	-1 789 892
Tuki- ja sähköiset palvelut	-1 184 521	11 718	-1 172 803
Henkilöstö ja hyvinvointi	-1 217 305	50 000	-1 167 305
Yhteensä	-4 333 718	203 718	-4 130 000

	Budj. 2023	TP 2023	Budj. 2024	Budj. 2025	Muutos €	Muutos %
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	-1 514 841	-1 505 446	-1 631 231	-1 789 892	158 661	9,7
Tuki- ja sähköiset palvelut	-1 151 434	-944 895	-1 364 833	-1 172 803	-192 030	-14,1
Henkilöstö ja hyvinvointi	-822 625	-748 743	-743 217	-1 167 305	424 086	57,1
Yhteensä	-3 488 900	-3 199 084	-3 739 280	-4 130 000	390 717	10,4

4.1 Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen

Palvelun yleistavoite

Tulosalueen toimijoiden tehtävä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tulosalueen yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen tulosyksiköt ovat vaalit, tilintarkastus, kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnallisverotus, yhteistoimintaosuudet, seutukunta, elinkeinopalvelut ja kehittäminen, viestintä, hankkeet, joukkoliikenne, eläinlääkintähuolto, viranomaistoiminta, maaseututoimi sekä yhdyskuntasuunnittelu.

4.1.1 Yleishallinto

Tyrnävän kuntastrategia Tyrnävä kylien kunta vuosille 2022–2026 hyväksyttiin 13.12.2022 § 78. Kuntastrategian slogan Tyrnävä. Mukavamman arjen kotikunta kiteyttää sen, miten kunta kuntastrategiaa toteuttavien toimenpiteiden kautta kehittää kunnan elinvoimaa, pitovoimaa ja vetovoimaa sekä rakentaa näin edellytyksiä kunnan kasvulle. Vuoden 2025 talousarviossa tiukka taloudellinen tilanne asettaa koko organisaatiolle haasteen, jossa kuntataloutta on välttämätöntä sopeuttaa tinkimättä kuitenkaan kasvun edellytyksistä.

Tyrnävän kuntastrategian vision johtoajatuksen mukaan Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Keskeisinä toimintaa ohjaavina arvoina ovat avoimuus, kestävyys, oikeudenmukaisuus, turvallisuus ja vastuullisuus. Kuntastrategian mukaiset päätöksentekoa ohjaavat strategiset valinnat ovat:

- Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi
- Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle
- Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa
- Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen
- Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen
- Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Huomion kiinnittäminen turvallisuuteen sisältyy talousarvioon ja suunnitelmiin kattavasti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun palvelut

Palvelut tuotetaan seudullisesti. Viranomaistoiminnan laskutusperusteena on asukasluku 70 % ja kuntiin käytetty työaika seurantaan perustuen 30 %. Eläinlääkintähuollon kustannukset on suhteutettu eläinten määriin.

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen toimintaa koskeva kuntien välinen nykyinen sopimus kattaa vuodet 2021–2025.

Jätehuoltoviranomainen

Lakeuden kunnat ovat toteuttaneet oman hankkeen, jonka tarkoituksena on toteuttaa jätehuollon toiminta ja viranomaistoiminnot yhteistyössä (Liminka, Muhos, Utajärvi ja Tyrnävä). Ko. kunnat ovat tehneet sopimuksen Muhoksen, Limingan, Utajärven ja Tyrnävän yhteisestä jätelautakunnasta. Lautakunnan isäntäkuntana toimii Limingan kunta. Lautakunnassa on yhteensä kahdeksan varsinaista jäsentä, kaksi jokaisesta kunnasta. Halutessaan kunta voi nimetä yhden virkamiehen (asiantuntijajäsenen), jolla on oikeus olla mukana kokouksissa.

Joukkoliikenne

Vuoden 2013 alusta Oulun kaupungin joukkoliikennejaosto on toiminut Oulun seudun kuntien (Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulun kaupunki ja Tyrnävä) joukkoliikenneviranomaisena. Joukkoliikenne ja lippukäyttäjärjestelmä ovat muuttuneet uuden joukkoliikennelain mukaiseksi liikenteeksi 1.7.2014 alkaen. Joukkoliikenneviranomainen on määrittänyt uudet palvelutasot, kilpailuttanut linja-autoliikenteen ja vastaa lippujärjestelmästä. Liikenteen kustannukset perustuvat palvelutasopäätökseen, kilpailutuksen onnistumiseen ja valtion tuen määrään. Oulun seudun liikenteessä siirrytään tasataksamalliin joulukuussa 2024. Tasataksamallissa on yksi vyöhyke ja lipun hintaan vaikuttaa vain asiakasryhmä.

Vaalit

Kunta on jaettu kolmeen äänestysalueeseen: Kirkonkylä, Murto ja Temmes. Äänestysaluejakoon ei ole tarvetta tehdä muutoksia. Ennakoäänestys järjestetään yhdessä paikassa, Tyrnävän kunnantalolla.

Äänestysalue /Äänioikeutettujen määrä

	14.4.2019	26.5.2019	13.6.2021	23.1.2022	2.4.2023	9.6.2024
Kirkonkylä	2940	2937	2823	2842	2958	2961
Murto	958	963	957	944	935	923
Temmes	461	461	456	453	458	450
Yhteensä	4359	4361	4236	4239	4351	4334

Suunnitelmakaudella ovat seuraavat vaalit:

2025 Kuntavaalit, Aluevaalit

2026 –

2027 Eduskuntavaalit

Tilintarkastus

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastamista koskevat asiat ja arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Kohdennettua tilintarkastusta tai muuta asiantuntemusta varsinaisen tarkastuksen (12 tarkastuspäivää) lisäksi ostetaan eri alueille tarpeen mukaan.

Edellisen tilintarkastuskilpailutuksen sopimuskauden päättymisen johdosta kunnan tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin vuoden 2025 aikana.

Vähähiilinen Tyrnävä

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunta on kuulunut Hinku -verkostoon vuodesta 2016 alkaen. Tyrnävän Hinku-työryhmä koordinoi kunnan vähähiilisyystyön toimenpiteitä ja tavoitteiden asettamista. Hinku-verkosto on sitoutunut tavoitteeseen 80 % päästövähennyksestä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Hinku-työryhmä seuraa ja ohjaa vähähiilisyys toteutumista kunnan eri toiminnoissa. Kouluilla ja päiväkodeilla on mahdollisuus osallistua 50/50-energiansäästöhankeeseen ja sitä kautta tuoda konkreettisia, näkyviä toimenpiteitä opetus- ja varhaiskasvatustyöhön. Kunta on liittynyt energiatehokkuussopimukseen KETS, joka sisältää vuosittaisen raportoinnin. Vuoden 2023 kuluessa valmisteltu ehdotus Tyrnävän kunnan resurssiviisaaksi tiekartaksi tuodaan päätöksentekoon ja Hinku-verkoston jäsenyyttä vahvistetaan edelleen nykyistä näkyvämmäksi osaksi omia toimintoja läpi organisaation.

Matkailun kehittäminen Tyrnävällä

Palvelun yleistavoite

Matkailun kehittäminen osana Tyrnävän kunnan elinkeinostrategiaa mahdollistaa matkailutoimialueen kasvua ja tarjoaa alueen yrittäjille uusia yhteistyömuotoja. Matkailun kehittämisen tavoitteena on luoda Tyrnävästä aktiivinen luonto- ja kulttuurimatkakohde, edistää matkailumarkkinoinnin toimenpiteitä ja osallistua aktiivisena toimijana Oulun Matkailu Oy:n matkailuverkoston.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tyrnävällä matkailun kehittämistä koordinoi kunnan ja Tyrnävän Kehitys Oy:n yhteinen matkailutiimi tiiviissä yhteistyössä alueen yrittäjien kanssa. Keskeiset toimenpiteet ovat Visit Tyrnävä -sivuston sisältöjen laajentaminen, yrittäjien matkailuun liittyvän yhteistyön lisääminen sekä osallistuminen Oulun Matkailu Oy:n yhteismarkkinointiin. Tyrnävän kunta on liittynyt osaksi Oulun Matkailu Oy:ta 1.1.2023 alkaen ja Visit Tyrnävä -sivusto on avattu loppuvuodesta 2022. Tyrnävän kunnan osallistuminen Oulu 2026 Kulttuuripääkaupunki-hankkeeseen edistää kunnan matkailukohdeiden ja -tuotteiden näkyvyyttä myös kansainvälisesti.

4.1.2 Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä

Palvelun yleistavoite

Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä -palvelualueen tavoitteena on toimenpiteiden kautta kehittää kunnan elinvoimaa sekä veto- ja pitovoimaa kustannustehokkaasti. Elinkeinojen kehittämisen tehtävänä on luoda puitteet monipuoliselle ja kehittyvälle elinkeinoelämälle. Viestinnän keskeisenä tehtävänä on Tyrnävän kuntamarkkinoinnin ja viestinnän kokonaisuus sisältäen muun muassa kuntastrategian viestinnällisen tukemisen, työyhteisöviestinnän, valmistelu- ja päätösviestinnän, kuntalais- ja palveluviestinnän, kuntakuvan ja kuntabrändin kehittämisen, asukas- ja tonttimarkkinoinnin, elinkeinoviestinnän ja yritysten sijoittumismarkkinoinnin, matkailumarkkinoinnin, mediatiedottamisen, rekrytointiviestinnän, kriisiviestinnän sekä organisaation eri yksilöiden viestinnällisen tukemisen ja neuvonnan.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä -palvelualueen tarkoitus on mahdollistaa kunnassa monipuoliset palvelut, yritysten määrän nostaminen, työllisyyden parantaminen, ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan, elinvoiman lisääminen ja yrittäjäyhteistyö. Opetus- ja kulttuuritoimen sekä teknisetoimen kuntapalvelut tukevat elinkeinojen kehittämisen päämäärien toteutumista. Vastaavasti viestinnän jatkuvasti kehittämä kuntalais- ja palveluviestinnän kokonaisuus tukee kunnan muiden palvelualueiden palveluiden tavoitavuutta ja toimittamista eri kohde- ja asiakasryhmille.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Elinvoiman edistäminen ja elinkeinotoiminnan tukeminen on kunnan kehittämisen keskeinen tehtävä. Elinkeinojen kehittäminen toimii tiiviissä yhteistyössä elinkeinopalveluja tarjoavan kunnan omistaman kehitysyrityksen kanssa sekä paikallisessa ja alueellisessa yhteistyössä. Tyrnävän Kehitys Oy vastaa yrityskontakteista ja uudet yritykset sekä yrittäjiksi aikovat voivat hyödyntää Oulun seudun Uusyrityskeskusten palveluita. Vuonna 2021 valmistuneen elinkeinostrategian toimeenpanoa toteutetaan kehitysyrityksessä ja elinkeinojen kehittämisessä.

Viestinnän palvelukokonaisuutta toteutetaan Tyrnävän kunnan viestintä- ja markkinointisuunnitelman mukaisesti, erityispainopisteinä Tyrnävän kuntakuvan tavoitteellinen kehittäminen sekä asukas- ja tonttimarkkinointi.

Toimintasuunnitelma 2025

Kunta edistää elinvoimaa alueellaan strategisten valintojen toimeenpanon, järjestettävien tapahtumien ja markkinoinnin keinoin. Kehitysyhtiö vastaa elinkeinotoiminnan tukemisen käytännön työstä yhteistyössä kunnan kehittämisspäällikön ja viestintäpäällikön kanssa.

Elinkeinoelämän tarpeet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa sekä toimitilojen ja tonttien saavutettavuudessa. Olemassa olevat yritystontit painottuvat teollisuus- ja kiertotalousalueisiin, mikä ohjaa ajattelua toimintojen sijoittumisesta. Kirkonseudun asemakaava-alueella käynnistetään päivitys, jonka yhteydessä kehitetään yritystonttien saatavuutta.

Kunta ja kehitysyhtiö toimivat aktiivisesti yhteistyössä yrittäjien sekä yrittäjäjärjestön kanssa ja elinkeinoelämän kysymyksissä hyödynnetään yrittäjäjyhdistysten osaamista ja verkostoja.

Toimitaan aktiivisesti lähiruoan puolesta, lähiruoan tarjoaminen, lähiruoan pitäminen esillä eri foorumeissa, mm. yrittäjätapaamisissa ja kunnassa järjestettävissä tapahtumissa.

Markkinoidaan kuntaa aktiivisesti niin, että Tyrnävä on haluttu yritysten ja asumisen sijoittumiskohde. Tehdään aktiivista kunta-, asukas-, tontti-, tapahtuma-, matkailu- ja yritysten sijoittumismarkkinointia digitaalisissa kanavissa, mm. Meta, Google Ads. Kehitetään kuntalais- ja palveluviestinnän tavoitettavuutta digitaalisten kanavien sekä kuntatiedotteen suorapostituksen kautta. Osallistutaan Rakentaja 2025 Oulu -messuille kunnan osastolla sekä hyödynnetään Asuntomessut Oulussa 2025 -tapahtuma soveltuvilta osin kunnan asukasmarkkinoinnissa. Kunnan graafinen ohjeisto (värit, fontit, tunnus, dokumenttipohjat) päivitetään.

Viestinnän asiakasprofiilit, monikanavaisuus ja aktiivisesti kehitettävä tavoitettavuus hyödynnetään kunnan vetovoiman lisäämisessä, tonttimarkkinoinnissa sekä oikea-aikaisessa asukas- ja palveluviestinnässä.

Kuntaorganisaation toimintaa tehostetaan ja työyhteisön yhteisöllisyyttä ja työhyvinvointia kehitetään myös sisäistä tiedonkulkua ja läpinäkyvyyttä edelleen kehittämällä.

Osallistutaan erilaisiin hankkeisiin ja Nouseva rannikkoseutu ry:n rahoitukseen vuosina 2021–2027.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Monipuoliset palvelut.	Avataan palvelujärjestelmää ennakkoluulottomasti. Kumppanuus- ja yhteiskehittämismallit.	Palvelujen ostot / tuottaminen	Palveluja ostetaan 15 % / tuotetaan itse 85 %.
	Ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan.	Kuntakuvan kirkastaminen ja elinvoiman lisääminen.	Työpaikkojen määrä. Yritysten liikevaihto.	Yritysten liikevaihto kasvusuuntainen.
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Yhteisön hyvinvoinnin lisääntyminen.	Paikallisten tapahtumien toteuttaminen yhteistyössä.	Tapahtumien laatu ja tavoitettavuus.	Tapahtumakohtaisesti FB-tapahtumasivujen tapahtumavastaukset + 10 %.
	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta.	Talouden ja toteutumisen jatkuva seuranta.	Osavuosisraportit.	Toimenpiteiden mitoittaminen.
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Elinvoiman lisääminen.	Markkinointi, näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen.	Mediaseuranta, someanalytiikka, Google Analytics -seuranta.	Medianäkyvyys on jatkuvaa ja kasvusuuntaista. - Keskimääräinen päivittäinen tavoitettavuus Metan kanavissa +5 % - LinkedIn-seuraajat +10 %

	Sujuva ja vaikuttava yhteistyö.	Tarjotaan kohtauspaikkoja tapahtumissa ja työpaikoissa.	Tapahtumien ja työpajojen tavoitavuus.	Tapahtumakohtaisesti FB-tapahtumasivujen tapahtumavastaukset + 10 %
	Aktiivinen ja monipuolinen tiedottaminen ja tonttimarkkinointi.	Tiedottamisen ja markkinoinnin kehittäminen.	Tavoitettavuus.	Keskimääräinen päivittäinen tavoitavuus Metan kanavissa +5 %
	Vetovoimatekijöiden kasvattaminen.	Kuntanäkyvyyden lisääminen.	Markkinointi, medianäkyvyys, seuranta.	Asukas-, tapahtuma-, elinkeino-, matkailu- ja kuntamarkkinoinnin yhteistavoitavuus Oulun seudulla +10 %. Mediaosumien määrä on kasvusuuntainen.
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	Paikallisten erityispiirteiden esille nostaminen.	Näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen.	Meidän Tyrnävä ja Visit Tyrnävä -rinnakkaissivustojen seuranta.	Sivustojen näkyvyyden lisääminen kunnan kanavissa ja osana kunnan markkinointia. Ohjaukset sivustoille 2–3 Meta-markkinointikampanjassa: matkailumarkkinointi (Visit Tyrnävä), tonttimarkkinointi (Meidän Tyrnävä).
Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa	Yritysten määrän nostaminen ja työpaikkomavaraisuuden lisääminen.	Yritystonttien kaavoitus ja liiketilöiden vuokraus.	Kaavoitetut yritystontit (lkm). Vuokrattavat liiketilat (lkm).	Yritystonttien käyttöaste > 60 %, liiketilöiden käyttöaste > 95 %.
	Elinkeinorakenteen monipuolisuus.	Uudet, vahvuuksia tukevat avaukset: matkailu, kiertotalous, bionalous.	Yritysten määrä, aloittaneet yritykset.	Yritysten määrä +, aloittaneita yrityksiä enemmän kuin lopettaneita.

Henkilöstö

Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä -palvelualueen henkilöstön muodostavat kehittämispäällikkö ja viestintäpäällikkö, jotka toimivat suoraan kunnanjohtajan alaisuudessa. Lisäksi palvelualueella pyritään hanketoiminnan myötä hyödyntämään myös hankehenkilöstöä.

Kehittämispäällikkö vastaa kunnan kehittämisen toimintaympäristöstä. Kehittämispäällikkö on mukana Kuntaliiton kehyskuntaverkostossa sekä toimii Tyrnävän Hinku-kuntien yhteyshenkilönä ja Nousevan rannikkoseudun kuntakousten edustajana. Tyrnävän Kehitys Oy toimii kuntaorganisaation rinnalla elinkeinojen kehittämisessä.

Viestintäpäällikkö vastaa kunnan viestinnän ja markkinoinnin kokonaisuudesta niin kuntaorganisaation kuin Tyrnävän Kehitys Oy:n osalta sekä vastaa kunnan viestintä- ja markkinointisuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta. Viestintäpäällikkö edustaa Tyrnävän kuntaa muun muassa Oulun Matkailun alaisessa seutujen ja Pohjolan rengastien matkailumarkkinoinnin operatiivisessa ryhmässä, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteen viestintäverkostossa sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueellisessa kriisiviestijöiden verkostossa.

4.1.3 Maaseutupalvelut

Maaseutuhallinnon Tyrnävän yhteistoiminta-alue on toiminut 1.1.2013 alkaen. Yhteistoiminta-alueen muodostavat Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos ja Tyrnävä. Osapuolten kesken on voimassa palvelusopimukset.

Siikalatvan yhteistoiminta-alueen kanssa on yhteistyösopimus maaseutuhallinnon varahenkilö- ja sijaisuusjärjestelyistä sekä tehtävien eriyttämisestä. Yhteistyön kehittäminen ja hyvien toimintatapojen muovaaminen Siikalatvan yhteistoiminta-alueen kanssa on käynnissä.

Maaseutuhallintoyksikön tehtävänä on tuottaa laadukkaita maaseutuelinkeinoviranomais-palveluita yhteistoiminta-alueen kunnille. Tehtävien hoito järjestetään Ruokaviraston kanssa tehdyn ”Maksajavirastosopimuksen” asettamien vaatimusten mukaisesti.

Yhteistoiminta-alueen henkilökunta ja toimipaikka

- Maaseutupäällikkö Tyrnävä (yksikön johtaja)
- Maaseutuasiamies Tyrnävä
- Maaseutuasiamies Muhos

V. 2023 uusi ohjelmakausi ” CAP27 ” on tuonut mukanaan muutoksia maatalouden tukiin ja uuden ohjelmakauden mukanaan tuomat uudistukset muuttavat kuntien maaseutuhallinnon viranomaisten roolia myös vuonna 2025. Muutokset johtuvat Komission lokakuussa 2024 hyväksymästä Suomen CAP-suunnitelman muutoksista, joista suurin osa astuu voimaan vuoden 2025 alusta. Kuntien maaseutuhallinnolle siirtyy vuosittain viljelijöiden tukihakemusten hallinnollisia tarkastuksia, jotka vaikuttavat työmäärään lisääntyvästi vuonna 2025. Lisäksi tukijärjestelmän muuttuminen on aiheuttanut tukien maksuaikataulun muutoksen ja jatkossa viljelijöiden tukienmaksu painottuukin loppuvuoteen ja seuraavan vuoden alkupuoliskolle. Alkutuotannon varautumiseen liittyvät työtehtävät kuten työkoneiden varaukset, tulevat työllistämään maaseutuhallinnon henkilöstöä vuonna 2025. Yhteistyö esimerkiksi Pop-Ely:n kanssa tulee lisääntymään entisestään peltolohkoihin kohdistuvien satelliittiseurannan tulosten selvittämisessä, hallinnollisissa tarkistuksissa sekä alkutuotannon varautumisasioissa.

Viljelijöille tullaan tarjoamaan koulutus- ja tiedotustilaisuuksia CAP-suunnitelman muutoksista sekä peltotukihakukoulutusta yhteistyössä Pop-Ely:n ja muiden toimijoiden kanssa. Koulutuksia järjestetään läsnä tilaisuuksina ja webinaareina.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla.	Tunnustettu maaseutuhallinnon alueellinen toimija. Sujuvat maaseutuviranomaispalvelut yhteistoiminta-alueella	Yhteistoiminta-alueen palvelujen yhdenmukaistaminen ja kehittäminen Koulutus	Viranomaispalvelujen laatumittarit: päätösten virheetömyys Palaute	Sujuvat maaseutupalvelut yhteistoiminta-alueella.

4.1.4 Yhdyskuntasuunnittelu

Palvelun yleistavoite

Maankäytön ja elinympäristön suunnittelu on laadukasta, tonttitarjonta on riittävää ja rakennettu ympäristö viihtyisää.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tyrnävällä on voimassa Oulunseudun yleiskaava 2020 ja sitä tarkentavat Kirkonkylän, Murron ja Ojakylän sekä Ängeslevänjokivarren kylien osayleiskaavat. Voimassa olevista asemakaavoista on koottu ajantasa-asemakaava. Tonttivarannosta huolehditaan vastaten asuinrakentamisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Yhdyskuntasuunnittelua ohjaavat elinkeinotoiminnan toimintaedellytykset, yhdyskuntarakenteen eheys ja palvelujen saavutettavuus sekä elinympäristön viihtyisyys ja kulttuuriympäristön arvojen ylläpitäminen.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Kunta huolehtii alueellaan maankäytön suunnittelun tarkoituksenmukaisuudesta maankäytön kehitystarpeita mahdollistaen.

Toimintasuunnitelma 2025

Kaavoitustoimikunta jatkaa toimintaa maankäytön suunnittelun suuntaviivoista keskustelevana toimielimenä. Yhdyskuntasuunnittelun palvelualueella alueidenkäytön kehittämisen tarpeisiin pyritään vastaamaan määrärahojen puitteissa sekä valmistellaan tulevien vuosien toimenpiteiden toteuttamista. Käynnistetään toimenpiteiden mukaisia kaavoitusprosesseja.

Jatketaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteiden toteuttamista.

Jatketaan virkistysalueiden kehittämisen toimenpiteiden edistämistä.

Jalkautetaan kyläyhteistyötä kylien yhteistyömallin pohjalta, valmistellaan kylien yhteistyösopimukset ja ylläpidetään jo valmistuneita sopimuksia.

Toimenpiteet 2025

Haurukylän kiertotalousalueen liittymän asemakaavan päivittäminen.

Kirkonseudun asemakaavan keskusta-alueen ajantasaisuuden arvioiminen ja päivittäminen käynnistetään.

Yleiskaavan valmistelu jatkuu, tavoite edetä kohti yleiskaavoituksen käynnistämistä sisältäen asemakaavan laajenemisalueiden ajantasaisuuden arvioimisen, työpaikka-alueiden sijoittumisen ajanmukaisen arvioinnin, kyläalueiden vahvistamisen sekä rakentamisen periaatteet haja-asutusalueelle.

Arvioidut toimenpiteet 2026

Kirkonseudun asemakaavan keskusta-alueen päivittämisen valmistuminen.

Temmeksen asemakaavan päivittämisen käynnistäminen.

Yleiskaavoitus jatkuu.

Arvioidut toimenpiteet 2027

Temmeksen asemakaavan päivittämisen valmistuminen.

Yleiskaavoitus jatkuu.

Arvioidut toimenpiteet 2028

Yleiskaavoituksen valmistuminen.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Palvelurakenne ja liikenneyhteydet mahdollistavat asuminen ja työssäkäynnin.	Kylien yhteistyösopimukset ja maankäytön suunnitelmallinen kehittäminen.	Päivittyvät sopimukset, kaavoituksen ajantasaisuuden seuranta.	

Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta.	Talouden ja toteutumisen jatkuva seuranta.	Osavuosisraportit.	
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Kuntalaiset mukaan suunnittelutyöhön.	Vuorovaikutteinen suunnittelu.	Osallisyhteistyön aktiivisuus, järjestetyt tilaisuudet.	Kuntalaisten osallistaminen suunnitelmallista ja oikea-aikaista.
	Kuntalaisten näemyksen välittäminen maankäytön suunnitteluun.	Osallistuminen seudulliseen, alueelliseen ja valtakunnalliseen maankäytön suunnitteluun.	Osallistumisen aktiivisuus, lausuntojen laatiminen.	Vuoropuhelu kunnasta välittyy valmisteilla oleviin suunnitelmiin.
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	Houkuttelevat asuinalueet ja monipuolisten asumismuotojen ja tonttien riittävä tarjonta.	Tonttivarantojen seuraaminen ja proaktiivinen kysyntään vastaaminen. Rakentamista ohjaavan yleiskaavan edistäminen.	Kaavoitetut asuimisen tontit (lkm).	Tonttien käyttöaste > 60 %.
	Omaleimainen kulttuuriympäristö ja -maisema.	Kulttuuriympäristön, asumisen, yrittämisen ja maatalouden ja muun elinkeinotoiminnan tasapainoinen yhteensovittaminen.	Ympäristöä koskeviin hankkeisiin osallistuminen ja niiden ohjaaminen kulttuuriympäristö- ja maisema -arvot huomioiden.	Ympäristöä koskevien suunnitelmien valmistelu ja toteuttaminen.
	Vetovoimainen taajama- ja kuntakuva.	Asemakaavojen laatiminen ja ajantasaistaminen.	Monipuolinen tonttitarjonta erilaisiin tarpeisiin.	Kaavoituskatsaus.
	Laadukas, toimiva ja turvallinen ympäristö.	Osayleiskaavojen tarpeellisuuden arvioiminen. Yleiskaava.	Poikkeamislupien määrä ja sijoittuminen.	
Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa	Monipuolinen, elinkeinoelämää tukeva maankäytön suunnittelu ja tonttituotanto.	Maankäytön suunnittelussa huomioidaan elinkeinoelämän kehittymisen mahdollisuudet.	Riittävästi tontteja elinkeinoelämän tarpeisiin. Tehokas yhdyskuntarakenne.	

Hankkeet

Paimion Ryhti-kumppanuustestaus-hanke avoimen lähdekoodin QGIS-sovelluksella: Paimio, Tyrnävä, Joensuu, Asikkala, Heinävesi, Sulkava, 3.10.2023–31.12.2025. Tyrnävän kunta osallistuu ympäristöministeriön rahoittamaan kumppanuustestaukseen hankkeessa ja testaa Ryhti-järjestelmän toiminnallisuutta kaavan tietomallin mukaiseen kaavan tuottamiseen asemakaava-aineistolla.

Henkilöstö

Kehittämispäällikkö on suoraan kunnanjohtajan alainen. Kehittämispäällikön, teknisenosaston sekä muiden osastojen vuorovaikutus on kiinteää. Ouluseudun kuntien kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä Seuturakennetiimin kautta ja Oulun seudun kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen ryhmissä. Kehittämispäällikkö osallistuu aktiivisesti myös maakuntakaavoituksen neuvottelukunnan toimintaan sekä muihin alueellisesti järjestettäviin maankäytön ja liikenteen tilaisuuksiin. Kehittämispäällikkö on Pyöräilykuntien verkoston Tyrnävän kunnan yhteyshenkilö.

4.2 Tuki- ja sähköiset palvelut

Palvelun yleistavoite

Tuki- ja sähköiset palvelut järjestää asiakaslähtöisesti kehittyneet hallinto-, laskenta- ja informaatioteknologiapalvelut omalle organisaatiolle ja asiakas- ja neuvontapalvelut ulkoisille asiakkaille. Tuki- ja sähköiset palvelut tuotetaan kehittyneillä menetelmillä kilpailukykyiseen hintaan. Sähköiset palvelut ovat helppokäyttöisiä ja asiakasystävällisiä. Tietohallintoyksikön tavoitteena on avustaa osastoja sähköisten järjestelmien osalta julkisuuslain soveltamisessa ja henkilörekisterien käsittelyssä.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosalueen Tuki- ja sähköiset palvelut tulosyksiköitä ovat toimistopalvelut, talouspalvelut ja tietohallinto.

4.2.1 Toimistopalvelut

Toimistopalvelut tuottaa palveluita asiakasohjautuvasti omalle organisaatiolle sekä ulkoisille asiakkaille. Jokainen kunnan viranhaltija ja työntekijä palvelee joustavasti kuntalaisia oman toiminta-alueensa vastuiden mukaisesti. Viranhaltijoiden ja työntekijöiden tavoitteena on toimia matalan kynnyksen väylänä kuntalaisten ja hallinnon välillä.

Kunnan asianhallinta ja siihen liittyvät arkisto- ja tietopalvelu ovat osa toimistopalveluita. Asianhallinta ohjaa kunnan toimintaprosesseihin sisältyvien asioiden ja asiakirjojen käsittelyä niiden koko elinkaaren ajan. Asianhallinnan tavoitteena on tehostaa asioiden valmistelua, käsittelyä, päätöksentekoa, julkaisemista, arkistointia ja hävittämistä sekä asiakirjatietojen hallintaa.

Tiedonhallintalaki edellyttää, että kunnassa on ylläpidettävä tiedonhallintamallia, joka kuvaa organisaation toimintaympäristöä kokonaisuutena. Tiedonhallintamallin ylläpito auttaa kuntaa hallitsemaan tietomääriä ja tiedon elinkaarta sekä tunnistamaan ja hallitsemaan tiedon hallintaan liittyviä riskejä. Kunnan tiedonhallintamallin laatimista jatketaan vuonna 2025. Laadukas tiedonhallintamalli vaatii syvää organisaation toimintatapojen tunnistamista ja kunnan henkilöstön yhteistyötä. Tiedonhallintamallin päivittäminen kuuluu kaikille palvelualueille.

Kunnassa noudatetaan tietosuojalainsäädännön mukaisia tietosuojaperiaatteita henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietoja sisältävien rekisteritoimintojen laillisuudesta kunnassa vastaa aina kulloinkin kyseessä olevien toimintojen hoidosta säännösten ja määräysten mukaan vastuussa oleva viranomainen.

4.2.2 Talouspalvelut

Talouspalvelut tuottaa laskentatoimen ja palkkahallinnon palvelut. Tavoitteena on tuottaa palvelut siten, että tilinpäätöksen ja raportoinnin vaatima informaatio on käytettävissä nopeasti. Vuoden 2024 alusta talouspalveluiden tuottaminen on ulkoistettu Monetra Oulu Oy:lle. Ulkoistus tapahtuu ns. As Is -mallilla, missä aluksi tuotannossa käytetään Tyrnävän kunnan ohjelmistoja ja välineitä, mutta vaiheittain siirrytään käyttämään Monetran ohjelmistoja ja laitteita. Vuoden 2025 alusta siirrytään taloushallinnon ohjelmistojen osalta käyttämään Monetran tarjoamia ohjelmistoja ja 1.4.2025 alkaen siirrytään käyttämään Monetran tarjoamia henkilöstöhallinnon ohjelmistoja.

Kustannusten kohdentaminen: toimistopalveluiden ja -tarvikkeiden myynti kohdistetaan sisäisenä sitovana eränä ao. osastolle. Keskitetysti hoidetut muut kustannukset kohdistetaan käytön mukaan osastoille kustannuslaskennallisina erinä.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Olemme kaikilla kyllillä lähellä ja saavutettavissa	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Koulutukset mahdollisuuksien mukaan	Vuotuinen koulutuksiin osallistuneiden osuus	Vähintään 80 % osaston henkilöstöstä on osallistunut koulutukseen
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Tasapainoinen käyttötalous	Tarkka taloudenpito	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös
	Oikein kohdistetut palvelut	Raportoinnin ja kattavan	Raportointi tapahtuu aikataulujen mukaan	Osavuosi- ja vuosiraportit valmistuvat aikataulussa

		talousosaamisen kehittäminen		
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Vuorovaikutteiset toimintatavat osastojen kesken	ICT-tukityökalun käyttöönotto	Palvelu- ja tukipyynnöt sähköisesti	IT-osaston käyttöomaisuusmuutokset ilmoitetaan ja käsitellään sähköisesti
	Vaihtoehtoisten toimintatapojen avoin etsintä	Sähköisten järjestelmien kehittäminen	Käyttöön otetut uudet järjestelmät	Sähköinen arkisto taloushallinnon ja palkkahallinnon palveluiden osalta otetaan käyttöön
	Säännölliset henkilööstöpalaverit	Järjestetään säännöllisesti osaston sisällä toimialakohtaisia palaverieita	Vuoden aikana järjestettävät palaveri	Vuoden aikana osastolla järjestetään yhteensä vähintään 6 palaveria

4.2.3 Tietohallinto

Yleiskuvaus

Tietohallinnon tehtävänä on teknologian avulla edistää kunnan toimintojen tehokkuutta ja laatua sekä tukea kunnan johtoa ja osastoja. Se edistää digitalisaatiota ja vastaa kunnan käyttämien tietojärjestelmien ja ICT-infrastruktuurin kehittämisestä ja ylläpidosta. Tietohallinto varmistaa, että tiedon hallinta ja ICT-palvelut toteutetaan tietoturvallisesti, laadukkaasti ja taloudellisesti järkevällä tavalla. ICT-laite- ja palveluhankinnat sekä ohjelmistolisenssien ja mobiililiittymien hallinta on keskitetty tietohallinnolle.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Ajanmukaiset välineet opetuksessa	Teknologian hyödyntäminen	Palaute	
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Palvelujen saatavuuden parantaminen	Sähköisten palvelujen lisääminen		
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Oikein kohdistetut palvelut (priorisointi)	Johdonmukainen toiminta kuntastrategian taloustavoitteiden saavuttamiseksi	Tilinpäätös, talous tasapainossa	Kustannuspaikan budjetti toteutuu
	Tasapainoinen käyttötalous	Raportoinnin ja kattavan talousosaamisen kehittäminen	Raportointi toimii aikataulujen mukaan	
	Tiedolla johtamisen tehostaminen	Sähköisten järjestelmien kehittäminen	Päätöksenteossa käytettävän tiedon tarkkuus ja ajantasaisuus	
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Saumaton hallintokuntien yhteistyö	Kommunikaatioon ja palveluun panostaminen	Asiakastyytyväisyyskysely	Positiivinen palaute kyselyistä
	Vuorovaikutteiset toimintatavat osastojen kesken	Säännölliset ICT-seurantapalaverit osastojen kesken	Palaverimuistiot	

Tietohallinto toteuttaa työ- ja elinkeinopalvelujen kuntien vastuulle siirtämisen (TE24-uudistus) edellyttämät muutokset ICT-infrastruktuuriin ja tietojärjestelmiin.

Sosiaali- ja terveystoimen rakenneuudistus vaikuttaa ICT-infrastruktuuriin ja -palveluihin. Kunnan tietohallinto tuottaa tarvittaessa ICT-palveluita hyvinvointialueelle.

Tietohallinto tukee kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden ulkoistamista tietojärjestelmien edellyttämässä muutoksissa.

Tietohallinto tukee alue- ja kuntavaalien järjestelyitä kunnassa ICT-tarpeiden osalta.

Tietohallinto valmistele yhdessä asiahallinnan kanssa sähköisen arkistoinnin ja sähköisen allekirjoituksen käyttöönottoa.

Tietojärjestelmien ja ICT-palveluiden käyttäjien identiteetin hallintaa kehitetään.

Digiturvallisuuden kehittämistä jatketaan. Erityisesti kiinnitetään huomiota työaseman tietoturvalliseen käyttöön.

Varmuuskopioinnin järjestelmiä kehitetään.

4.3 Henkilöstö ja hyvinvointi

4.3.1 Henkilöstöhallinto

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunta on hyvä työnantaja sekä ketterä, joustava ja jatkuvasti uudistuva työpaikka. Henkilöstön ja työnantajan vuorovaikutus on avointa ja demokraattista. Henkilöstö on ammattitaitoista, työhönsä innostunutta ja voi hyvin. Henkilöstön määrä eri yksiköissä on hyvin suunniteltu ja oikein mitoitettu. Henkilöstön fyysinen ja psyykkinen työkyky on hyvä.

Henkilöstön hyvinvointi on tärkeä asia niin työntekijän itsensä, työyhteisön, työnantajan kuin asiakkaiden eli kunta-laisten kannalta. Työhyvinvoinnin osalta tavoitteena on edistää henkilöstön hyvinvointia ja sitä kautta työtyytyväisyyttä ja kykyä uudistua muuttuvassa ympäristössä. Sujuva työ, toimiva työympäristö, työn kuormittavuuden hallinta ja työkykyisyyden ylläpitäminen ovat tekijöitä, joita tuetaan kunnassa. Hyvinvoiva henkilöstö pystyy vastamaan paremmin uusiin haasteisiin ja muutoksiin.

Itsensä johtaminen sekä työn ja muun elämän tasapaino luovat haastetta niin työntekijälle kuin työnantajalle, ja näiden työkalujen kehittämisen on ajankohtaista. Jokainen on osaltaan vastuussa siitä, että kehittää itseään työssä sekä antaa ja saa palautetta työstään esimieheltä tai työkaverilta.

Hyvinvoiva henkilöstö tuottaa motivoituneesti tehokkaita palveluja.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosyksikkö sisältää henkilöstöjohtamisen, yhteistoimintaryhmän (työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta ja työsuojelu) toiminnan ja työterveyshuollon yhteistyön.

Tyrnävän kunnan työsuojelun toimintaohjelma sekä vuosittain määritetyt toimenpiteet ohjaavat kunnan työsuojelutoimintaa. Työsuojeluvaltuutettu kokoaa yhteen tiedot toteutetuista työn vaarojen arvioinneista, sattuneista tapaturmista, läheltä piti -tilanteista sekä korjaavista toimenpiteistä. Tyrnävän kunnan yhteisten toimintamallien kautta ohjaamme henkilöstöä käytännön toimenpiteisiin työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Niitä ovat varhaisen tuen toimintamalli, sairauspoissaolokäytännöt ja työhön paluun tukeminen, henkisen väkivallan, epäasiallisen käytöksen, työssä kiusaamisen ja syrjinnän estämisen toimintaohje, maalittamisen ja digihäirinnän toimintaohje sekä päihdeohje.

Työkyvyn ylläpitämiseksi Tyrnävän kunnassa tuetaan palkallisia kuntoutusvapaita erikseen sovittujen ohjeiden mukaisesti. Korvaavalla työllä sekä osasairauspäivärahan käytöllä tuetaan sairauden jälkeistä paluuta työelämään. Virka- ja työvapaiden myöntämiseen perhesyiden perusteella suhtaudutaan myönteisesti. Joustavuutta lisäävät myös liukuva työaika ja etätö työtehtävissä, joissa se on mahdollista. Vuoden 2025 aikana arvioidaan käyttöön otettavaksi Työ jaksamisen tukena -toimintamalli.

Tyrnävän kunta haluaa tukea henkilöstön hyvinvointia monipuolisilla henkilöstöeduilla. Liikunta- ja kulttuuriedun (E-passi) enimmäisarvo on 200 euroa (50 % omavastuu), minkä lisäksi henkilöstöllä on käytössä 40 euron virkistysraha/vuosi ja 10 euron hyvinvointiraha/vuosi. Työnantaja suosittelee liikunnan lisäämistä työpäiviin esimerkiksi kävelykoukset- ja kehityskeskustelut ja taukojumppa. Lisäksi käytössä on työsuohdepolkupyöräetu.

Työterveysyhteistyöllä toteutamme suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa työterveyshuoltolain mukaisesti. Työterveyspalvelut tuottaa Pihlajalinna. Yhteistyötä syvennetään kehittämällä toimenpiteitä ja -malleja tukemaan henkilöstön hyvinvointia. Vuosittain päivitettävä työterveyshuollon toimintasuunnitelma tukee henkilöstön hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita.

Työterveyshuoltoon hyväksytyin toimintasuunnitelman mukaan kuuluvat seuraavat palvelut:

Lakisääteinen (lk 1) ehkäisevä ja työkykyä ylläpitävä toiminta

- Työkykyä ylläpitävä toiminta varhaisen tuen toimintamallia noudattaen
- Terveystarkastukset
- Työyhteisötyö
- Tapaturmien torjunta
- Ensiapuvalmiuksien ylläpito

Sairaanhoito (lk 2)

- Työterveyshoitajan, fysioterapeutin ja työterveyslääkärin vastaanottopalvelut painottuen sairauksien varhaiseen toteamiseen ja hoitoon sekä työkyvyn arviointiin
- Sairastumiseen liittyvät tutkimukset suunnitelman mukaisessa laajuudessa

Johtamisessa ja esihenkilötyössä on keskeistä työkykyjohtaminen. Varhaisen tuen mallin käyttö on työväline henkilöstön työkykyriskien selvittämisessä ja sairauspoissaolojen hallinnassa. Työkykyjohtamisen tukena toimii Pihlajalinnan työkyvyn tuen sovellus, joka on kaikkien esihenkilöiden ja henkilöstöhallinnon käytössä. Sovelluksen tavoitteena on työkykyyn ja työn sujumiseen liittyviin haasteisiin puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhdessä työterveyden kanssa. Esihenkilöt saavat sovelluksesta hälytysviestit henkilöstönsä sairauspoissaoloista, kun ne ovat ylittäneet sairauspoissaolorajan, ja pääsevät käsittelemään niitä varhaisen tuen prosessin mukaisesti yhdessä työntekijän kanssa.

Tyrnävän kunnan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaisesti henkilöstölle koulutusta järjestetään vähintään 3 pv/ vuosi talousarvion määrärahojen puitteissa. Työnantajalla on mahdollisuus saada koulutuskorvausta kolmelta koulutuspäivältä työntekijää kohden vuodessa perustuen lakiin koulutuksen korvaamisesta. Korvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen osaamista kehittävää koulutusta. Edellytyksenä on, että koulutus perustuu yhteistoimintamenettelyssä käsiteltyyn koulutussuunnitelmaan. Osaamisen kehittämisen tarpeita arvioidaan kehityskeskusteluissa. Koulutusta ja muuta osaamisen kehittämistä suunnataan tarvelähtöisesti. Osastot vastaavat henkilöstönsä tarvitsemasta työtehtäviin liittyvästä ammatillisesta täydennyskoulutuksesta. Henkilöstöä kannustetaan myös omaehtoiseen opiskeluun. Henkilöstöllä on mahdollisuus hakea enintään 10 pv palkallista virka- tai työvapaata omaehtoiseen koulutukseen osallistumista varten, mikäli koulutuksen sisältö liittyy konkreettisesti työntekijän työtehtäviin ottaen huomioon työpaikan, työnantaja on arvioinut koulutuksen tarpeen ja ko. tehtävän vaatimukset sekä muun käytettävissä oleva resurssin.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Ennakoiva reagointi työkykyasioissa	Kevan ja työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö	Työterveyshuollon palaverit	Kuukausipalaverit työterveyshuollon kanssa
		Kehityskeskustelut	Kehityskeskustelujen määrä	Kehityskeskustelut käyty kaikkien kanssa.
	Joustavat toimintakäytännöt	Erilaisten vaihtoehtojen kartoittaminen	Vaihtoehtojen kokeyilu	Uusien toimintamallien käyttöönotto
	Osastojen välinen yhteistyö	Esihenkilöinfot	Pidettyjen palaverien määrä	Vähintään kahdeksan esihenkilöinfoa ja kaksi esihenkilöseminaaria vuoden aikana
		Esihenkilöseminaarit		
	Henkilöstöinfot		Vähintään kolme henkilöstöinfoa vuoden aikana	
Laadukas toiminta ja yhteistyökykyinen henkilöstö	Lähijohtaminen työyksiköissä	Säännölliset työpaikkakokoukset	Vähintään kuusi työpaikkakokousta/yksikkö vuoden aikana	
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Sairauspoissaolojen hallinta	Varhaisen tuen toimintamallin mukainen toiminta	Sairauspoissalopäivät	Sairauspoissalopäivien väheneminen
		Työkyvyn tukeminen yhteistyössä työterveyshuollon kanssa	Työterveysneuvottelut	
	Työ jaksamisen tukena toimintamallin arviointi ja mahdollinen käyttöönotto			
Työtaturmien ehkäisy	Riskienhallintasuunnitelmien ajantasaisuus	WPro ohjelmiston käyttö ja läheltäpiti-tapahtumien arviointi	Työtaturmien määrä	Työtaturmien väheneminen
			Turvallisuuskävelyt toimipisteissä	Jokaisessa toimipisteessä toteutetaan vuosittainen turvallisuuskävely

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Esihenkilötyön vahvistaminen: esihenkilöseminaarit vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Työterveyshuollon kumppanuuden kehittäminen ja tarpeellisten uusien toimintamallien käyttöönotto: arvioidaan käyttöön otettavaksi Työ jaksamisen tukena -toimintamalli.

Työterveyshuollon painopiste on korvausluokka 1:ssä, erityinen huomio kiinnitetään työkyvyn ylläpitoon.

Työsuojelussa keskeistä työkyvyn tukeminen ja työhyvinvoinnin edistäminen yhdessä henkilöstön kanssa sekä sisäilma-asioiden sujuva ja toimintamallien mukainen hoito.

Henkilöstön hyvinvoinnin ja liikunta-aktiivisuuden edistäminen.

Henkilöstö- ja palkkahallinnon järjestelmävaihtoon liittyvien Personec F, ESS -käyttäjiliittymän ja M2 -kulu- ja matkailaskuohjelman käyttöönotto.

Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.

Henkilöstöraportoinnin parantaminen uuden järjestelmän käyttöönoton myötä.

4.3.2 Hyvinvointi

Palvelun yleistavoite

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tietoista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Näitä tehtäviä toteutetaan kunnan kaikilla toimialoilla.

Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma toimii kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineenä ja sitä hyödynnetään myös päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa (EVA). Hyvinvointityön tavoitteet yhdistyvät vahvasti kuntastrategiaan 2020–2026.

Laajan hyvinvointikertomuksen ja – suunnitelman 2021–2025 mukaiset painopisteet:

- Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle
- Olemme lähellä ja saavutettavissa
- Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Mahdollistamme avoimen ja osallistavan vuorovaikutuksen
- Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen
- Edistämme paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tärkeitä yhteistyökumppaneita HYTE-työssä ovat kuntalaiset, kolmannen sektorin toimijat, seurakunta, liikuntapalveluja tuottavat palveluntarjoajat ja hyvinvointialue. Tulevien vuosien tärkeä kehittämiskohde on edelleen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvoinnin edistämistyössä ja toimivissa palveluiden yhdyspinnoissa. Toiminnan painopiste tulee olla ennaltaehkäisevissä palveluissa, joissa lähtökohtana on kuntalaisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen.

Hyvinvointitietoa hyödynnetään tunnistettaessa kuntalaisten hyvinvoinnin ja palveluiden tarpeita. Hyvinvointitietoa hyödynnetään laajasti poikkitoiminnallisen työskentelyn laadun ja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Johtamisen ja päätöksenteon tulee perustua analysoituun tietoon. Kuntalaisille tulee mahdollistaa heitä koskevien asioiden suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen.

Talousarviotoimenpiteillä tulee vahvistaa valtuuston hyväksymän Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2021–2025 mukaisia toimenpiteitä kaikilla osastoilla. HYTE-työryhmä arvioi vuosittain hyvinvointikatsauksessa toimenpiteiden toteutumista ja asettaa vuosittaiset painopisteet ja toimenpide-ehdotukset. Hyvinvoinnin edistäminen tulee huomioida kaikessa palvelutoiminnassa ja kehittämisessä.

HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Hyte-työryhmä koordinoi ja arvioi hyvinvointityön toteutumista	Yhteinen keskustelu, arviointi ja raportointi	Hyte-työryhmän kokoukset ja hyvinvointikatsaus	Hyte-työryhmän koontuu vähintään 4 krt/ vuosi Vuositainen hyvinvointikatsaus
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttava hyvinvointityö	Kaikki osastot vastaavat Hyvinvointisuunnitelman toteuttamisesta omilla vastuualueillaan	Hyte-kerroin €/asukas	Hyte-kerroin €/asukas kasvaa

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

HYTE-ryhmä laatii hyvinvointikatsauksen 2025.

PoPLi -kumppanuusohjelman mukainen toiminnan kehittäminen ja yhteistyö.

Vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto ovat keskeisesti mukana Hyte-työssä.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvointipalvelujen yhdyspinnoissa.

Käynnistetään laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelu.

Vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä eri palveluissa.

4.3.3 Työllisyyspalvelut

Palvelun yleistavoite

Työllisyyspalvelujen tehtävä on edistää ihmisten työllistymistä ja auttaa työnantajia löytämään tarvitsemaansa työvoimaa. Tavoitteena on tarjota asiakaslähtöisiä työvoimapalveluja henkilö- ja yritysasiakkaille.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Työllisyydellä ja koulutustasolla on keskeinen merkitys väestön hyvinvoinnin taustalla ja työllisyyspalveluilla on tässä keskeinen rooli. Työllisyyspalvelujen tavoite on nopeuttaa työttömien työnhakijoiden työllistymistä tai ohjautumista erilaisiin koulutuksiin ja palveluihin. Tavoitteeseen päästään kuuntelemalla asiakkaan toiveita ja tarvittaessa räätälöimällä palveluita asiakkaan työkyky huomioiden. Erityisesti pyritään parantamaan pitkäaikaistyöttömien pääsyä oikeiden palveluiden piiriin. Koska asiakkaiden työllistymistä ei pystytä edistämään aina pelkästään työllisyyspalveluiden käytettävissä olevilla keinolla, työllisyyspalveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen terveys- ja kuntoutuspalvelujen sekä Kelan kanssa. Työllisyyspalveluissa työtä tehdään yhteistyössä myös muiden kunnan toimijoiden kuten etsivän nuorityön ja sidosryhmien kuten Tyrnävän Kehitys Oy:n kanssa. Työllisyyspalveluiden kokonaisuuteen kuuluu myös TYM-palvelut eli työllistymisen monialainen edistäminen. Palkkatukityöllistämistä, työvoimakoulutusta, oppisopimuskouluttamista, omaehtoisia opintoja sekä työkokeiluja toteutetaan voimassa olevien lakien ja päätösten mukaisesti.

1.3.2021 käynnistyneet työllisyyden kuntakokeilut päättyvät 31.12.2024. Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kokonaan valtiolta kunnille 1.1.2025 ja työvoimapalveluista tulee kunnan peruspalvelua. Tyrnävä kuuluu Oulun seudun työllisyysalueeseen, jossa vastuukuntana toimii Oulu. Lisäksi työllisyysalueeseen kuuluvat Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Pudasjärvi, Utajärvi ja Vaala. Uudistuksen myötä sekä henkilö- että yritysasiakkaiden työvoimapalveluista tulee osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Uudistus tuo palvelut lähemmäs

kuntalaisia, mikä lisää työvoimapalvelujen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta. Työvoimapalvelujen avulla henkilö- ja yritysasiakkaat saavat neuvontaa ja ohjausta työnhakuun ja työntekijöiden rekrytointiin sekä osaamisen kehittämiseen.

Vuoden 2025 alussa astuu voimaan uusi kotoutumislaki, jonka myötä kunnille tulee kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumispalvelut ovat maahanmuuttajille tarkoitettuja palveluja, joilla edistetään maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen. Työnhakijoina olevien kotoutujien palvelut järjestetään työllisyysalueella. Oulun seudun työllisyysalueella kotoutumispalvelut keskitetään Ouluun. Työvoiman ulkopuolella olevien palvelujen järjestämisestä vastaa Tyrnävän työllisyyspalvelut yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Työvoiman ulkopuolella oleville kotoutujasiakkaille suunnattuja palveluita toteutetaan myös seutukuntien välisenä yhteistyönä.

Työllisyyspalveluissa työskentelee 1.1.2025 alkaen työllisyys- ja hyvinvointikoordinaattori ja kolme omavalmentajaa, yht. 2,95htv:tä. Yksi yhteinen viranhaltija Lumijoen kunnan kanssa (työpanos 75 % Tyrnävälle ja 25 % Lumijoelle).

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Hyvän yhteistyön jatkaminen ja kehittäminen työllisyyspalveluiden ja hyvinvointialueen yhdyspinnoilla.

Monialaisen ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen.

Yritys- ja yhdistysten aktivoiminen työllisyyden edistämisen näkökulmasta. Yhteistyötä kunnan elinkeinopalvelujen kanssa tehostetaan.

TE24-uudistuksen valmistelu yhteistyössä tulevan työllisyysalueen kanssa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaihtuksen	<p>Tehokas työnvälitys: työnantajat saavat tarvitsemaansa työvoimaa ja työnhakijat etenevät töihin</p> <p>Työnhakijoiden osaaminen kehittyminen vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita</p> <p>Lisätään työnantajien valmiuksia työllistää henkilöitä, joilla on työkyvyn tuen tarpeita</p>	Kehitetään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa	<p>Työnvälitys</p> <p>Työllistymissuunnitelmat</p> <p>Aktivointisuunnitelmat</p> <p>Monialaiset työllistymissuunnitelmat</p> <p>Asiakkaiden määrä työllistymistä edistävissä palveluissa</p> <p>Avoimien työpaikkojen määrä</p> <p>Yrittäjien määrä</p>	<p>Onnistuneiden työnvälitysten määrä lisääntyy 50 %.</p> <p>Suunnitelmat ovat ajan tasalla</p> <p>60 % työttömistä työnhakijoista työllistymistä edistävissä palveluissa</p> <p>Avoimien työpaikkojen määrä lisääntyy</p> <p>Aloittavien yrittäjien määrä lisääntyy</p>
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä tavoista	Pitkäaikaistyöttömyyden hallinta monialaisella yhteistyöllä	Asiakkaiden ohjaaminen työllistämistä edistäviin palveluihin tai työkyvyn arviointiin yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Työmarkkinatuen kantaosuus	Kuntaosuus ei euroääräisesti kasva tai vähenee vuoden 2025 tasosta

	<p>Asiakas on tarpeensa mukaisessa palveluksessa ja siirtyy tarkoituksenmukaiselle etuudelle, mikäli hänellä ei ole osaamista tai työkykyä työllistyäkseen</p> <p>Nuorten työllistymisen edistäminen, opiskelu tai kiinnittyminen työelämään</p>	<p>Yhteistyö nuorten palveluiden kanssa</p>		
<p>Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa</p>	<p>Urapolkujen löytäminen paikallisiin sekä lähiseudun (kuntien) yrityksiin ja yhdistyksiin</p>	<p>Yhteistyö elinkeinopalveluiden kanssa</p> <p>Yritysten ja yhdistysten kontaktointi työllisyyspalveluista</p> <p>Tiedottaminen</p> <p>Lisätään työnantajien tietoutta täsmätyökykyisten työllistämistä ja työllistämisen tuista.</p>	<p>Kuntalisän käyttö yrityksissä ja yhdistyksissä</p>	<p>Kuntalisän käyttöä yrityksissä ja yhdistyksissä lisätään. Kuntalisän kriteerejä yhdenmukaistetaan työllisyysalueen kuntien kanssa.</p>

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Hyvän yhteistyön jatkaminen ja kehittäminen työllisyyspalveluiden, elinkeinopalvelujen ja hyvinvointialueen yhdyppinnoilla.

Monialaisen ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen työllisyysalueella.

Kaikki työvoimaviranomaiset tarjoavat lähipalveluita tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Käytettävissä ovat myös etäpalvelumahdollisuudet.

Yritysten ja yhdistysten aktivoiminen työllisyyden edistämisen näkökulmasta. Työnvälityksen tehostaminen. Yhteistyötä kunnan elinkeinopalvelujen kanssa tiivistetään.

5 SIVISTYSOSASTO

Yleiskuvaus

Sivistysosasto tuottaa palveluja, jotka edistävät kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia opetuspalveluiden, varhaiskasvatus- ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kautta.

Tulosalueeseen kuuluvat sivistysosaston hallinto, opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sekä vapaa sivistystyö: kansalaisopisto, musiikkiopisto ja taiteen perusopetus.

Tavoite 2025

Tavoitteena on tarjota kuntalaisille hyvät lähtökohdat yksilön kasvuun, itsensä kehittämiseen sekä valmiudet menestyä erilaisissa toimintaympäristöissä. Sivistysosasto tarjoaa laadukkaita opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluja ja edistää kuntalaisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Pää tavoitteet vuodelle 2025 ovat osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä hyvinvoinnin ja positiivisen toiminnan edistäminen yhteistyössä kunnan eri toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa.

Toimintasuunnitelma 2025

Sivistysosaston toiminnassa keskitytään laadukkaiden sivistyspalveluiden tuottamiseen. Koko osaston yhteisillä toimenpiteillä edistämme kuntalaisten hyvinvointia, elinikäistä oppimista ja kansainvälisyyttä sekä luomme hyvän elämän edellytyksiä.

Sivistysosastolla tuotetaan hyvinvointia edistäviä palveluja. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä tehdään yhteistyössä kunnan muiden yksiköiden ja Pohteen kanssa. Yhteistyötä osaston eri yksiköiden välillä vahvistetaan Liikkuva ja Lukeva kunta -ohjelmien kautta ja yhteisten hyvinvointitapahtumien avulla. Vuoden 2025 aikana käynnistetään seuraparlamenttitoiminta. Nuorten asioiden työryhmässä käsitellään nuorten elämään ja hyvinvointiin liittyviä asioita ja jaetaan tietoa moniammatillisesti eri toimijoiden kesken.

Kirkkomännikön uudisrakennus on valmistumassa vuoden 2024 loppuun mennessä ja se otetaan käyttöön vuoden 2025 alussa. Uudisrakennus sisältää tilat viidelle päiväkotiryhmälle, viidelle esiopetusryhmälle sekä kahdelle alkuopetuksen luokalle. Tiloissa on myös koulun ja päiväkodin yhteinen ruokasali ja keittiö, henkilökunnan sosiaaliset tilat, työ- ja taukotilat ja toimistot. Kevään 2025 aikana toteutetaan sivistysosaston kuljetushankinta. Hankinnan toteutuksessa otetaan huomioon ennakkovaikutusten arviointi. Nykyiset koulukuljetussopimukset päättyvät lukuvuoden päättyessä.

Koko osaston toimintaa arvioidaan säännöllisesti yksiköiden tulospalaverissa, osaston johtoryhmässä ja arviointityöryhmässä. Sivistysosaston johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja linjaa yhdessä sivistysjohtajan kanssa osaston talouden ja toiminnan tavoitteita. Sivistyslautakunnan asettama arviointityöryhmä on kokoava elin, joka koordinoi ja kokoaa Tyrnävän kunnassa sivistysosaston arvioinnit ja kyselyt ja raportoi niistä lautakunnalle. Arviointityöryhmä tekee esityksiä lautakunnalle arvioinnin tarpeesta ja ajankohtaisista teemoista. Sivistysjohtaja on mukana maakunnallisessa sivistysjohtajien verkostossa, osallistuu aktiivisesti toimialansa seudulliseen yhteistyöhön ja seuraa toimialansa valtakunnan tason tutkimusta ja päätöksentekoa.

Sivistysosaston keskeiset riskit liittyvät työvoiman saatavuuteen erityisesti varhaiskasvatuksessa ja haasteeseen tuottaa edelleen laadukkaita palveluja ja tapahtumia kiristyneessä taloustilanteessa. Henkilöstön työhyvinvointia ja työsäjäksämistä pyritään tukemaan hyvällä johtamisella ja riittävillä tukitoimenpiteillä. Kiinteistöihin liittyviä riskejä ovat mahdolliset sisäilma-asioihin liittyvät haasteet ja kiinteistöjen peruskorjaustarpeet, joilla on vaikutusta kiinteistöjen käyttöön. Sisäilma-asioissa toimitaan tiiviissä yhteistyössä työsuojelun, sisäilmatyöryhmän ja teknisen osaston kanssa kunnan ohjeistuksen mukaan.

Henkilöstö (224)

- Vt. sivistysjohtaja sekä osaston yhteinen palvelusihteeri
- Opetuspalvelut 133
- Varhaiskasvatuspalvelut 78

- Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut 11

Sivistysosaston johtoryhmään kuuluvat vt. sivistysjohtajan lisäksi varhaiskasvatusjohtaja, rehtoreiden edustaja ja osaston palvelusihteeri.

Yhteenveto osaston talousarvioista 2025

Sivistysosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-18 610 959	675 850	-17 935 109
Hallinto	-179 750	20 000	-159 750
Opetuspalvelut	-11 517 134	365 868	-11 151 266
Varhaiskasvatuspalvelut	-6 018 712	172 282	-5 846 430
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	-895 363	117 700	-777 663

	Budj. 2023	TP 2023	Budj. 2024	Budj. 2025	Muutos €	Muutos %
Hallinto	-185 743	-190 142	-136 040	-159 750	23 710	17,4
Opetuspalvelut	-10 960 664	-11 366 517	-10 817 205	-11 151 266	334 061	3,1
Varhaiskasvatuspalvelut	-5 191 587	-5 193 165	-5 703 240	-5 846 430	143 190	2,5
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	-858 361	-793 950	-751 048	-777 663	26 615	3,5
Yhteensä	-17 196 355	-17 543 773	-17 407 534	-17 935 109	527 575	3,0

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen Toiminnan kehittäminen hankkeiden kautta	Sivistysosaston henkilöstön koulutus Säännölliset työpaikkakokoukset Kehityskeskustelu vuosittain Tietoisuus käynnistävistä rahoitushauista	Koulutuspäivät/työntekijä Työpaikkakokousten määrä Pidetyt kehityskeskustelut Hankehakemukset	Vähintään 2 koulutuspäivää/työntekijä Työpaikkakokoukset toteutuneet joka yksikössä vähintään 1xkk Jokainen osaston työntekijä on ollut kehityskeskustelussa vuoden aikana 1x Myönteiset rahoituspäätökset 1–5 kpl/vuosi
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Osaston toimintaa kehitetään tietoon perustuen ja toiminnassa otetaan huomioon tehtyjen kyselyiden tulokset	Arviointityöryhmän työskentely	Arviointityöryhmän raportointi	Arviointityöryhmän raportti 2 x vuosi

Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Onnistunut kuljetushankinta Talousarvion, toimintasuunnitelman ja strategian mukainen toiminta	Hyvä valmistelu, asiantuntijapalveluiden käyttö Talouden seuranta, osavuosisraportit, johtoryhmä työskentely	Selkeät hankinta-asiakirjat, aikataulussa pysyminen ja palveluntuottajien palaute Säännöllinen talouden seuranta ja johtoryhmätyöskentely	Kuljetuspalvelut käynnistyvät syyslukukauden alusta sujuvasti ja turvallisesti, kustannusrakenne on arvion mukainen Talousarviossa pysyminen, hyväksytyt raportit Sivistysosaston jory joka 2. vko
--	---	---	--	--

5.1 Opetuspalvelut

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunnan strategian mukaisesti tavoitteena on luoda valmiudet elinikäiselle oppimiselle, tarjota laadukasta perusopetusta ja oppimisen tukea. Tyrnäväläiset arvot ja historia sisältyvät varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin sekä vapaan sivistystyön opintoihin kunnan strategian läpileikkaavan teeman juurevuuden mukaisesti. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia ihmisiä ja yhteisöjä siten, että kulttuuriperintö pysyy osana yhteisöä ja kehittyä edelleen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Opetuspalvelut muodostuvat perus- ja esiopetuksesta, erityisopetuksesta ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Tyrnävällä toimii neljä perusopetuksen koulua: Murron, Temmeksen, Kirkkomännikön sekä Kuulammen koulut. Koulujen oppilasmäärä on yhteensä 1 301 (20.9.2024). Oppilasennuste on lukuvuodelle 2025–2026 laskussa noin 2,6 %. Tyrnävällä toimii August Sahlsten -lukio, jonka opetuksen järjestämisestä vastaa Oulun kaupungin Lyseon lukio. Lukiossa on 43 opiskelijaa (9/2024).

Opetussuunnitelma on opetuksen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta keskeinen ohjaava tekijä kunnassa. Toimintakulttuurin kehittäminen esiopetuksessa ja kouluissa opetussuunnitelman hengen ja linjausten mukaisesti on keskeinen kehittämiskohde opetuspalveluissa. Tämä vaatii henkilökunnalta työskentelytapojen ja toimintamallien jatkuva kehittämistä. Opetussuunnitelman liitteenä on kirjastopolku ja kulttuurikasvatussuunnitelma, jotka on hyväksytty sivistyslautakunnassa.

Tyrnävän koulut ovat mukana Yrityskylä-toiminnassa ja yrittäjyysluokat toimivat vuosiluokilla 7–9. Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyysluokkien toiminta on vakiintunut koulun arkeen ja elävöittää monellakin tapaa koulun toimintaa. Yrittäjyyskasvatus on nykyisen opetussuunnitelman tärkeä painopistealue.

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu kaikille niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Valmistavan opetuksen oppilaalle laaditaan aina oma opinto-ohjelma, jossa määritellään oppilaan oppimisen tavoitteet, opiskeltavat oppiaineet, tuntimäärät ja sisällöt, oppilaan integroiminen ikätasoa vastaaviin esi- tai perusopetuksen opetusryhmiin sekä ohjauksen järjestäminen ja oppilaan mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet. Tyrnävällä perusopetuksen valmistava opetus on toistaiseksi toteutettu integroimalla oppilaat yleisopetuksen ryhmiin ja tarjottu ohjausta ja tukitoimia sekä S2-opetusta erikseen.

Kuulammen yläkoulussa on lukuvuonna 2024–2025 445 oppilasta ja oppilasennusteen mukaan 458 oppilasta syksyllä 2025. Koulun toiminnassa on panostettu oppilaiden osallisuuden ja opetuksen eriyttämisen kehittämiseen äidinkielen ja matematiikan opetuksessa hyödyntäen koululla kehitettyä Tavoita-mallia. Kansainväliset hankkeet ja vaihto-ohjelmat ovat vakiintuneet osaksi koulun toimintaa, koululla toimivat myös yrittäjyysluokat kaikilla luokka-asteilla. Koululla on aloittanut 14.10.2024 virka-apulaisrehtori, joka hallinnoi koulua yhdessä rehtorin kanssa ja toimii koululla lähiesihenkilönä.

Kirkkomännikön koulussa on oppilaita yhteensä 578 vuosiluokilta 0–6. Oppilasennuste syksylle 2025 on 560 oppilasta. Oppilaat toimivat kevätlukukauden 2025 ajan vielä väistöolosuhteissa Kirkkomännikön, Rantaroustin, Kuulammen ja Murron koulutiloissa.

Kirkkomännikön päiväkodin ja koulun uudisrakennus otetaan käyttöön vuoden 2025 alussa. Kirkkonkylän esiopetus järjestetään Kirkkomännikön uusissa tiloissa varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyönä. Tavoitteena on ratkaisu, jossa esiopetus voi luontevasti toimia yhdessä alkuopetuksen kanssa ja resurssien käyttäminen on talouden näkökulmasta järkevää. Lukuvuonna 2024–2025 esiopetusryhmiä on yhteensä viisi. Esioppilaiden määrä on pienenemässä ja täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten suhteellinen määrä ikäluokasta on kasvanut.

Kevään ja kesän 2025 aikana Kirkkomännikön pyöreän osan tiloja peruskorjataan ja muutetaan tilat jälleen koulu-käyttöön sopiviksi. Vanhojen tilojen ja uudisrakennuksen teknisiä toimintoja yhtenäistetään. Samalla koulun välituntialue kunnostetaan leikkivälineitten ja muun pihavälineistön, valaistuksen ja aitojen osalta. Viimeistään syksyllä 2025 tiloissa toimivat koulun 1. ja 2. luokat ja opetuksen väistöt voidaan purkaa Rantaroustin, Kuulammen ja Murron kouluilta.

Murron koulussa on yksi esiopetuksen ja 12 perusopetuksen ryhmää, yhteensä 238 oppilasta. Murron koulu toimii tiiviissä yhteistyössä alueen varhaiskasvatussyksiköiden ja sidosryhmien kanssa. Kirjaston kanssa tehtävä yhteistyö mahdollistaa oppilaille tasa-arvoisempaa mahdollisuutta lukemisessa ja ikäistonsa mukaiseen kirjallisuuteen perehtymisessä. Lukuvuoden 2024–2025 painopisteitä ovat hyvät tavat, kaveritaitojen kehittäminen ja työrauhan parantaminen. Väistöluokat siirtyvät takaisin Kirkkomännikölle syyslukukauden alusta.

Temmeksen koulussa on lukuvuonna 2024–2025 kolme perusopetuksen ryhmää; 0–2 lk, 3–4 lk ja 5–6 lk. Oppilaita on yhteensä 40 ja syksyllä 2025 ennusteen mukaan 26. Koulun toiminnan tavoitteena on hyvinvoiva koulu yhteisö, jonne luodaan turvallinen oppimisympäristö, vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä kiinnitetään huomiota hyviin tapoihin. Lisäksi Temmeksen koulussa pyritään kehittämään kansainvälisyyttä lisäävää toimintaa sekä jatketaan yhteistyötä päiväkotitenaavatalon sekä eri toimijoiden kanssa.

Henkilöstö (vuoden 2025 alussa)

Kirkkomännikön ja Rantaroustin koulut (58)

- 38 opettajaa: 25 luokanopettajaa, 2 luokanopettajana toimivaa päätoimista tuntiopettajaa, 2 esiopettajaa, 8 erityisluokanopettajaa (joista 2 erityisluokissa) ja 1 kielenopettaja (9 tuntia)
- 18 koulunkäynninohjaajaa, joista 6 erityisluokissa ja 2 esiopetuksessa (ohjaajista 4 henkilökohtaisia ja yksi hankerahoituksella)
- Rehtori (yhteinen Kuulammen ja Temmeksen koulujen kanssa) ja koulusihteeri

Kuulammen koulu (45)

- 34 opettajaa: 28 aineenopettajaa, 3 erityisopettajaa, 2 erityisluokanopettajaa ja 1 jopo-opettaja. Lisäksi opetusta antaa 1 luokanopettaja.
- 2 opinto-ohjaajaa
- 7 koulunkäynninohjaajaa: 3 erityisluokissa, 1 pienluokassa, 1 JOPO-luokassa, 1 henkilökohtainen ja 1 yleisopetuksen ohjaaja
- Virka-apulaisrehtori ja koulusihteeri, rehtori on yhteinen Kirkkomännikön koulun kanssa

Murron koulu (25)

- 12 luokanopettajaa, 3 erityisluokanopettajaa, 1 esiopetuksen opettaja ja 1 kielenopettaja
- 7 koulunkäynninohjaajaa, joista 1 hankerahoituksella
- Rehtori

Temmeksen koulu (5)

- 3 luokanopettajaa, joista yksi toimii koulun vastuuopettajana. 1 erityisopettaja (7 h) sekä 1 kielenopettaja (9 h), koulun hallinnolliset tehtävät hoitaa Kirkkomännikön koulun rehtori.
- 2 koulunkäynninohjaajaa, joista 1 hankerahoituksella

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Yhteiset opetuspalveluiden painopisteet ovat hyvinvoinnin edistäminen, kestävä kehitys ja kansainvälisyys kouluissa. Oppilaiden ja opettajien ja koulujen muun henkilökunnan hyvinvointia edistetään osallisuuden lisäämisellä, varhaisella tuella ja ennaltaehkäisevällä työllä.

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti perusopetuksen tuntijakoon lisätään 1.8.2025 lähtien matematiikan sekä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineisiin molempiin yksi vuosiviikkotunti vuosiluokille 1–2 ja vuosiluokille 3–6 äidinkieli ja kirjallisuus -oppiainetta yksi vuosiviikkotunti. Vuosiviikkotuntien kohdentamisesta päätetään paikallisesti. Oppiaineitten tavoitteita tai sisältöjä ei muuteta, vaan resursoidaan lisäää nykyisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä laaja lakimuutos, jonka seurauksena oppimisen tuen järjestelmä uudistuu. Tukijärjestelmän uudistus koskee sekä esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta että ammatillista koulutusta. Muutosten on tarkoitus astua voimaan 1.8.2025. Opetushallitus valmistelee oppimisen tuen muutokset opetussuunnitelman perusteisiin alkuvuodesta 2025, jonka jälkeen kuntien tulee päivittää opetushallituksen määrittämällä tavalla kunnallinen opetussuunnitelma. Tyrnävällä muutokseen valmistaudutaan seuraamalla asioiden valmistelua ja tiedottamista, tässä aktiivisia ovat erityisopetuksen koordinaattorit ja kunnan OPS-työryhmä. Valmistelun edetessä kiinnitetään erityisesti huomiota uusista käytänteistä tiedottamiseen koko opetushenkilökunnalle.

Koulujen johtamisjärjestelmää on arvioitu vuoden 2024 aikana. Temmeksen koulun johtaminen on siirtynyt 1.8.2024 Kirkkomännikön koulun rehtorin alaisuuteen. Vuoden 2025 alussa Kuulammen, Kirkkomännikön ja Temmeksen kouluilla on yhteinen rehtori ja Kuulammen koululla lisäksi virka-apulaisrehtori. Temmeksen koulun toimintaa on arvioitu vuoden 2024 aikana perustuen oppilasmäärään ja tarkoituksenmukaiseen toimintaan. Syyslukukauden alusta 2025 Temmeksen koulu toimii kaksiopeettajaisena. Temmeksen koulun oppilasmäärä on ennusteen mukaan 26, esiopetuksen oppilaita 7. Lisäksi syyslukukauden alusta erityisopetuksen resursointia tarkennetaan ja kohdennetaan tarpeiden mukaisesti. Kevään 2025 aikana arvioidaan kaikkien koulujen osalta ryhmäkokoja ottaen huomioon lainsäädännön uudistuminen oppimisen tuen osalta, oppilasmäärän muutokset sekä tilat. Arvioinnin yhteydessä päätöksenteon tueksi toteutetaan kattava vaikutusten ennakoarviointi (EVA), jossa tarkastellaan muutoksen vaikutuksia oppilaiden ja koulun ammattilaisten hyvinvoinnin näkökulmasta sekä kunnan taloudellisesta näkökulmasta. Arvioinnin ja EVA:n pohjalta tehtävistä mahdollisista muutoksista ja niiden ajankohdasta tehdään päätökset ja ne toimeenpannaan vasta, kun esitetyt muutokset on käsitelty yhteistoimintalainedellyttämällä tavalla. Päätöksenteon ja valmistelun yhteydessä koulujen henkilöstöä osallistetaan sekä kuullaan laajasti ja prosessin avoimuuteen sekä läpinäkyvyyteen panostetaan vahvasti.

Kansainvälisyys näkyy kouluissa Erasmus-hankkeissa, kotikansainvälisyytenä ja opetuksessa kansainvälisten asioiden huomioimisena. Tähän panostus alkoi vuonna 2019 ja jatkuu edelleen. Kuulammen koululla on kansainvälisyysuunnitelma ja Erasmus+ -akkreditointi mahdollistaa kansainväliset liikkuvuudet vuoteen 2027 saakka. Akkreditoinnin turvin opetushenkilöstö ja oppilaat voivat osallistua kansainvälisiin liikkuvuuksiin. Oppilaat ja henkilöstö pääsevät kansainvälistymään erilaisten liikkuvuuksien ja vaihto-ohjelmien kautta. Myös Tyrnävälle on tulossa kansainvälisiä oppilasryhmiä opettajien kanssa. Rahoitus vaihtelee vuosittain, ja tulevalle vuodelle rahaa on vähemmän kuin edelliselle vuodelle rahaa myönnettiin. Kirkkomännikön koulu on mukana Erasmus+ -hankkeessa, jossa teemana on inklusio ja 3D-tulostus. Hankkeessa on mukana koulu Italiasta sekä Kreikasta yliopisto ja kouluja.

August Sahlsten -lukion osalta panostetaan ainutlaatuisen lukion näkyvyyden sekä myönteisten asioiden ja opiskelijakokemusten esille nostamiseen. Kevään 2025 yhteishaussa tavoitellaan hakijamäärän kasvua. Myös kannustinten käyttöönottoa arvioidaan loppuvuodesta 2024 nuorille ja vanhemmille tehtävän kyselyn pohjalta.

Hankkeet ja valtion erityisavustukset

- Koulun kerhotoiminnan tukeminen
Koulujen kerhotoimintaa tuetaan valtion erityisavustuksella. Kouluissa toimii monia kerhoja mm. musiikin, liikunnan ja tietotekniikan aihepiireistä. Koulujen vuosittainen kerhotarjonta esitellään koulujen lukuvuosittiedotteessa. Kerhotoimintaa koordinoi kerhokoordinaattori. Hankkeen budjetti on 20 000 €, josta avustusta on saatu 14 000 € ja omarahoitusosuus on 6 000 €. Avustusta on käytetty syksystä 2024 alkaen. Avustuksen käyttöaika on vuoden 2025 loppuun.
- Erasmus+ -liikkuvuusprojektit

Kuulammen koululla on vuoteen 2027 Erasmus+ -akkreditointi, joka mahdollistaa rahoituksen vuosittaisiin liikkuvuusprojekteihin.

Murron koulun Erasmus+ rahoituksella toteutetaan yhteistyötä Sloveniaan ja henkilöstön liikkuvuutta.

- Kippareita kansainvälisyyden virtaan -hanke

Hankkeen budjetti on 15 000 €, josta avustusta on saatu 12 000 € ja omarahoitusosuus on 3 000 €.

- Valtionavustus: koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen toimivan inklusion ja yksilöllisten oppimis- ja tukipolkujen avulla (2024–2027)

Varhaiskasvatuspalveluiden kanssa yhteinen hanke. Hankkeen budjetti on 66 250 €, josta avustusta on saatu 53 000 € ja omarahoitusosuus on 13 250 €. Varhaiskasvatukselle tästä hankkeesta 20 000 €. Avustuksen käyttöaika on vuoden 2027 loppuun. Tavoitteena on tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden lisääminen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen.

Oppilasennuste

Lukuvuosi	2021–2022	2022–2023	2023–2024	2024–2025	2025–2026
Koulujen oppilasmäärä	1454	1420	1388	1301	1267
Muutos ed. vuoteen %	-1,29	-2,34	-2,25	-6,27	-2,61

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Laadukas opetus-suunnitelman mukainen perusopetus	Oppilasryhmien ja työjärjestyksen suunnittelu	Palaute: huoltajat, oppilaat, henkilökunta	Toimivat oppilasryhmät ja työjärjestykset
	Toimiva ja ennakkoiva opiskelu-huolto	Suunnitelmallinen opiskelu-huolto, joka pohjautuu opiskelu-huoltosuunnitelmaan	Monialainen yhteistyö	Ajantasainen ja monialaisesti laadittu opiskelu-huoltosuunnitelma
	Varhainen tuki	Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.	Joustavat opetusjärjestelyt	
		Tuki on joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua sekä tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.	Huoltajien palaute	
	Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisääminen	Yhteinen osaamisen kehittäminen	Toiminnan arviointi Vuosisuunnitelman arviointi	Pätevät opettajat Hyväksytty arviointiraportti
	Henkilöstön välisen yhteistyön kehittäminen (yksiköt, koko kunta)	Tiimien toiminnan tukeminen ja kehittäminen	Ylituntien määrä Sijaiskulut Palaute	
	Riittävä henkilöstö-resurssi	Henkilöstösuunnittelu		
	IT- ja AV-laitteiden määrä ja taso riittävä	TVT- työryhmän yhteistyö	Toimivat laitteet IT-laitteiden tarkastus ja –suunnitelma.	Toimivat laitteet ja toimiva IT-tuki.

				Tarvekartoitus ja suunnitelma on päivitetty.
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	<p>Pedagogisen keskustelun kehittämisen</p> <p>Henkilökunnan osallistaminen työn ja toimintatapojen kehittämiseen</p> <p>Oppijoiden osallisuuden lisääminen.</p>	<p>Tiimien työskentelyn tukeminen</p> <p>Säännölliset johtoryhmät</p> <p>Viestinnän avoimuus (esim. muistiot)</p> <p>Määritetään TVA-tehtävien sisällöt yhdessä henkilöstön kanssa</p> <p>Oppilaat ovat aktiivisina oppimisen suunnittelussa ja arvioinnissa</p>	<p>Kehityskeskustelut: henkilökohtaiset, tiimit</p> <p>Johtoryhmien kokoukset</p> <p>Muistiot</p> <p>Selkeät tehtäväkuvat</p> <p>Oppilaiden kehityskeskustelut</p>	<p>Kehityskeskustelut pidetty 100 %</p> <p>Johtoryhmät pidetty suunnitellusti</p> <p>TVA tehtäväkuvaukset on kirjattu yhteistyössä</p> <p>Oppilaiden kehityskeskustelut on toteutettu suunnitelman mukaisesti</p>
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	<p>Toiminta suhteutetaan käytettävissä oleviin resursseihin</p> <p>Yksiköiden yhteistyön lisääminen</p>	<p>Talouden toteuman seuranta kuukausittain</p> <p>Yhteishankinnat</p>	<p>Talouden toteutuminen</p> <p>Osavuosisraportit</p>	<p>Talouden toteutuminen suunnitellusti</p> <p>Toimivat ja taloudellisesti tehokkaat hankinnat</p>

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Tyrnävän kunnan strategian 2020–2026 mukaisesti lasten ja nuorten hyvinvointi turvataan riittävän pienillä opetusryhmillä ja taataan riittävät henkilöstö- ja resurssimitoitukset kouluille. Valtakunnallinen huoli nuorten luku- ja kirjoitustaitojen heikkenemisestä on haasteena myös Tyrnävällä. Luku- ja kirjoitustaidon edistämiseen on syytä panostaa, jotta oppilaat sijoittuvat jatko-opintoihin peruskoulun jälkeen. Mahdollisuus käyttää osassa oppiaineita jakoryhmiä tukee oppilaiden hyvinvointia ja oppimista.

Oppilaat sijoittuvat mahdollisuuksien mukaan lähikouluunsa perusopetusryhmiin. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään tarpeen mukaan erityisopetuksella samanaikaisopetuksena tai pienryhmätukena. Kunnassa määritelty toimintatapa on linjassa valtakunnallisen opetussuunnitelman linjausten kanssa. Laajaa tukea tarvitseville oppilaille on kolme erityisluokkaa kirkonkylän kouluilla.

Koulunkäynninohjaajien resurssia jaetaan luokkiin oppilaiden tuen tarpeen perusteella. Ohjaajan tarvetta harkitaan yksilöllisesti tilanteissa, joissa lapselle on annettu esimerkiksi erikoissairaanhoidosta lausunto ohjaajan tai lisäresurssin tarpeesta. Ohjaajat työskentelevät pääsääntöisesti ryhmäkohtaisesti, jolloin ohjaajalla on vastuullaan useamman oppilaan tukeminen. Vaativan erityisen tuen oppilaiden suuri ohjauksen ja avustamisen tarve vaatii runsaasti ohjaajaresurssia. Lisäksi diabetesta sairastavien oppilaiden tarpeet on huomioitava ohjaajaresursoinnissa. Ohjaajat huolehtivat myös oppilaiden kuljetusten ja odotustuntien valvonnasta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksesta.

Opiskeluhoito

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta lisäävää toimintaa sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Opiskeluhoollon palveluita ovat kouluterveydenhuolto ja

koulukuraattorin palvelut sekä psykologipalvelut. Kunnan opiskeluhuollon kokonaisuuden toimivuutta arvioidaan opiskeluhuollon ohjausryhmässä. Kunnan opiskeluhoitosuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan toimintasuunnitelman mukaisesti syyslukukauden alusta alkaen 1. luokan oppilaille, sekä lisäksi niille 2.–9. luokkien oppilaille, jotka kuuluvat erityisen tuen piiriin. Toimintaa järjestetään koulun työpäivinä Kuulammen, Kirkkomännikön, Murron ja Temmeksen kouluissa, mikäli vähimmäisoppilasmäärä toteutuu. Aamutoimintaa järjestetään lapsille vain yhtäaikaisesta huoltajien työstä tai opiskelusta johtuvasta tarpeesta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa toteuttavat koulunkäynninohjaajat aamulla klo 7–9 ja iltapäivällä klo 13–17. Osalla koulunkäynninohjaajista on työaika n. 40 % aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan oppilasmäärä	2020	2021	2022	2023	2024
1 lk oppilaat	41	44	47	50	42
2 lk oppilaat	36	20	22	25	20
3–9 lk erityisen tuen oppilaat	6	6	6	5	5
Yhteensä	83	70	75	80	67

5.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Palvelun yleistavoite

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Tavoitteena on järjestää laadukasta varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin Tyrnävällä esiintyvä tarve edellyttää.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tyrnävällä tarjotaan varhaiskasvatusta päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa.

Päiväkoteja on viisi; Murrossa päiväkotiki Käpytikka, Temmeksellä päiväkotiki Tenavatalo, kirkonkylällä päiväkodit Toukovakka ja Väentupa (vuorohoitoyksikkö) sekä tammikuussa 2025 toimintansa aloittava päiväkotiki Kirkkomännikkö. Vuoden 2025 alusta Tyrnävällä työskentelee yhteensä 5 kunnallista perhepäivähoitajaa Murrossa ja kirkonkylän alueella. Lisäksi perhepäivähoitoa tarjotaan kirkonkylän ryhmäperhepäivähoidossa.

Tyrnävällä on myös yksityistä varhaiskasvatustoimintaa. Yksityisiä päiväkoteja on kolme, Murrossa Touhula sekä kirkonkylällä päiväkodit Vekkuli ja Karuselli. Kunta tukee yksityistä päiväkotitoimintaa palvelusetelillä. Kunnassa ei ole tällä hetkellä yksityisiä perhepäivähoitajia.

Tyrnävällä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (syyskuu 2024) on yhteensä 337 lasta, joista päiväkodeissa 304 lasta, perhepäivähoidossa 14 lasta sekä ryhmäperhepäivähoidossa 19 lasta. Lisäksi yksityisessä varhaiskasvatuksessa on yhteensä 92 lasta. Varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 79 % on kunnallisessa ja 21 % yksityisessä toiminnassa. Tyrnävällä järjestetään myös kunnallista avointa varhaiskasvatustoimintaa. Ryhmät toimivat kirkonkylällä, Murrossa ja Temmeksellä, mikäli hakijoita on vähintään seitsemän. Hakijamäärän vuoksi keväällä 2025 avointa toimintaa järjestetään vain kirkonkylän alueella. Avoimessa varhaiskasvatuksessa on yhteensä 36 lasta (syyskuu 2024).

Henkilöstö (78)

- Pk Käpytikka; 6 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 7 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- Pk Tenavatalo; 1 varhaiskasvatuksen opettaja ja 2 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- Pk Toukovakka; 6 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 7 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa

- Pk Kirkkomännikkö; 10 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 12 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- Pk Väentupa; 3 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 6 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- Ryhmis Kirkonkylä; 2 perhepäivähoitajaa
- Perhepäivähoito; 5 omassa kodissaan työskentelevää perhepäivähoitajaa
- Avoin varhaiskasvatus; 1 varhaiskasvatuksen opettaja ja 1 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- 3 kiertävää varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- 2 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa
- 1 aluepäiväkodinjohtajaa ja 2 päiväkodinjohtajaa
- Varhaiskasvatusjohtaja

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Varhaiskasvatuspalveluissa toiminnan painopistealueina ovat kierrätys ja ekologisuus, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä näkyvyyden lisääminen.

Vuoden 2025 alusta päiväkotikierrätys aloittaa toiminnan uusissa valmistuvissa tiloissa. Päiväkotikierrätys siirtyvät kaikki kirkonkylän esiopetusryhmät (varhaiskasvatus ja koulu) sekä kolme ryhmää päiväkotikierrätykseltä ja yksi ryhmä päiväkotikierrätykseltä Toukovakasta. Muutoksen myötä Kotitalo sekä kaksi väliaikaista tilaa poistuvat varhaiskasvatuksen käytöstä. Uuden päiväkodin aloittamisen myötä varhaiskasvatuksen esihenkilöalueita muutetaan vastaamaan paremmin alueiden kokoa ja tarvetta. Lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettajien aluejakoa tarkastellaan kevään 2025 aikana.

Esioppilaiden määrä on pienemässä, mutta esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten määrä on lisääntynyt vuosittain. Syksyllä 2024 kirkonkylällä kaikki esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsevat lapset eivät sopineet kolmeen esiopetusryhmään. Neljännen esiopetusryhmän tarve jatkuu myös kevään 2025. Tämänhetkisen ennusteen mukaan myös syksyn 2025 osalta varhaiskasvatuksessa on neljän ryhmän tarve. Temmeksen esiopetus järjestetään lukuvuonna 2024–2025 Temmeksen koululla.

Päiväkotikierrätys esiopetusryhmä siirtyy Murron koulun tiloihin tammikuusta 2025 alkaen. Murron ryhmäperhepäivähoidossa olevat lapset siirtyvät pk Käpytikan vapautuviin tiloihin ja ryhmä muutetaan päiväkotiryhmäksi. Murron ryhmäperhepäivähoidon tilat poistuvat tällöin varhaiskasvatuksen käytöstä ja henkilöstön tehtävänimikkeet muutetaan vastaamaan päiväkodin henkilöstön nimikkeitä.

Hankkeet ja avustukset

- Tasa-arvo-hanke (24–27) vuodelle 2024
Opetuspalveluiden kanssa yhteinen hanke. Hankkeen budjetti on 66 250 €, josta avustusta on saatu 53 000 € ja omarahoitusosuus on 13 250 €. Varhaiskasvatukselle tästä hankkeesta käyttöön 20 000 €. Avustuksen käyttöaika on vuoden 2027 loppuun. Tavoitteena on varhaiskasvatuksen tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden lisääminen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Toiminta tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia.	Lapselle laaditaan varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma	Pidettyjen vasukeskustelujen määrä	Kaikille lapsille tehty vasu ja vasu-arviointi
	Laadukas varhaiskasvatustoiminta; pedagoginen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi	Varhaiskasvatus-/esiopetussuunnitelmien sekä tuen tarpeiden mukainen toiminta Ryhmävasut	Yksikkö ja tiimikohdittaiset toimintasuunnitelmat/ryhmävasut Yksikkö- ja tiimiarviointit	Toimintasuunnitelmat/ryhmävasut tehty Yksikkö- ja tiimikohdittainen arviointi 2/vuosi

			Vasu-arvioinnit	Vasuarviointi 1/vuosi
	Varhaiskasvatusta on saatavissa siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin tarve sitä edellyttää	Tarjotaan vuorohoittoa ja sovittuun hoitoaikaan perustuvaa varhaiskasvatusta perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa. Avoin varhaiskasvatustoiminta Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen ja valvonta	Hakijat Sijoitukset Valvontakäynnit yksityisissä toimintayksiköissä	Kaikille lapsille on järjestetty varhaiskasvatus siinä laajuudessa ja sellaisessa muodossa kuin tarve edellyttää Valvontakäynnit yksityisissä toimintayksiköissä 2 kpl/vuosi
	Tuetaan henkilöstön hyvinvointia ja työssä jaksamista sekä ammatillista kehittymistä	Henkilöstön täydennyskoulutukset Kehityskeskustelut (yksilö tai ryhmä)	Koulutuspäivien määrä Pidetyt kehityskeskustelut Sairaspäivät	Henkilöstön täydennyskoulutukset 1–2 pv/vuosi Kehityskeskustelut 1/vuosi Sairauspoissaolojen väheneminen
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Henkilöstön toimiva yhteistyö Avoin vuorovaikutus lasten, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa	Tiimityön tukeminen Lasten ja huoltajien osallisuus Monialainen yhteistyö	Pidetyt palaverit Perheille suunnatut tapahtumat	Yksikkökohtaiset henkilöstöpalaverit 1/viikko Tiimipalaverit 1/viikko Kehityskeskustelut 1/vuosi Vasukeskustelut 1–2/vuosi Perheille suunnatut tapahtumat 1–2/vuosi
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista.	Talouden seuranta ja tarvittavat toimenpiteet	Talousarvion toteutuksen seuranta kuukausittain (vakajory) Osavuosisiraportit	Talousarviossa pysyminen Hyväksytyt osavuosisiraportit

5.3 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sisältävät kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen sekä etsivän nuorisotyön palvelut. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin sisältyy myös kehittämistä kansalaisopiston ja musiikkiopiston toiminnasta.

Palvelun yleistavoite

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia, sivistystä ja kotikunnassa viihtymisen sekä osallisuuden kokemuksia.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia itsensä sivistämiseen ja elinikäiseen oppimiseen sekä virkistymiseen ja kulttuurisiin toimintoihin ja tapahtumiin. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveitä elintapoja edistetään mielekkäitä ja tarkoituksenmukaisia toimintaympäristöjä, tapahtumia sekä osallistumisen mahdollisuuksia tarjoamalla. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut osaltaan edistävät kunnan elinvoimaa oman toimintansa, yhteisten tapahtumien ja matkailunkin kehittämisen kautta.

Henkilöstö (11)

- Kirjasto: 1 kirjastonhoitaja, 2 kirjastovirkailijaa (1,5 htv), 1 lasten- ja nuortenkirjastovirkailija
- Kulttuuriohjaaja (0,5htv)
- Liikuntakoordinaattori
- Vastaava nuoriso-ohjaaja, 2 nuoriso-ohjaajaa
- Etsivä nuorisotyöntekijä
- Hanketyöntekijä nuorisotoimessa

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden painopisteenä on Lukeva kunta ja Liikkuva kunta -ohjelmien toimenpiteiden aktiivinen koordinointi, viestintä ja jalkauttaminen eri kohderyhmille. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat omalta osaltaan mukana yhteisessä kehittämisessä ja hankkeissa, esimerkiksi Kulttuuripääkaupunki-hankkeen (Oulu2026) osalta yhdessä hallinto- ja kehittämisosaston ja Tyrnävän Kehitys Oy:n kanssa

Hankkeet

- Lakeuden alueen matalan kynnyksen palvelupiste -hanke (1.1.2024–31.12.2026). Kempeleen kunta hallinnoi. Nettokustannusarvio yhteensä 512 988, josta ESR-rahoitusta 80 %. Omarahoitus 102 597 €, josta Tyrnävän kunnan osuus noin 8 550 €, joka jakautuu kolmelle vuodelle. Omarahoitusosuus katetaan työllisyyspalveluista ja nuorisotoimesta.
- Tuu mukaan! - Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä 2024–2025 (1.8.2024–31.7.2025). Kokonaisbudjetti 60 000 €, josta 70 % AVI-rahoitus. Omarahoitusosuus 18 000 €. Tavoitteena tarjota lapsille ja nuorille maksuttomia harrastuksia vapaa-ajalle. Sisältönä ovat muun muassa liikunta-, kädentaito-, sanataide-, ruoanvalmistus- ja eläinkerhot.
- Kohtaamisia koulupäiviin- hanke Kokonaisbudjetti 36 667 €, josta 90 % AVI-rahoitus. Omarahoitusosuus 3 667 €. Kohtaamisia koulupäiviin -nuorisotyötä niveltäytyä käynnistyi elokuussa 2024 ja hankkeessa työskentelee yksi työntekijä. Hankkeen tavoitteena on kehittää koulunuorisotyötä alakoulun 3.–6.-luokkalaisten parissa ja vakiinnuttaa se luontevaksi osaksi kouluarkea. Hanketyöntekijällä on päävastuu ideoida ja suunnitella alakoululla tehtävää nuorisotyötä yhteistyössä koulun henkilökunnan sekä liikuntakoordinaattorin kanssa.

Kirjasto

Kirjasto on kuntalaisten yhteinen kulttuuri- ja tietopalvelukeskus, jonka monipuoliset ja ajanmukaiset kokoelmat, tilat ja välineet tarjoavat asiakkaille luotettavan väylän tietoon ja kulttuurisiin sisältöihin. Kirjastonhoitaja koordinoi Kansallisen lukutaitostrategia 2030:n mukaista Lukeva kunta -ohjelmaa, joka kokoaa kunnan eri toimijat yhteen suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintoja ja tapahtumia eri-ikäisten kuntalaisten lukutaitojen kehittämiseksi. Tärkeänä osa-alueena on lasten ja nuorten kirjastotyö, jolla edistetään nuorten kuntalaisten lukutaitoja ja lukuinnostusta sekä vahvistetaan kirjastoyhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa. Kirjastopolku-kirjastokasvatussuunnitelmaa ja Tyrnävän kulttuuripolku –kulttuurikasvatussuunnitelmia toteutetaan soveltuvin osin, määrärahojen puitteissa. Aikuisten ja erityisryhmien lukutaitotyötä tehdään resurssien puitteissa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
----------------------	------------	--------------	----------	------------------------

<p>Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle</p>	<p>Kirjastoa kehitetään aidosti esteettömäksi ja saavutettavaksi tilaksi, jossa jokainen kuntalainen voi sivistää itseään ja osallistua erilaisiin tapahtumiin.</p> <p>Aikuisten lukutaitotyön kehittäminen on aloitettu ammatitaitoisen henkilökunnan johdolla.</p> <p>Lukeva kunta –ohjelman tunnettuuden lisääminen.</p>	<p>Ajantasaiset tilat, kokoelmat ja välineet sekä osaava ja innostunut henkilökunta.</p> <p>Kirjaston esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan kirjaston arjessa ja palveluiden kehittämisessä.</p>	<p>Kirjastokäynnit Lainausmäärät Ryhmäkäyntien määrä Tapahtumiin osallistujien määrä Palaute ja kyselyvastaukset.</p>	<p>Aikuisten kirjastolainamäärät nousevat.</p> <p>Kirjallisuustapahtumiin osallistuvien määrä nousee.</p>
<p>Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen</p>	<p>Väestön poikkeuksellinen ikärakenne huomioidaan palveluissa ja niistä viestimisessä Yhteistyö OUTI-kirjastojen kanssa jatkuu.</p>	<p>Kuullaan ja kuunnellaan kuntalaisia ja eri sidosryhmiä palveluiden kehittämisessä. Hyvien käytänteiden jakaminen ja käyttöönotto.</p>	<p>Asiakas- ja kuntalaispalaute. Osallistujamäärät tapahtumissa Seuraajat ja vuorovaikutus somessa. Palauteisiin ja toiveisiin reagoiminen.</p>	<p>Palautteisiin ja asiakkaiden toiveisiin reagoidaan nopeammin sekä vuoropuhelu myös somessa asiakkaiden kanssa kasvaa.</p>
<p>Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen</p>	<p>Alueen, sen monipuolisten tilojen, mahdollisuuksien ja historian näkyväksi tekeminen kirjallisuus huomioiden.</p> <p>Kuntalaiset tunnistavat kirjaston ja muun Meijerialueen mahdollisuudet tapahtumien, koulutusten ja esim. perhejuhlien järjestämisessä.</p>	<p>Kirjasto osallistuu kunnan järjestämiin Meijerialueella tapahtuviin kulttuuritapahtumiin.</p> <p>Kirjasto järjestää kirjallisuustapahtumia eri ikäisille kuntalaisille.</p> <p>Tuotteistaminen ja markkinointi.</p> <p>Kirjaston tilojen tehostettu markkinointi somessa</p>	<p>Vierailujen ja tilaisuuksien määrä</p> <p>Medianäkyvyys.</p>	<p>Tapahtumien määrä pysyy ennallaan, mutta osallistujamäärät nousevat.</p> <p>Myllykirjasto mainitaan lehdissä ainakin 4 krt vuodessa.</p>

Kulttuuri

Kulttuuripalveluita tuotetaan yhteistyössä kuntaorganisaation ja KuVa-palveluiden eri toimien, kulttuuritoimikunnan, 3. sektorin ja muiden aktiivisten toimijoiden kanssa yhteistyössä. Kuntalaiset saavat kokea ammatillisuutta sekä päästä itse suunnittelemaan ja tekemään kulttuuria kaikille. Kulttuuritoimessa työskentelee osa-aikaisesti kulttuuri-ohjaaja. Kulttuuri-ohjaaja toimii kulttuuritoimikunnan sihteerinä. Kulttuuritoimikunnan kokouksia järjestetään neljä kertaa vuodessa. Tyrnävän kulttuuripolku –kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutetaan soveltuvin osin, määrärahojen puitteissa.

Kulttuuripalveluissa tavoitellaan, että uskalletaan luovasti ja avoimin mielin kokeilla erilaisia taiteen ja kulttuurin toteuttamisen tapoja. Lisäksi rohkeasti mahdollistetaan uudenlaisten, yllättävienkin paikkojen hyödyntäminen taiteen

kokemiselle. Mahdollistetaan taiteen ml. väliaikaisen taiteen (esim. valo- ja mediataide) tuominen ympäristöön. Kulttuuriohjaaja osallistuu Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihyvinvoinnin verkostotyöhön muun muassa POPkulta-hankkeen kautta. Kulttuuripalveluilla on keskeinen rooli Meijerialueen kehittämisessä monipuolisena tapahtumapaikkana.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	<p>Monipuolinen ja helposti saavutettava, mutta sopivasti haastava kulttuuritarjonta.</p> <p>Kuntalaisella on mahdollisuus itseilmaisuuksiin ja taideharrastukseen yhteistyön kautta.</p> <p>Rohkeita ja tuoreita avauksia kulttuuritapahtumissa sekä näyttelyohjelmistossa</p>	<p>Kulttuurikasvatussuunnitelman jalkautus.</p> <p>Kansalaisopiston, musiikkiopiston ja taiteen perusopetuksen sekä 3.sektorin toimintaan osallistuvat</p> <p>Ammattitaiteilijoiden näyttelyt ja vierailut. Yhteistyö mm. taiteilijaseurojen kanssa.</p>	<p>Kulttuurikasvatussuunnitelma/ peittävyys</p> <p>Kansalaisopiston, musiikkiopiston ja taiteen perusopetuksen sekä 3.sektorin toimintaan osallistuvien määrä</p> <p>Näyttelyiden määrä ja kävijät</p>	<p>KuKa-suunnitelmaan sitoutuneita henkilöitä jokaiselta koululta ja varhaiskasvatuksen yksiköistä.</p> <p>Osallistujien määrä pysyy samana tai nousee</p> <p>Näyttelyjä 10–12 x vuodessa</p>
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	<p>Järjestetään yhteistyössä koko kunnan tapahtumia kuten Taiteiden yö, Marrastulet ja Joulunavaus.</p> <p>Onnistuneet tapahtumat, vaikuttamisen mahdollisuuden ja sitoutumisen tunne.</p> <p>Osallistava suunnittelu.</p>	<p>Säännölliset suunnittelukokoukset ja me-hengellä toteutetut tapahtumat</p> <p>Tapahtumien järjestämisen roolit ovat selkeät.</p>	<p>Tapahtumien määrä Palaute- ja osallistujamäärät.</p>	<p>Sovitut tapahtumat toteutetaan vuosikellon mukaisesti.</p> <p>Tapahtumakohtaiset osallistujamäärät nousevat.</p>
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	<p>Meijerialueen kehittäminen monipuoliseen käyttöön mm. kulttuuritapahtumien tapahtumapaikkana</p>	<p>Alueen, sen monipuolisten tilojen, mahdollisuuksien ja historian näkyväksi tekeminen.</p>	<p>Medianäkyvyys Vierailujen määrä Tilaisuuksien määrä</p>	

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla monipuolisesti liikuntapalveluita eri ikäryhmille. Liikuntapalveluita toteutetaan yhteistyössä kunnan eri osastojen, kolmannen sektorin toimijoiden ja yritysten kanssa resurssien puitteissa. Tavoitteena on tukea kuntalaisten liikunnan harrastamista luomalla sekä matalan kynnyksen liikuntapalveluita että mahdollistamalla urheilutoimintaa. Liikuntapalveluissa työskentelee liikuntakoordinaattori. Liikuntatoimi vastaa liikuntatilojen vuorojen jakamisesta.

Liikuntakoordinaattori valmistelee Tyrnävän kunnan valtuustokausittain voimassa olevan liikuntasuunnitelman, jonka tarkoitus on täydentää kuntastrategiaa ja hyvinvointisuunnitelmaa liikunnan osalta. Liikuntasuunnitelma on tarkoitus ottaa käyttöön keväällä 2025. Liikuntasuunnitelma sisältää liikuntapalveluiden nykytilan arvion, pitkän

tähtäimen suunnitelmat ulko- ja sisäliikuntapaikoista, kehittämistarpeet sekä tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Liikuntasuunnitelman tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen liikuntapalveluiden kehittämisen kautta.

Lisäksi valmistellaan seuraparlamentin perustaminen ja sen tulevan toiminnan suunnittelu. Seuraparlamentin on tarkoitus olla kunnan yhteistyö- ja asiantuntijaelin, jonka tavoitteena on mm. vahvistaa seuratoiminnan asemaa, antaa asiantuntijalausuntoja lautakunnille ja muille tahoille sekä kehittää liikuntaa ja liikkumisen olosuhteita kunnassa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Liikuntatilat aktiivisesti käytössä	Liikuntatilojen ylläpito/kehittäminen ja niiden käyttömahdollisuuksista tiedottaminen. Sähköisten palveluiden ja niiden markkinoinnin kehittäminen.	Kunnan liikuntatilojen käyttöaste.	Suurin osa tilava-rauksista hoidetaan sähköisen järjestelmän kautta.
	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	Uusien ja olemassa olevien liikuntapaikkojen kehittäminen yhteistyössä teknisen osaston kanssa.	Liikuntapaikkojen käyttöaste ja saatu käyttäjäpalaute.	Liikuntapaikat aktiivisessa käytössä. Kuulammen ja Temmeksen kuntosalien laitteiden asteittainen uudistus. Liikuntasuunnitelma käytössä.
	Palveluiden saavuuden parantaminen eri käyttäjäryhmille	Säännöllisen ohjatun liikunnan järjestäminen. Alle 18-vuotiaille kohdennetun liikuntatarjonnan kehittäminen suhteessa tilaohjelmaan.	Liikuntaryhmien osallistujamäärät.	Monipuolistaa liikuntatarjontaa ja kasvattaa liikuntaryhmien osallistujamääriä.
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa sekä seudullinen yhteistyö ja vuoropuhelu.	Hyvinvointia lisäävän toiminnan järjestäminen yhteistyössä sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa. Tiedotetaan ajankohtaisista tapahtumista ja liikuntamahdollisuuksista. Liikkuva kunta -ohjelman ja seuraparlamentin koordinointi.	Tapahtumien, palaverien, koulutusten ja yhdistysiltojen osallistujamäärät.	Verkkosivut ajantasaisiksi ja kuntalaisia palveleviksi. Liikuntatarjonta koottu yhteen ja siitä viestitään ajantasaisesti eri alustoilla. Kaikille avoimia hyvinvointitapahtumia 1–3 kappaletta/vuosi. Liikuntapalveluiden infokirje tavoittaa

				<p>kaikki Tyrnävän alueen liikuntatoimijat.</p> <p>Seuraparlamentti kokoontuu säännöllisesti.</p>
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Kuntalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen.	<p>Kannustaminen terveellisiin elämäntapoihin erilaisissa hyvinvointia edistävissä tapahtumissa.</p> <p>Uusien matalankynnyksen liikuntaryhmien perustaminen. Yhteistyö Pohteen kuntoutuspalveluiden kanssa.</p>	Järjestetyn toiminnan osallistujamäärät.	<p>Kuntalaisten aktiivinen osallistuminen järjestettyyn toimintaan.</p> <p>Matalankynnyksen liikuntaryhmien perustaminen työikäisille kuntalaisille.</p>
	Talousarvion pitävyyys	Talousarvion ja toimitasuunnitelman mukainen toiminta.	Osavuosisiraportit ja toteuman seuranta kuukausittain.	Budjetissa pysyminen.

Nuorisotoimi

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Nuorisotyön tarkoituksena on nuorten sosiaalinen vahvistaminen, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukeminen sekä yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja oikeuksien toteutuminen. Nuorisopalvelujen toiminnassa pyritään huomioimaan nopeasti muuttuva nuorisokulttuuri kehittämällä toimintatapoja ja työmuotoja.

Nuorisotyön toimintamuotoja ovat jalkautuva nuorisotyö, nuorisotilatoiminta, digitaalinen nuorisotyö, koulunuorisotyö, nuorten vaikuttamistyön tukeminen, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa sekä retket ja muut tapahtumat.

Nuorisotoimessa työskentelee vastaava nuoriso-ohjaaja sekä kaksi nuoriso-ohjaajaa. Harrastamisen Suomen mallin koordinaatiotehtävää hoidetaan joko palkkaamalla hankkeeseen hanketyöntekijä tai nuorisotoimen sisällä (20 % työajalla). Koulunuorisotyöntekijä työskentelee 2025 kevääseen saakka. Vastaava nuoriso-ohjaaja toimii nuorisovaltuuston ohjaajana, ja hänen sijaisenaan toimivat nuoriso-ohjaajat. Nuorisovaltuuston kokouksia järjestetään noin 5 kertaa vuodessa.

Etsivä nuorisotyö

Nuorisolain mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Nuorten aikuisten kohdalla tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaitostoitimijoiden kanssa ja pyritään edistämään nuorten työllisyyttä. Palvelutarpeeseen vastataan tiivistämällä entisestään monialaista yhteistyötä ja osallistamalla sekä paikalliseen että alueelliseen yhteistyöhön.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Lapset ja nuoret tavoitetaan. Nuorten	Aktiivinen viestintä.	Kohtaamisten määrä	Kohtaamisten määrä nousee.

	<p>palvelut tunnetaan hyvin.</p> <p>Nuorten kohtaaminen erilaisissa ympäristöissä, matalalla kynnyksellä.</p> <p>Yksinäisyyden vähentäminen sekä osallisuuden lisääminen.</p> <p>Nuorten tarpeet huomioidaan ja niihin vastataan.</p> <p>Kouluysteistyö; hankkeet, tapahtumat ja jalkautuminen</p> <p>Etsivä nuorisotyö tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevat alle 29-vuotiaat nuoret.</p> <p>Matalan kynnyksen toiminnan ylläpitäminen ja juurruttaminen osaksi etsivää nuorisotyötä.</p> <p>Saattaminen toisen asteen koulutukseen, nuorten aikuisten kuntouttavaan työtoimintaan, TUVA koulutukseen, työllistämistoimenpiteisiin sekä avoimille työmarkkinoille.</p>	<p>Lasten ja nuorten osallistaminen nuorisotilatoiminnan kehittämiseen.</p> <p>Yhteydenotot nuoriin, tapaamiset ja menetelmällinen työskentely, läsnäolo tapahtumissa.</p> <p>Nuorten saattaminen avoimiin työpaikkoihin, työkokeilut ja palkkatuki-työhön ohjaus.</p>	<p>Nuorisotilatoiminnan kävijämäärä</p> <p>Yhdenottojen määrä</p> <p>Tapahtumien määrä (nuorisopalvelujen osallistuminen)</p> <p>Kohtaamisten määrä</p> <p>Lasten ja nuorten palaute</p> <p>Koulun palaute</p> <p>Sovari-mittari PAR tilastot Some-aktiivisuus Yhteydenotot etsivään nuorisotyöhön.</p> <p>Alle 29-vuotiaiden työttömyys</p> <p>Koulutuspaikan saaneet</p>	<p>Kävijämäärä nousee.</p> <p>Tavoitetaan palvelujen ulkopuolella olevia nuoria 30–35 henkilöä Asiakkaiden ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön lisääntyy Kohderyhmän tavoittaminen sosiaalisessa mediassa</p> <p>Nuorten työttömyys laskee</p>
Olemme lähellä ja saavutettavissa	<p>Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen</p>	<p>Nuorisovaltuuston kokoukset viisi kertaa vuoden aikana.</p> <p>Nuorisovaltuustolla on edustus eri työryhmissä.</p> <p>Nuorisovaltuusto lisää näkyvyyttä sosiaalisen median ja tapahtumien avulla.</p>	<p>Kokousten määrä</p> <p>Työryhmien määrä</p> <p>Seuraajien määrä sosiaalisessa mediassa.</p> <p>Tapahtumien määrä.</p>	<p>Nuorisovaltuuston kokoukset toteutuneet viisi kertaa</p> <p>Edustus on toteutunut eri työryhmissä, 1–5 kpl.</p> <p>Seuraajien määrä lisääntyy</p>

		Nuorisovaltuusto on mukana kunnan tapahtumissa. Yleiskokouksen järjestäminen syksyllä.		
	Palveluiden saata- vuus eri ikäryhmille	Yhä useampi lapsi tai nuori on löytänyt mielekkään harrastuksen itselleen Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä -hankkeen toiminnan kautta.	Kerhoryhmien määrä Osallistujien määrä Harrastavien lasten ja nuorten määrä (kysely hankkeen lopussa vs. alkukysely).	Osallistujien määrä nousee
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kunta- laisten kanssa. Seudullinen yhteistyö.	Osallistutaan verkostojen tapaami- siin ja tapahtumiin sekä kunnassa että alueellisesti. Laaditaan tehostetun nuorisotyön toimintamalli ja suunnitelma.	Tapahtumien määrä.	Hyväksytty tehostetun nuorisotyön toimintamalli.
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Kiinnitetään huomiota ja tuetaan nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia.	Kannustaminen terveellisiin elämäntapoihin. Nuorten liikunta- ja kulttuurikasvatus nuorisotoimen tapahtumissa ja toiminnassa. Harrastusmahdollisuuksista viestiminen ja harrastus- ja lajikokeilut osana nuorisotoimen toimintaa. Tarvittaessa ohjaus muihin palveluihin.	Terveelliset tarjottavat pienten nuorisotilatoiminnassa sekä nuorisotoimen tapahtumissa.	
	Talousarvion pitävyys	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta	Osavuosisraportit ja toteutuman seuranta kuukausittain	Talous toteutunut talousarvion mukaisesti

6 TEKNINEN OSASTO

Yleiskuvaus

Tekninen osasto vastaa kiinteistöjen rakennuttamisesta ja ylläpidosta, katujen, liikunta-alueiden, puistojen- ja yleisten alueiden rakennuttamisesta ja kunnossapidosta, rakentamisen ohjauksesta, rakennusvalvonnasta sekä ateria- ja puhtauspalveluista.

Tavoite 2025

Seudun ja lähikuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

Tie- ja katuverkko ovat toimivat ja turvalliset, viheralueet ja puistot ovat viihtyisiä.

Kunnan kiinteistökannan tehokas hallinta ja käyttö. Ateria- ja puhtauspalvelut tuottavat kunnan palvelutuotantoon liittyviä palveluita laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Toimintasuunnitelma 2025

Tekninen osasto pyrkii vastaamaan kiristyneen kuntatalouden haasteisiin. Tulemme tarkastelemaan kullakin tulosalueella tehtävien eri toteuttamisvaihtoehtoja sekä mahdollisia säästöjä.

Rakennusvalvonnassa on menossa paperisen rakennusvalvonnan asiakirjojen digitointi sähköiseen muotoon. Tavoitteena on saada kaikki asiakirjat turvalliseen pysyvään säilytykseen sähköisenä. Tonttimyyntiä pyrimme tehostamaan mm. osallistamalla Rakentajamessuille.

Liikenneväylät ja yleiset alueet sitovuustasolla jatketaan vastuualueelle kuuluvien kunnan hallinnoiman infran ja yleisten alueiden ylläpitoa sekä yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustusten käsittelyä. Murron uuden kaava-alueen rakentamista jatketaan ja Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentamisen ensimmäinen osa valmistui marraskuussa 2024. Haurukylän osalta liittymä Vt 4:lle valmistunee Ely:n toimesta 2027 ja sen jälkeen rakennetaan Haurukylän kunnallistekniikan rakentamisen osa 2.

Kiinteistöt tulosalueella keskitytään kiinteistökohtaisiin huolto-ohjelmiin, ohjelmoituun kiinteistöjen tarkastuksiin sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien (PTS) laatimiseen. Kulttuuri- ja vapaa-aikapuolen kanssa jatketaan tilojen sähköistä varaus- ja hallinnointipalvelua. Sähköisillä varaus- ja hallinnointipalveluilla tehostetaan ja parannetaan iltakäytön sekä lyhytaikaisen tilakäytön hallinnointia.

Ateriapalvelujen tehtävänä on kodin ja koulun ohella antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kokeilla, maistaa ja tutustua erilaisiin ruokiin ja raaka-aineisiin. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan voimassa olevat ravitsemussuosittukset ikäryhmittäin. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään teemapäiviä ja huomioidaan juhlapäivät. Lähiruokatuotteita tarjotaan päivittäin.

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen, koulujen, päiväkotien, virastojen ja liikuntapaikkojen ylläpito- ja perussiivouksesta mitoituksen mukaisesti, kustannustehokkaasti, ja asiakkaan tarpeet huomioiden. Puhdistettavaa pinta-alaa on n. 30 000 m².

Riittävän puhtaustason ylläpitäminen pitää pintamateriaalit kunnossa, parantaa sisäilman laatua ja auttaa pidentämään kiinteistöjen elinkaarta. Hyödynnämme nykyaikaisia välineitä -ja menetelmiä ja kiinnitämme huomiota aineiden ja tarvikkeiden ympäristöä säästävään käyttöön.

Koko osaston toimintaa arvioidaan osaston osastopalavereissa.

Yhteenveto osaston talousarviosta 2025 luvut

Tekninen osasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-5 133 373	5 024 171	-109 202
Hallinto	-239 897	0	-239 897

Rakennusvalvonta	-124 905	65 000	-59 905
Liikenneväylät ja yleiset alueet	-777 228	486 300	-290 928
Kiinteistöt	-2 297 475	2 721 473	423 998
Ateria- ja puhtauspalvelut	-1 693 868	1 751 398	57 529

	Budjetti 2023	TP 2023	Budjetti 2024	Budjetti 2025	Muutos €	Muutos %
Hallinto	208 564	238 891	233 646	239 897	6 251	2,7
Rakennusvalvonta	97 032	100 627	101 410	124 905	23 495	23,2
Liikenneväylät ja yleiset alueet	999 194	968 756	744 656	777 228	32 572	4,4
Kiinteistöt	2 299 217	2 304 452	2 064 839	2 297 475	232 636	11,3
Ateria- ja puhtauspalvelut	1 589 538	1 479 240	1 578 747	1 693 868	115 121	7,3
Tekninen osasto yht.	5 193 546	5 090 966	4 723 299	5 133 373	410 074	8,7

Henkilöstö

- Tekninen johtaja
- Osaston yhteinen palvelusihteeri 2
- Koko teknisen osaston henkilöstömäärä 43 henkilöä

6.1 Rakennusvalvonta

Palvelun yleistavoite

Rakentamisen ohjaus ja neuvonta

Rakentamiseen liittyvien lupien käsittely

Rakennusvalvontaviranomaisen työmaavalvonta, rakennetun ympäristön kunnossapidon valvonta

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Rakennusvalvonta valvoo kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoo rakennusten ja rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä laissa säädetään.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Rakennusjärjestyksen päivitystarpeiden sekä lakiuudistusten vienti rakennusjärjestykseen.

Henkilöstö

- Rakennustarkastaja

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Kasvamme parhaaksi kuntatyöntekijäksi	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Ajankohtaisiin koulutuksiin osallistuminen	Koulutuksissa käyminen	Koulutuspäiviä 5–10 krt/vuosi
		Rakentamista ohjaavan lainsäädännön uudistusten omaksuminen	Ohjeiden laatiminen osaksi rakennusvalvonnan työtä	

Olemme kaikilla kyllillä lähellä ja saavutettavissa	Rakennus- ym. lupien sekä yhteydenottoopyyntöjen nopea käsittely vähintään määritellyissä tavoiteajoissa	Asiakaskäyntien tehostaminen	Käsittelyaikojen seuranta	Rakennuslupahakemuksien käsittelyaika lyhenee, kun hakijalle toimitetaan etukäteen hakemuksen vaadittava sisältö
		Rakennuslupien käsittelyaika 1 kk		
		Poikkeamis- ja suunnittelutarve-hakemusten valmistelu 3 kk		
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Kaikki rakentamiseen liittyvät luvat haetaan sähköisesti	Tiedotetaan ja ohjataan käyttämään Lupapistepalvelua	Lupapiste -palvelun käyttäjien asiakaslaute	Kaikki lupahakemukset tehdään sähköisesti Lupapiste -palvelun kautta
	Asiakkaiden yhteydenottoopyyntöihin reagoidaan mahdollisimman nopeasti ja asiakasta tuetaan luvan hakemisessa	Lisätään yhteistyötä naapurikuntien kanssa	Rakennushankkeen ryhtyvien kokeemukset	
	Rakennusvalvontojen ja mittausstoimen yhteistyön kehittäminen ja jatkaminen naapurikuntien kanssa		Mittausstoimen suoritteet sekä ohjaaminen ja neuvonta yli kuntarajojen	
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain	Viikko- ja osavuosi-raportit	Talousarviossa pysyminen
		Tehostetaan tontti-markkinointia sekä uusiutuvan energian hankkeiden suunnittelua	Tonttien vuokra- / myyntisopimukset	

Tonttien hinnat vuonna 2025

Omakotitalot (AO)	
• Kirkonkylä	12,00 euroa/m ²
• Hirvelä, Puujaakola, Eskolanpelto	12,00 euroa/m ²
• Murto	12,00 euroa/m ²
• Temmes	4,00 euroa/m ²
• Palkki	12,00 euroa/m ²
Yhdistelmä omakotitalo- / teollisuustontti (AOT)	
• Asuinpientalot (AP ja AP-1)	15,00 euroa/m ²
• Kerros- ja rivitalot (AR)	15,00 euroa/m ²
• Asuinpientalot (APE)	
Alue mahdollistaa eläintenpitoa	10,00 euroa/m ²

- Liike- ja toimistorakennukset sekä liike- ja yleisten rakennusten korttelialueet (K, KL, KLY) 15,00 euroa /m²
- Toimitilarakennukset (KTY) 6,00 euroa/m²
- Teollisuustontit (T) 2,00 euroa/ m²
- Yleisten rakennusten korttelialue (Y) 6,00 euroa/m²
- Palvelurakennusten korttelit (P, PL) ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueet (TVY, TY) 4,00 euroa/m²
- Lohkomiskustannus 1 220 euroa / tontti. Lohkomiskustannuksista vastaa ostaja / vuokraaja

Kaikki tontit ovat mahdollista ostaa tai vuokrata. Vuosivuokra on kahdeksan (8) prosenttia kauppahinnasta. Jos tontti lunastetaan viiden (5) vuoden kuluessa vuokrasopimuksen allekirjoittamisesta, hyvitetään lunastushinnassa siihen mennessä maksetut vuokrat.

Tontin varausmaksu on 500,00 euroa / tontti. Varaus on voimassa yhden (1) vuoden ja rakentaminen tulee aloittaa kolmen (3) vuoden kuluessa kaupparajan / vuokrasopimuksen allekirjoittamisesta. Varausmaksu hyvitetään kauppahinnassa kaupan tai vuokrasopimuksen toteuduttua.

6.2 Liikenneväylät ja yleiset alueet

Palvelun yleistavoite

Tulosalueen tavoitteena on kaavateiden, liikunta-alueiden ja yleisten alueiden rakentaminen ja kunnossapito siten, että saavutetaan laadukas ympäristö ja asuinalueet.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Kaava-alueiden katujen kesä- ja talvikunnossapito, katuvalaistuksen kunnossapito

Yksityisteiden tienhoidon avustus

Puistojen, yleisten alueiden (ml vesialueet) ja leikkipaikkojen ylläpito ja kunnostaminen

Jää-, latu- ja liikunta-alueiden kunnossapito

Henkilöstö

- Yhdyskuntatekniikan päällikkö 40 %
- Työnjohtaja 50 %
- Puistotyönjohtaja
- Puistotyöntekijä 40 %
- Liikuntapaikkahoitajat 2
- Määräaikainen puutarhuri

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Pätevyysrekisterin laatiminen ja ylläpito	Ajan tasalla olevat työturvallisuus-todistukset	1 koulutuspäivä /hlö/v
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	Laadukas ympäristö ja viihtyisät asuinalueet	Asemakaava-alueiden katuverkon rakentaminen ja ylläpito	Korjatut kadut	Korjataan vähintään 1 kpl asemakaava-alueen katuja
	Hoidetut viheralueet	Puistojen niitot/ruohonleikkaus, istutusten hoito, maisemanhoito	Jatketaan aikaisemmin toteutettua suunnitelmallista maisemanhoitoa	Maisemanhoitosuunnitelma tehty toimenpide-esityksiin ja toimenpiteisiin

		Suunnitelmallinen maisemanhoito		
	Leikkipaikkojen rakentaminen ja ylläpito	Rakennetaan vuosittain uusi leikkipaikka tai kunnostetaan nykyinen leikkipaikka	Rakennettu/ kunnostettu leikkipaikka	Leikkipaikan kunnostaminen
	Katu ympäristön hoito	Katualueiden raivaukset ja kuivatuksen parantaminen suunnitelmallisesti	Laaditaan suunnitelmat raivauksille ja ojituksille	Katualueiden (1/3) raivaus ja ojitus tehty suunnitelmallisesti
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Taloutta ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain, sisäinen tiedottaminen	Osavuosisraportit	Talousarvion toteutuminen
	Energiatehokkuus	Katu- ja aluevalaistukset LED-valaistukseksi	LED-valaistuksen osuuden kasvattaminen	LED-valaistuksen määrä kasvaa 50 %
		Toimintojen arviointi, omana työnä vai ostopalveluna, markkinakartoitus	Enemmän aikaansaannosta samalla taloudellisella panoksella	
	Päivitetyn metsänhoito-suunnitelman toteuttaminen ja ympäristön pitäminen siistinä ja houkuttelevana	Kunnan metsiä ja taajamametsiä hoidetaan päivitetyn metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Saadut myyntituotot	Myyntituotot vähintään talousarvion mukaiset
		Ympäristö hoidetaan suunnitelmallisesti	Kuntalaisten tyytyväisyys ympäristönhoitoon	Ympäristömme tila on hyvä ja hoidettu

6.3 Kiinteistöt

Palvelun yleistavoite

Taata käyttäjille terveelliset ja turvalliset tilat panostamalla suunnitelmalliseen kiinteistöjen kunnossapitoon sekä kehittämiseen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosalueen vastuualueina ovat pienten investointikohteiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävät, kunnan omistamien kiinteistöjen peruskorjaussuunnittelu ja rakennuttaminen sekä kunnan omistuksessa olevien rakennusten kiinteistöhoito, kunnossapito ja vuokraus.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Kasvamme parhaaksi kuntatyöntekijäksi	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Henkilöstön koulutussuunnitelman laatiminen	Ajan tasalla olevat työturvallisuus- ja	Pätevyysrekisteri luotu

			muut tarvittavat pätevyudet	
		Louhi-järjestelmän käytön tehostaminen	Koulutusten määrä	Voimassa koko kiinteistöhenkilöstöllä 3 koulutuspäivä/hlö/v
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Yhteistyö muiden osastojen ja asiakkaiden kesken	Ohjelmoidut kiinteistökierrokset yhdessä kiinteistönkäyttäjien kanssa	Kiinteistökierrosten kattavuus	Kiinteistökierrros tehty kaikissa kohteissa kuukausittain
	Kiinteistöhoitajien tehtävien kirkastaminen / kuvaaminen	Kiinteistöhoitaja-kohtaisten vastuukiinteistöjen suunnitelmallinen ja dokumentoitu valvonta- ja tarkastustoiminta		Kattava dokumentointi on käytössä kaikissa kohteissa tallennettuna (Routa, Louhi tai Teams)
	Vikailmoitukset/palvelupyynnöt sähköisesti	Ohjaus/opastus sähköisten menetelmien käyttöön	Sähköisten palvelupyyntöjen määrä (vs. 2024)	Kiinteistöhoitajien tehtävät kirkastettu ja toiminta sen mukaista Palvelupyynnöt 100 % sähköisesti
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain (viestintä)	Osavuosisraportit	Talousarviossa pysyminen
	Kiinteistöjen kokonaisvaltainen käyttösuunnitelma	Jatketaan kiinteistökohtaisten huolto-ohjelmien, sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien laatimista	Kiinteistöjen kehittämissuunnitelma	Kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet etenevät
	Dokumentoitu energian kulutuksen seuranta	Kiinteistöjen toiminnan mukainen energiankulutuksen hallinta	Toimintakohtaisen energiankulutuksen vertailu aikaisempien vuosien kuluksiin	Toimialakohtaiset (siv, hall) tarveselvitukset laadittu

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Kiinteistöt tulosalueella pääpaino kohdistetaan kiinteistöjen kokonaisvaltaiseen hallintaan. Suuren huomion vie kiinteistöjen sisäilma-asiat. Uusi järjestelmä (Louhi) kiinteistöjen palvelupyyntöjen /vikailmoitusten antamiseksi ja vastaanottamiseksi on otettu käyttöön 02/2024. Kunnan kotisivulle on lisätty linkki sähköisten ilmoitusten tekemiseksi. Kiinteistöille jatketaan v. 2020 aloitettua vaiheittaista kiinteistökohtaisten huolto-ohjelmien sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien laatimista.

Selvitetään kunnalle tarpeettomat kiinteistöt ja tehdään suunnitelma niistä luopumiseksi. Kiinteistöjen energiatehokkuutta parannetaan mm. valaistusten osalta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue vuokraa osan kunnan tiloista 1.1.2023 alkaen.

Henkilöstö

- Yhdyskuntatekniikan päällikkö 60 %
- Työnjohtaja 50 %
- Kiinteistönhoitajat 3
- Kiinteistönhoitaja 60 %
- Seka- ja aputyömiehet 1
- Kirvesmies 1

6.4 Ateria- ja puhtauspalvelut

Palvelun yleistavoite

Tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita ateria- ja puhtauspalveluita vauvasta vaariin.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Ateria- ja puhtauspalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaita tukipalveluja kouluille ja päiväkodeille. Elintarvikehankinnoissa ja ruokalistasuunnittelussa huomioidaan lähialueen tuottajien raaka-aineet ja sesonkiluontoisuus. Ruokalistat laaditaan seudullisesti yhteistyössä valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksien mukaisesti. Ateriapalvelujen tavoitteena on lähiruoan ja kasvisruoan suosiminen. Siivouspalvelusopimukset laaditaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Puhtauspalveluiden tuottamisessa kiinnitetään huomiota aineiden ja tarvikkeiden ympäristöä säästävään käyttöön.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2025

Tammikuussa 2025 avataan Kirkkomännikön päiväkotikoulu, mikä muuttaa ateria- ja puhtauspalveluiden henkilöstörakennetta. Muuttuva toimintaympäristö mahdollistaa henkilöstön osaamisen hyödyntämisen mm. yhdistelmätyöntekijänä. Ateriapalveluissa on käytössä kuuden viikon kiertävä ruokalista. Kouluissa ja päiväkodeissa tarjotaan päivittäin kaksi pääruokavaihtoehtoa ja kerran viikossa yksi pääruokavaihtoehto, jolloin tarjotaan puuro tai kasvispainotteinen ateria. Lähiruokatuotteita tarjotaan vähintään yhdellä aterialla päivässä. Ateriapalvelujen tehtävänä on kodin ja koulun ohella antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kokeilla, maistaa ja tutustua erilaisiin ruokiin ja raaka-aineisiin. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan juhlapäivät, erilaiset teemat ja kampanjat.

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen, koulujen, päiväkotien, virastojen ja liikuntapaikkojen ylläpito- ja perussiivouksesta mitoituksen mukaisesti, kustannustehokkaasti, ja asiakkaan tarpeet huomioiden. Puhdistettavaa pinta-alaa on n. 30 000 m². Riittävän puhtaustason ylläpitäminen pitää pintamateriaalit kunnossa, parantaa sisäilman laatua ja auttaa pidentämään kiinteistöjen elinkaarta. Hyödynnämme nykyaikaisia välineitä ja menetelmiä, panostamme myös ympäristöystävällisyyteen ja pyrimme vähentämään kemikaalien määrää puhdistustyössä.

Ateria- ja puhtauspalveluissa kiinnitetään huomiota henkilöstön työssäjaksamiseen. Työssäjaksamista tuetaan työkierrolla ja yksilöidyillä työaikaratkaisulla sekä muuttamalla tarvittaessa työnkuva. Henkilöstöä kannustetaan ja motivoitetaan löytämään mielekästä tekemistä vapaa-ajalla, joka auttaa omalta osaltaan jaksamaan työssä. Työyhteisössä kohdellaan kaikkia tasa-arvoisesti ja vuorovaikutus on avointa. Yhteisöllisyyttä pidetään yllä yhteisten virkistyspäivien ja säännöllisten viikko- ja kuukausipalavereiden avulla. Henkilöstöä kannustetaan uuden oppiseen ja kouluttautumaan joko työnohessa tai muutoin. Tavoitteena on osallistaa henkilökuntaa kehittämään omaa työtään ja löytämään ratkaisuja, mikä vaikuttaa työnmielkkyyteen.

Henkilöstö

- Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö
- Ateriapalveluesihenkilö 2
- Puhtauspalveluesihenkilö
- Ruokapalvelutyöntekijät 2
- Kokkeja 7

- Yhdistelmätyöntekijät 3
- Laitoshuoltajat 9
- Avopalvelutyöntekijät 1,5

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2025
Kasvamme parhaaksi kuntatyöntekijäksi	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Koulutukset	1–2 krt / vuosi	Henkilöstö osaa kehittää omaa työtään
	Työntekijän tukeminen työssä ja vapaaajalla parantaa työssä jaksamista	E-passi, virkistyspäivä, työnkierto	Työntekijän työssä jaksaminen paranee, kuormitus vähenee	Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö
		Työnohjaus Taukoliikunta		Sairauspoissaolojen vähentäminen
		Avoin ja vuorovaikutuksellinen työyhteisö, säännölliset palaverit	Henkilöstöpalaverit, puhtauspalvelut joka kk / ruokapalvelut 6 kertaa / vuosi	Viestintä tavoittaa työntekijät
				Toimipistekohtaiset 5 min päiväkatsaukset
Työohjeet ja mitoitukset ajantasaiset		Ajantasaiset mitoitukset kouluissa ja päiväkodeissa		
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Palvelun laadun kehittäminen	Asiakastyytyväisyyskyselyt	Asiakaspalautteet	Tyytyväiset asiakkaat
		Yhteistyöpalaverit: Sivistosaston ja varhaiskasvatuksen kanssa	Ruokala-toimikunta / Ruoka-agentti (Kuulampi)	Asiakkaiden osallistaminen
		Tuotannonohjausjärjestelmien hyödyntäminen	Tuotannon-ohjausjärjestelmien tehokas käyttäminen	Tuotannon-ohjausjärjestelmän aktiivinen käyttö
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain	Osavuosi- ja kuukausi-raportit	Talousarviossa pysyminen
Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa	Lähiruokaa tarjotaan vähintään yhdellä aterialla	Lähiruoka-päivät	Lähiruokapäivä 2 krt / 6 vkoa	Lähiruokapäivä 2 krt / 6 viikon ruokalista sekä päivittäin lähiruokatuotteita
	Kaksi pääruokavaihtoehtoa tarjolla ja kerran viikossa kasvispainotteinen ruoka tai puuro	Lähiruokatuottajien tunnettavuuden lisääminen	Lähiruokatuotteita esille kouluissa	Lähiruokatuotteiden suosiminen
	Toive-/lähiruoka-/perinneruokapäivä	Toive-/perinneruokapäivä		

7 TALOUSARVIO 2025

Erityisperustelut

Tyrnävän kunnan menot

Vuoden 2024 talousarvion toimintamenot ovat 24 700 500 (sisäisine erineen 28 078 050) euroa ja toimintatulot 2 526 189 (sisäisine erineen 5 903 739) euroa. Toimintakatteeksi jää 22 174 311 euroa.

Toimintakatteessa on kasvua 4,8 prosenttia (edellisenä vuonna pienennystä 0,3 prosenttia).

Vuonna 2025 on erityisenä tavoitteena (kaikilla osastoilla) talousarvion pitävyyden varmistaminen. Hallintokunnittain tehdyt ja yhteen vedetyt talousarvioehdotukset sisältävät realistisia säästötoimenpiteitä ja toiminnan uudelleen järjestelyitä, mitkä on välttämätöntä ottaa heti käyttöön täysimääräisinä. Kuntien toimintaympäristön ja tehtävien muutoksien myötä on syytä käydä läpi ja arvioida kaikki Tyrnävän kunnan hallinnon rakenteet ja tehtäväkuvat vuoden 2025 kuluessa.

Verotulot

Talousarvio perustuu 9,9 tuloveroprosenttiin. Vuonna 2019 veroprosenttia nostettiin 21,0 prosentista 22,0 prosenttiin. Vuodelle 2023 kaikkien kuntien veroprosentteihin tehtiin 12,64 prosenttiyksikön leikkaus hyvinvointialueuudistuksen myötä ja Tyrnävän kunnan veroprosentti vuonne 2023 oli 9,36 prosenttia. Vuodelle 2024 veroprosenttia nostettiin 0,54 prosenttiyksiköllä 9,9 prosenttiin ja vuodelle 2025 veroprosenttiin ei tullut muutosta. Nykyisellä tuloveroprosentin tasolla efektiivinen veroaste vuonna 2024 on noin 7,3 %.

Kiinteistöveroprosentit 2025	%
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,12
Vakituinen asuinrakennusten veroprosentti	0,54
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,12

Verotulot 2025	1000 €
Tulovero	11.380
Yhteisövero	435
Kiinteistövero	1.035
Yhteensä	12.850

Verotulojen arviointiin vaikuttavat mm. seuraavat veroperustemuutokset

- Palkkojen, eläkkeiden, työttömyysturvaetuuksien ja muiden veronalaisten sosiaalietuuksien muutokset. Lisäksi ennusteessa on huomioitu Verohallinnon ennakkotieto koskien koko maan maksuunpantua kunnallisveroa verovuonna 2023.
- Hallitusohjelmaan kirjatut veroperustemuutokset, mitkä vaikuttavat verokertymiin positiivisesti.
- Ansiotulovähennyksen korvaaminen työtulovähennyksellä nostaa kunnallisveron tuottoa
- Ansiotulojen arvioitu kehitys vuodelle 2025 ei muutu merkittävästi.
- Ensi vuodesta alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa.
- Yhteisöveron kehitykseen liittyy tällä hetkellä epävarmuutta. Loppukesästä alkanut yhteisöveron verovuoden 2024 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti.

Valtionosuudet

Valtionosuusrahoitus on aiemmin muodostunut kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta. Molempiin osiin sisältyy asukaskohtainen kunnan omarahoitusosuus. Vuonna 2020 kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta on erotettu omaksi momentikseen veromenetysten kompensatioiden momentti.

Kuntien tulopohja tasataan Suomen järjestelmässä vain osittain. Täysin toteutetussa tulopohjan tasauksessa huomioon otettaisiin kaikki kunnan veropohjat ja tasaus tehtäisiin kaikkien kuntien osalta kokonaan (tai ainakin hyvin lähelle) koko maan keskimääräistä asukaskohtaista tuloa.

Peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 4,71 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 %. Valtionosuusprosenttiin viedyt pysyvät lisäykset ja vähennykset, kuten sote-siirrosta aiheutuva pysyvä vähennys ja pysyvä lisäys, pienentävät valtionosuusprosenttia nettona 2,06 %-yksiköllä. Kunnan omarahoitusosuus on 1.467,53 euroa/asukas. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukainen omarahoitusosuus on 299,59 euroa/asukas.

Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat määräytymistekijöiden, esimerkiksi asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset ja kustannustenjaon muutoksesta johtuvat hintojen muutokset.

Vuoden 2025 valtionosuudet

Peruspalvelujen valtionosuuden osana otetaan huomioon verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus.

Verotulotasaus

Valtionosuuksia tasataan laskennallisten verotulojen perusteella kahden vuoden viiveellä. Vuoden 2024 verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus määräytyy verovuoden 2023 maksuun pantujen verotulojen mukaan. Kunnan laskennallinen tulovero saadaan, kun verovuodelta maksettava kunnallisvero kerrotaan keskimääräisen tuloveroprosentin ja oman tuloveroprosentin suhteella.

Yhteisövero-osuutena on suoraan arvio maksettavasta kunnan yhteisövero-osuudesta.

Arvio Tyrnävän kunnalle tulevan verotulotasauksen määrästä vuonna 2024 on noin 4 800 000 euroa.

Valtionosuudet vuosittain

Euroa	Talousarvio 2025	Talousarvio 2024	Tilinpäätös 2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	12 100 000	11 200 000	12 193 866
siitä verotuloihin perustuva valtionosuus	4 800 000	4 600 000	4 826 238
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 000 000	-1 000 000	-972 699
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	-	-	-
Verotulomenetysten korvaus	450 000	950 000	968 220
Yhteensä	11 550 000	11 150 000	12 189 387

Henkilöstö ja palkkaus

Palkkamenojen määräraha on yhteensä 12 276 472 euroa, sosiaalikuluneen henkilöstökulut ovat 15 307 972 euroa. Henkilöstökulujen määrärahassa on kasvua (386 183euroa) 2,6 prosenttia.

Yleisenä ohjeena on, että vuosilomasuunnittelussa tulee käyttää koko kesälomakautta siten, että vuosiloman sijaisia ei pääsääntöisesti jouduta palkkaamaan. Työllistämismäärärahat on keskitetty hallinto- ja kehittämisosastolle.

Lainanottovaltuutus ja hankintavaltuudet

Talousarviolainojen ja kassalainojen lainanottovaltuutus

Valtuusto on hallintosäännössä siirtänyt talousarviolainojen ottovaltuuden kunnanhallitukselle (edelleen delegointipäätös kunnanjohtajalle; kohta 2). Rahoitustarve on esitetty rahoituslaskelman viimeisellä rivillä (lainanotto). Selvennyksenä todetaan, että mikäli talousarviovuoden aikana tehdään lainojen uudelleenjärjestelyitä, esimerkiksi suojaus-tarkoituksessa, ei kyseisten lainojen nostoja tai poismaksuja oteta huomioon laskettaessa käytettyä lainan ottovaltuutta.

Valtuutus

Kunnanjohtaja voi tarvittaessa ottaa maksuvalmiuden ylläpitoon tilapäislainoja enintään 2 000 000 euroa.

Valtuusto on 17.9.2018 päätöksellään §61/2018 ottanut kunnan käyttöön kuntatodistusohjelman ja valtuuttanut talous- ja hallintojohtajan päätöksen ehtojen mukaisesti ja rajauksin liikkeelle laskemaan tarvittavan määrän kuntatodistuksia. Valtuusto on sittemmin laajentanut valtuutuksen koskemaan myös kunnanjohtajaa ja tarkistanut kuntatodistusten enimmäismäärää, viimeisin päätös 25.3.2024 §66.

Käyttötalouden hankintavaltuudet

Kunnanjohtaja päättää hankinnoista enintään 200 000 euroon ja osastopäälliköt päättävät hankinnoista enintään 100 000 euroon saakka ja tulosityksikön/kustannuspaikkojen esimiehet enintään 15 000 euroon saakka.

Sisäiset erät

Sisäiset vuokrat, yhteensä 2 246 740 euroa, on otettu talousarvioon eri hallintokuntien sisäiseksi menoksi (tulona kiinteistöjen tulosalueella) ja ruokapalvelujen myynti 1 101 786 euroa (ruokapalvelujen myyntituotot tulona ruokahuollon tulosalueella). Toimistopalvelujen, talouspalveluiden ja tietohallintopalveluiden myynti osastoille ei ole sisäisissä erissä, vaan ne esitetään keskitetysti hoidettujen tehtävien joukossa ilman vaikutusta talousarvion lukuihin.

Sisäiset vuokrat muodostuvat kunnan kiinteistötoimen muilta toimintayksiköiltä laskuttamista kustannuksista ja ruokahuollon ateriapalvelut muilta toimintayksiköiltä laskuttamista kustannuksista.

Sisäiset erät eliminoidaan kunnan tilinpäätöksen tuloslaskelmaa muodostettaessa. Talousarvion käyttötalouden toteutumisvertailu tehdään kuitenkin siten, että sisäiset erät ovat mukana kuten talousarviossakin.

Kustannuslaskennalliset erät ja poistot

Kustannuslaskennallisina erinä käsitellään:

Keskitetysti hoidettujen tehtävien kustannukset 1 062 045 euroa

Kustannuslaskennallisia eriä ei siirretä talousarvion tuloslaskelmaosaan, vaan ne ovat perusteluja ja informaatiota. Laskennallisia eriä tarvitaan kustannuslaskennassa mm. taloudellisuutta mittaavia lukuja laskettaessa.

Poistot

Poistot ovat vuoden 2025 talousarviossa yhteensä 2 599 237 euroa.

Talousarvion sitovuus

Käyttötalouden osassa

Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Sitovuustaso valtuustoon nähden on tulosaluetaso (euromääräisenä esitetty taulukossa 7.3 Talousarvion yhdistelmä).

Käyttötalouden osassa valtuusto asettaa toiminnalle tavoitteet ja määrärahat. Määräraha on valtuuston talousarviossa tulosalueelle myöntämä euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Vuoden 2025 talousarviossa (vuodesta 2007 lähtien) määrärahat ja tuloarviot sitovat tulosaluetasolla nettomääräisinä.

Investointiosa

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia toimitelimitäin (nettomienot).

Kunnanhallitus tekee aloituspäätökset kaikissa yli 1 000 000 euron hankkeissa.

Valtuuston hyväksymän investointikohteiden suunnitteluohjeen mukaan tarveselvitys käynnistää tilahankkeen.

Tarveselvityksen tekee ao. hallintokunta ja hyväksyy kunnanhallitus. Investointiosan irtaimiston hankintamääräraha on tarkoitettu sellaisen irtaimen hankintaan, jonka käyttöikä on kolme vuotta tai yli ja hankintahinta pääsääntöisesti yli 10 000 euroa.

Rahoitusosa

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen ja lainakannan muutokset, jotka ovat nettomääräisinä valtuustoon nähden sitovia eriä.

Poikkeusolojen suunnitelmat

Poikkeusolojen suunnitelmat ja pelastussuunnitelmat päivitetään vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

7.1 Tuloslaskelma

1000 euroa	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot	3 458	2 769	2 526	2 550	2 600
Toimintakulut	24 525	23 937	24 701	25 168	25 670
Toimintakate	21 067	21 168	22 174	22 618	23 070
Verotulot +	12 065	12 250	12 850	13 650	14 000
Valtionosuudet +	12 189	11 150	11 550	11 723	11 900
Rahoitustuotot +	77	20	20	20	20
Korkokulut -	440	500	860	900	950
Muut rahoituskulut -	70	20	20	20	20
Vuosikate	2 754	1 732	1 366	1 855	1 880
Suunnitelmapoistot -	2 113	2 501	2 599	2 700	2 800
Satunnaiset erät					
Tilikauden tulos	640	-770	- 1 234	-845	-920
Poistoeron lisäys	-400	-	200	180	
Tilikauden yli/ali-jäämä	240	-770	-1 034	-665	-920

7.2 Rahoituslaskelma

Kunnanvaltuusto myöntää kunnanhallitukselle valtuuden 6 310 000 euron lainanotolle talousarviovuonna 2025 rahoitustarpeen kattamiseksi.

Rahoituslaskelma				
	2024	2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 731 534	1 365 689	1 855 000	1 880 000
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjaukset				
Investointien rahavirta				
Investointimenot	9 465 000	3 100 000	2 790 000	3 790 000
Rahoitusosa investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	30 000	30 000	30 000	30 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 703 466	-1 704 311	-905 000	-1 880 000
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset	320 000	200 000	20 000	20 000
Lainakannan muutokset				
Lainojen lyhennykset	4 024 183	4 400 000	4 100 000	4 100 000
Rahoitustarve, lainanotto	12 047 649	6 304 311	5 025 000	6 000 000

7.3 Talousarvion yhdistelmä

Toimintamenot ja -tulot

Sisäiset erät sisältyvät lukuihin

Tulosaluetaso				
Käyttötalous	Tulosaluetaso on valtuuston sitovuustaso	Menot €	Tulot €	Netto €
100	Yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen	1 931 892	142 000	1 789 892
110	Tuki- ja sähköiset palvelut	1 184 521	11 718	1 172 803
120	Henkilöstö ja hyvinvointi	1 217 305	50 000	1 167 305
Yhteensä	Hallinto- ja kehittämisosasto	4 333 718	203 718	4 130 000
300	Sivistysosaston hallinto	179 750	20 000	159 750
310	Opetuspalvelut	11 517 134	365 868	11 151 266
320	Varhaiskasvatuspalvelut	6 018 712	172 282	5 846 430
350	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	895 363	117 700	777 663
Yhteensä	Sivistysosasto	18 610 959	675 850	17 935 109
400	Teknisen osaston hallinto	239 897	0	239 897
410	Rakennusvalvonta	124 905	65 000	59 905
430	Liikenneväylät ja yleiset alueet	777 228	486 300	290 928
440	Kiinteistöt	2 297 475	2 721 473	423 998
450	Ateria- ja puhtauspalvelut	1 693 868	1 751 398	57 530
Yhteensä	Tekninen osasto	5 133 373	5 024 171	109 202
	Yhteensä	28 078 050	5 903 739	22 174 311

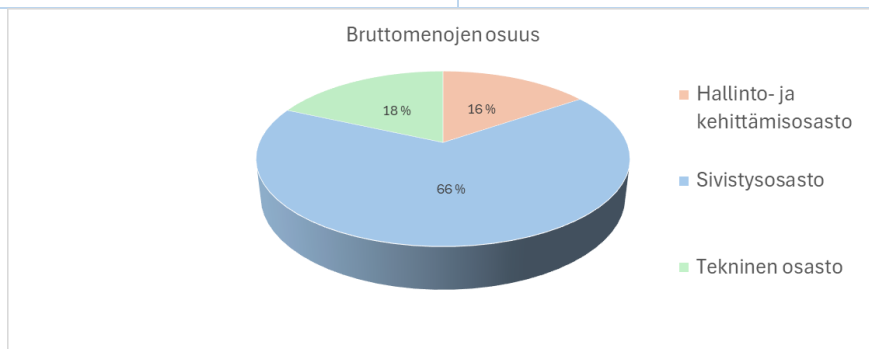
7.4 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Hallinto- ja kehittämisosasto	Tulosalueittain netto	4 130 000	
Sivistysosasto	Tulosalueittain netto	17 935 109	
Tekninen osasto	Tulosalueittain netto	109 202	
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	Brutto		12 850 000
Valtionosuudet	Brutto		11 550 000
Rahoitustuotot ja kulut	Netto	880 000	20 000
Satunnaiset erät			
Investointiosa			
Hallinto- ja kehittämisosasto	Netto	200 000	30 000
Sivistysosasto	Netto	110 000	
Tekninen osasto	Netto	2 790 000	
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	Brutto	200 000	
Antolainasaamisten vähennys	Brutto		
Lainakannan muutokset	Netto		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			6 304 311
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		4 400 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	Netto		
Oman pääoman muutokset			
Vaikutus maksuvalmiuteen	Brutto		
Talousarvion loppusumma		30 754 311	30 754 311

7.5 Bruttomenojen osuus

Sisäisine erineen

Bruttomenot	euroa
Hallinto- ja kehittämisosasto	4 333 718
Sivistysosasto	18 610 959
Tekninen osasto	5 133 373

7.6 Nettomenojen kasvu osastoittain

	Nettomenot	Talousarvio 2024			Talousarvio 2025			Nettomenot	
		Menot	Tulot	Netto	Menot	Tulot	Netto	Kasvu €	Kasvu %
	Sisäiset erät mukana								
010	Hallinto- ja kehittämisosasto	4 038 299	299 019	3 739 280	4 333 718	203 718	4 130 000	390 720	10,4
030	Sivistysosasto	18 306 580	899 047	17 407 533	18 660 959	675 850	17 935 109	527 576	3,0
040	Tekninen osasto	4 723 299	4 701 647	21 652	5 133 373	5 024 171	109 202	87 550	404,4
	Yhteensä	27 068 178	5 899 713	21 168 464	28 128 050	5 903 739	22 224 311	1 055 847	5,0

7.7 Nettomenojen kasvu tulosalueittain

Sisäiset erät sisältyvät lukuihin

Tulosalue				
Käyttötalous		Nettomenot €	Kasvu €	Kasvu %
100	Yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen	1 789 892	158 662	9,7
110	Tuki- ja sähköiset palvelut	1 172 803	-192 030	-14,1
120	Henkilöstö ja hyvinvointi	1 167 305	424 088	57,1
Yhteensä	Hallinto- ja kehittämisosasto	4 130 000	390 720	10,4
300	Sivistysosaston hallinto	159 750	-23 711	-17,4
310	Opetuspalvelut	11 151 266	384 061	3,6
320	Varhaiskasvatuspalvelut	5 846 430	143 190	2,5
350	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	777 663	26 615	3,5
Yhteensä	Sivistysosasto	17 935 109	527 577	3,0
400	Teknisen osaston hallinto	239 897	6 251	2,7
410	Rakennusvalvonta	59 905	8 495	16,5
430	Liikenneväylät ja yleiset alueet	290 928	21 072	7,8
440	Kiinteistöt	-423 998	2 477	0,6
450	Ateria- ja puhtauspalvelut	-57 529	49 257	46,1
Yhteensä	Tekninen osasto	109 203	87 552	404,4
	Yhteensä	22 174 311	1 005 847	4,8

7.8 Investointiohjelma 2025–2029

INVESTOINTIOHJELMA 2025–2029 alv 0 %						
KUNNANHALLITUS	2025	2026	2027	2028	2029	Yhteensä
Maa-alueiden ja osakkeiden hankinta	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	750 000
Kunnan yhteiset ICT- hankinnat	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Kylien yhteistyösopimukset	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Kunnanhallitus yhteensä	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	1 000 000
SIVISTYSLAUTAKUNTA	2025	2026	2027	2028	2029	Yhteensä
Koulujen toiminnalliset muutokset ja tarvikehankinnat	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000
Päiväkotien toiminnalliset muutokset ja tarvikehankinnat	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kiinteistöjen muutokset ja tarvikehankinnat	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Sivistyslautakunta yhteensä	110 000	110 000	110 000	110 000	110 000	550 000
TEKNINEN LAUTAKUNTA	2025	2026	2027	2028	2029	Yhteensä
Pitkävaikutteiset yhteishankkeet						
ELY Haurukylän liittymä MAL n. 1 000 000 €)		700 000				700 000
ELY jkpp 1. vaihe: mt 827 jk+pp välille Kotimetsäntie – mt 18637 MAL n. 900 000 €		50 000	450 000			500 000
Kiinteistöt						
Rakennusten investointihankkeet kuntoarvioiden ja PTS-suunnitelmien mukaisesti	350 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 350 000
Toimitilat/liiketilat kunnostukseen ja muutostöihin	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Kunnan vuokra-asuntojen korjaustyöt	40 000	30 000	30 000	30 000	30 000	160 000
Kiinteistöautomaation modernisointi	40 000	20 000	20 000	20 000	20 000	120 000

Varaus kuntotutkimusten suorittamiseen	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Sisäilmaongelmien tutkimusohjelmat ja korjaukset	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Kirkkomännikkö uusi	250 000					250 000
Liikenneväylät ja yhteiset alueet						
Murron uuden kaava-alueen kunnallistekniikka	600 000					600 000
Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikka	300 000					300 000
Yleisurheilukentän perusparannustyöt		100 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	4 600 000
Jäteaseman parantamien	140 000					140 000
Katuverkoston korjaus	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	500 000
Palkinalueen kunnallistekniikka	280 000					280 000
Teiden, kevyen liikenteen väylien päällystys	200 000	50 000	50 000	50 000	50 000	400 000
Kunnallistekniikan liittymismaksut, vesihuolto	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Katu-, piha-, liikunta- ja yleisten -alueiden valaistuksen rakentaminen ja uusiminen	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Puistot ja leikkikentät	80 000	30 000	30 000	30 000	30 000	200 000
Koirapuisto; suunnittelu ja rakentaminen	20 000					20 000
Kotimetsän kuntorata, yhdysreitti + koko reitin valaistus	30 000					30 000
Kirkonkylän pääkuntoradan perusparannus	80 000					80 000
Pesäpallokentän tekonurmen uusiminen		200 000				200 000
Peuraniemen frisbeegolf-radon uudistukset	30 000					30 000
Isokankaan kaatopaikan puhdistaminen			100 000			100 000
Muu varaus	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Kalusto						

Valmistus- ja jakelukeittiöiden kone- ja laitehankinnat	30 000	15 000	15 000	15 000	15 000	90 000
Siivouspalvelut yhdistelmäkoneen hankinta	30 000	15 000	15 000	15 000	15 000	90 000
Rakennusvalvonta						
Tekninen lautakunta yhteensä	2 760 000	2 470 000	3 470 000	2 920 000	2 920 000	14 540 000
ALOITTEET, LUOTTAMUSHENKILÖESITYKSET, SEURAT JNE						
Ulkoilureittien ja lisääminen ja kehittäminen	10 000	10 000	10 000	10 000		40 000
Kuntosalilaitteita	20 000					20 000
Aloitteet ja talousarvioesitykset yhteensä	30 000	10 000	10 000	10 000		60 000
	2025	2026	2027	2028	2029	Yhteensä
MENOT YHTEENSÄ	3 100 000	2 790 000	3 790 000	3 240 000	3 230 000	16 150 000
TULOT YHTEENSÄ	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
NETTOMENOT	3 070 000	2 760 000	3 760 000	3 210 000	3 200 000	16 000 000
Arvio tuloista vuonna 2025						
Tonttien ja kiinteistöjen myyntivoitot	30 000					
Yhteensä:	30 000					

7.9 Talousarviokaava

KÄYTTÖTALOUSOSA TOIMIELIN

TULOSALUE
Valtuusto päättää

TULOSYKSIKKÖ (Kustannuspaikka)
Kunnanhallitus, lautakunta päättää

KÄYTTÖTALOUS

10 Hallinto- ja kehittämis-
osasto

100 Yleishallinto ja elinkeinojen kehittämi-
nen

1000 Vaalit

1010 Tilintarkastus

1020 Kunnanvaltuusto

1030 Kunnanhallitus

1040 Kunnallisverotus

1050 Yhteistoimintaosuudet

1070 Elinkeinopalvelut, kehittäminen, markkinointi

1080 Joukkoliikenne

1100 Eläinlääkintähuolto

1110 Viranomaistoiminta

1120 Maaseututoimi

1121 Tyrnävä, Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki

1123 Muhos

1130 Yhdyskuntasuunnittelu

1150 Jätehuoltoviranomaistoiminta

110 Tuki- ja sähköiset palvelut

1200 Toimistopalvelut

1210 Tietohallinto

1230 Talouspalvelut

120 Henkilöstö ja hyvinvointi

1300 Henkilöstöhallinto

1310 Työllisyystoiminta

1311 Työllistämispalvelut

1312 Työllistämistä tukevat palvelut ja koulutus

1313 Työnantaja-asiakkaiden palvelut

1314 Lakisääteinen henkilöasiakkaan palvelu

1315 Kunnan muut työllisyyspalvelut

30 Sivistysosasto

300 Sivistysosaston hallinto

3000 Sivistysosaston hallinto

310 Opetuspalvelut

3041 Erasmus akkreditointi 2023
3042 Tasa-arvohanke/Opetus 2024–2027
3043 Kippareita kansainvälisyyden virtaan
3044 Erasmus akkreditointi 2024
3100 Kirkkomännikön ja Rantaroustin koulu
3110 Murron koulu
3115 Temmeksen koulu
3120 Kuulammen koulu
3125 Yhteiset toiminnot
3130 Esiopetus Kirkkomännikkö
3135 Esiopetus Murto
3140 Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta
3145 Erityisopetus Eha Kirkkomännikkö
3151 Erityisopetus Eha Kuulampi
3155 Erityisopetus
3156 Jopo
3173 Hankkeiden ja kokeilujen omarahoitus
3180 August Sahlsten -lukio
3190 Musiikkioppilaitokset
3195 Kansalaisopisto
3196 Taiteen perusopetus

320 Varhaiskasvatuspalvelut

3215 Vaka-hallinto
3230 Lasten kotihoidon tuki
3240 PPH
3243 Ryhmäperhepäivähoitokoti / KK
3250 Pk Toukovakka
3251 Pk Kirkkomännikkö
3252 Pk Väentupa
3253 Pk Käpytikka
3254 Pk Tenavatalo
3255 Avoin varhaiskasvatustoiminta
3267 Tasa-arvohanke/Vaka 2024–2027

350 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

3510 Kirjasto
3511 Kulttuuripalvelut

3520 Liikuntatoimi
3521 Nuorisotoimi
3522 Etsivä
3535 Harrastamisen Suomen malli lv. 2024–2025
3536 Kohtaamisia koulupäiviin

40 Tekninen osasto

400 Teknisen osaston hallinto

4000 Teknisen osaston hallinto

410 Rakennusvalvonta

4100 Rakennusvalvonta

430 Liikenneväylät ja yleiset alueet

4300 Liikenneväylät hallinto
4310 Yksityistiet
4320 Puistot ja yleiset alueet
4340 Maa- ja metsätilat
4350 Jätehuolto
4360 Vesialueet
4370 Kaavatiet
4380 Liikunta-alueet

440 Kiinteistöt

4400 Kiinteistöjen hoito

450 Ateria- ja puhtauspalvelut

4500 Ateriapalvelut
4600 Puhtauspalvelut

Liite 1

Kategoria	Riskin otsikko	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Vakavuus
Strateginen riski	Julkisuusriski, ulkoinen viestintä epäonnistuu	3	3	9
Strateginen riski	Sopimusriskit	3	3	9
Strateginen riski	Kiinteistöjen käytettävyys	4	4	16
Strateginen riski	Kaavoitus	3	4	12
Strateginen riski	Elinvoiman kehittäminen	4	3	12
Taloudellinen riski	Rahoitusjärjestelmän häiriö	1	5	5
Taloudellinen riski	Kustannusten nousu	4	3	12
Toiminnallinen riski	Päätösriski	2	4	8
Toiminnallinen riski	Sisäinen viestintä epäonnistuu	3	3	9
Toiminnallinen riski	Tietosuojan vaarantuminen tietojärjestelmissä	2	2	4
Toiminnallinen riski	Avainhenkilöriski	3	3	9
Toiminnallinen riski	Henkilöstön poissaolot	5	3	15
Toiminnallinen riski	Sisäilmaongelmat	3	4	12
Toiminnallinen riski	Kelpoisuusvaatimuksen täyttävän henkilöstön saatavuusongelmat	3	4	12
Toiminnallinen riski	Yksityinen palveluntuottaja lopettaa toiminnan	3	4	12
Toiminnallinen riski	Veden ja jäteveden häiriö	1	5	5
Vahinkoriski	Häiriö tietoliikenneyhteyksissä	1	2	2
Vahinkoriski	Ilkivalta palvelinhuoneeseen	2	5	10
Vahinkoriski	Pitkä sähkökatko kunnantalolla	1	4	4
Vahinkoriski	Tulipalo	1	5	5